

RISØR KOMMUNE

Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28 med budsjett 2025

Innholdsfortegnelse

Vedtak.....	4
1 Innledning.....	11
1.1 Kommunedirektørens innledning.....	11
1.2 Sammendrag av Kommunedirektørens forslag	13
1.2.1 Tiltak/utredninger/pådriverfunksjon	14
1.2.2 Forslag til drifts- og investeringsrammer for perioden.....	15
2 Grunnlag Handlingsprogram og økonomiplan	17
2.1 Styringssystem	17
2.1.1 Kommuneplanlegging i lovverket	17
2.1.2 Kommuneplan.....	18
2.1.3 Handlingsprogram og økonomiplan	19
2.1.4 Årsbudsjett og årsplaner	19
2.1.5 Statlige og regionale planer	20
2.2 Økonomisk utvikling i perioden.....	20
2.2.1 Befolkningsutviklingen/demografiutviklingen fremover	22
2.2.2 Statlige finansieringsordninger	26
2.2.3 Lønns- og prisvekst (Deflator)	30
2.2.4 Inntektssystemet.....	30
2.2.5 Eiendomsskatt	32
2.2.6 Finansområdene - renter og avdrag.....	33
2.2.7 Kommunal økonomisk bærekraft (KØB).....	37
2.3 Sektorutviklingen fremover.....	39
2.3.1 Interne tjenester	39
2.3.2 Sektor for Samfunnsutvikling	42
2.3.3 Sektor for Helse og omsorg	46
2.3.4 Sektor for Oppvekst	51
3 Økonomiplan 2025-2028	56
3.1 Investeringsplan 2025-2028.....	56
3.1.1 Investeringsplan for perioden	56
3.1.2 Vurdering av kommunens investeringsaktivitet i perioden	60
3.2 Driftsrammer 2025-2028	63
3.2.1 Økonomi fellesområdene	63
3.2.2 Bærekraft-25, tiltak til handlingsprogram.....	70

3.2.3	<i>Fordeling av driftsrammer til sektorene</i>	72
3.3	Oppsummering handlingsprogram og økonomiplan	74
4	Budsjett 2025.....	78
4.1	Innledning	78
4.2	Bemanning/arbeidsgiverpolitikk.....	82
4.3	Felles inntekter og utgifter	84
4.3.1	<i>Skatt og rammetilskudd.....</i>	86
4.3.2	<i>Pensjonskostnader</i>	90
4.3.3	<i>Finansområdet.....</i>	91
4.3.4	<i>Statlige finansieringsordninger.....</i>	94
4.3.5	<i>Avsetninger lønn og pensjon.....</i>	95
4.4	Sektorrammer 2025	96
4.4.1	<i>Interne tjenester.....</i>	99
4.4.2	<i>Sektor for Samfunnsutvikling</i>	103
4.4.3	<i>Sektor for Helse og omsorg</i>	109
4.4.4	<i>Sektor for Oppvekst</i>	114
4.5	Investeringsbudsjett 2025	119
5	Handlingsprogram 2025-2028 - Tiltaksplan.....	122
5.1	Vedlegg 1 Tiltaksplan Drift og Investering 2025-28	122
5.2	Vedlegg 1 Hovedplan Vann og Avløp 2025-28.....	125
5.3	Vedlegg 3 Tiltak for friluftsområder 2025-28.....	126

Vedtak

Kommunedirektørens oppsummering av kommunestyrets vedtak Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28, med budsjett 2025

Kommunestyret vedtok kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28 med budsjett for 2025, med følgende endringer.

Driftsbudsjett:

- Eiendomskattesatsen reduseres til 3,8 promille
- Det skal ikke igangsettes en alminnelig taksering av eiendommer i 2025
- Foreslått kutt i streaming av politiske møte reduseres med kr.60 000. Kommunestyret og formannskapet vil fortsatt bli streamet.
- Foreslått kutt i tilskudd til Kirkelig fellesråd annulleres. Bevilgningen økes med kr. 60 000
- Foreslått kutt i tilskudd til politiske partier annulleres
- Rentekostnad på lån reduseres med kr.614 000 som følge av endring i investering i samordnet legesenter
- Oppvekstsektoren styrkes med kr.500 000 i 2025 (arbeid med tidlig innsats barn/unge)
- Kommunens kunststipend deles ikke ut for perioden høst-25/vår-26. Budsjett reduseres med kr.120 000 i 2025 og 2026.
- Tilskudd til Abelsenteret avvikles, kr.30 000
- Rentekostnad på lån økes med kr.135 000 som følge av investering i nytt lydanlegg Risørhuset
- Samfunnssektoren styrkes med kr.250 000 i 2025 (Frivillighet, lag og foreninger)
- Samfunnssektoren styrkes med kr.200 000 i 2025 til oppgraderinger på Søndeled grendehus
- Samfunnssektoren styrkes med kr.1 200 000 i 2025 til ferdigstilling av reguleringsplan Kjempesteinsmyra
- Korrigert satser for driftstilskudd til private barnehager
- Kommunedirektøren utreder mulighet for busskur ved skolen (Grønningsbakken)
- Kommunedirektøren utreder mulige endringer i utvalgsstrukturen
- Kommunedirektøren utreder mulighet for gratis leie på Risørhuset
- Kommunedirektøren utreder mulighet for innføring av Ung Aktiv i Risør kommune
- Kommunedirektøren legger frem en strategi og fremdriftsplan for opptrapping av læringer til 25 stk.
- Kommunedirektøren vurderer muligheter for salg av kommunale eiendommer
- Kommunedirektøren gjennomfører en kostnad- og driftsvurdering av Kulturskolen i samarbeid med de øvrige samarbeidskommunene.

Alle endringer med økonomisk konsekvens finansieres av forventet økt skatt og rammetilskudd, og merinntekter avsettes til disposisjonsfond.

Nye Netto driftsrammer for budsjett og økonomiplan 2025-28 blir som følger:

Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Sektor Interne tjenester				
Netto driftsrammer	39 363 173	39 363 173	39 363 173	39 363 173
Sektor samfunnsutvikling				
Netto driftsrammer	87 668 990	80 381 653	79 157 317	78 816 317
Sektor helse og omsorg				
Netto driftsrammer	277 945 145	277 045 145	276 347 095	275 949 046
Sektor Oppvekst				
Netto driftsrammer	166 837 102	160 037 102	158 737 102	155 537 102
Felles inntekter, utgifter og avsetning				
Netto driftsrammer	16 256 000	18 082 000	18 707 000	18 457 000
Sum netto driftsrammer sektorene	588 070 410	574 909 073	572 311 687	568 122 638

Investeringsbudsjettet:

- Salg av kommunal eiendom i 2025 budsjetteres med en inntekt på kr.10 mill. Midlene avsettes til ubundne investeringsfond
- Oppstart av planlegging av ny ungdomsskole i 2026 budsjetteres med kr.2 mill. Kostnadene finansieres gjennom bruk av ubundne investeringsfond
- Prosjektering og oppstart anbud av ny ungdomsskole i 2027 budsjetteres med kr.8 mill. Kostnadene finansieres gjennom bruk av ubundne investeringsfond
- Oppstart bygging av ny ungdomsskole i 2028 økes fra 5 mill til 80 mill. Kostnadene finansieres gjennom mva-kompensasjon 15 mill og låneopptak 60 mill.

Ny bevilgningsoversikt investering for budsjett og økonomiplan 2025-28 blir som følger:

Bev.oversikt investering ihht §5-5, 1 ledd	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Investeringer i varige driftsmidler	32 020 000	26 175 000	21 300 000	95 900 000
Tilskudd til andres investeringer	0	800 000	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	34 020 000	28 975 000	23 300 000	97 900 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 205 000	-3 065 000	-3 360 000	-17 800 000
Tilskudd fra andre	-895 000	-900 000	-2 000 000	0
Salg av varige driftsmidler	-11 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 300 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Bruk av lån	-25 920 000	-17 760 000	-8 540 000	-72 800 000
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-42 020 000	-22 725 000	-14 900 000	-91 900 000
Videreutlån	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	10 000 000	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-2 000 000	-6 250 000	-8 400 000	-6 000 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	8 000 000	-6 250 000	-8 400 000	-6 000 000

Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28, med budsjett 2025

(Kommunedirektørens forslag til vedtak, inkludert vedtatte endringer og tillegg)

1	Avgifter og betalingssatser	
	a	Eiendomsskatt
		• I medhold av eigeskattelovas (esktl) §§ 2 og 3 skrives eiendomsskatten for 2025 ut på «faste eiendomar i heile kommunen, unnateke næringseigedom, • kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum» (utskrivingsalternativ esktl § 3 g) • Generell skattesats settes til 3,8 promille (esktl § 13) • For utskrivning av skatt på boligeiendommer benytter kommunen Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet (esktl §8 C-1). For øvrige skattepliktige eiendommer benyttes gjeldende kommunale takster (esktl § 8 A-2 og A-3) • Gjeldende kommunalt fastsatte eiendomsskattetakster kontorjusteres med 10% fra 2024 til 2025 (esktl § 8 A-4) • Eiendomsskatten betales i minimum seks (6) terminer (esktl § 25) • Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter
	B	Kommunale avgifter
		Kommunale avgifter for selvkostområder vedtas med virkning fra 1/1 2025 og betales i minimum seks (6) terminer Vann og avløp Husholdninger: • Abonnementsavgift pr år, vann kr.1.848 (tidligere kr.1.650) • Abonnementsavgift pr år, avløp kr.2.760 (tidligere kr.2.508) Næring: • Abonnementsavgift pr år, vann kr.1.848 (tidligere kr.1.650) • Abonnementsavgift pr år, avløp kr.2.760 (tidligere kr.2.508) Forbruksgebyr: • Vann pr m3 kr.9,00 (tidligere kr.8,10) • Avløp pr m3 kr.19,25 (tidligere kr.17,50) Engangsgebyr (tilkobling): • Vann kr.10.000 (uendret) • Avløp kr.10.000 (uendret) Leie av vannmåler: Vannmålerleie pr år kr.400 (tidligere kr.350) Kontrollgebyr for manglende avlesning av vannmåler settes til kr.500 (uendret) Renovasjon (gebyrer fastsettes av RTA AS) Renovasjon – helårsabonnement normal kr.3.830 (tidligere kr.3.673) Hytterrenovasjon differensieres i kategorier ihht vedlagt brev fra RTA AS

		Kategori	Fast del	Volum del	Sum årsgebyr
		A- Std hytteabonnement	960	1 194	2 154
		B- Innlandshytte	960	669	1 629
		C- Innlandshytte NLF	960	239	1 199
		Sorteringsbu/nedgravd			400
		Slamgebyr: • Slamgebyr årsavgift helårsbolig kr.1.200 (uendret) • Slamgebyr årsavgift fritidsbolig kr.600 (uendret) • Slamgebyr årsavgift tett tank kr.2.400 (uendret) • Slamgebyr ekstra tømning pr m3 kr.600 (uendret) • Slamgebyr nødtømming pr gang kr.1.600 (uendret) • Bomtut ekstra tømning pr gang kr.600 (uendret) Feieravgift: Feieravgift pr år pr pipe kr.350 (uendret) <i>Alle priser er oppgitt eksklusive mva.</i>			
	c	Kommunale båtplasser Pris for utleie av båtplasser holdes uendret i 2025, inkludert engangsgebyr for venteliste			
	d	Betalingssatser gjestehavn Betalingssatser for gjestehavn 2025 holdes uendret			
	e	Betalingssatser parkering • Betalingssatser indre og ytre sone indeksreguleres med 5% • Betalingssats årskort næringsparkering økes med 5% Andre betalingssatser parkering holdes uendret			
	f	Gebyrer Plan og byggesak Gebyrregulativ for plan og byggesak holdes uendret og gebyrene oppjusteres med KPI, med unntak av lovbestemte gebyrer og maksgebyret for byggesak.			
	g	Betalingssatser Skolefritidsordningen, SFO. • 4 trinn oppholdstid full plass pr måned kr.2.678 (uendret) • 4 trinn oppholdstid inntil 11 timer/uke pr måned kr.1.957 (uendret) • 1-3 trinn har gratis kjernetid inntil 12 timer pr uke • 1-3 trinn ut over 12 timer pr uke kr.721 pr måned • Betaling dagsatser kr.200 pr dag • Betaling for kost pr måned kr.200 (uendret)			
	h	Oppholdsbetaling i kommunale barnehager Risør kommune følger til enhver tid regjeringens makssatser. Sats for 2025 er foreslått til kr.2.000 pr mnd. Betaling for kost i kommunale barnehager holdes uendret på kr.400 pr mnd.			

i	Satser for tilskudd til private barnehager Tilskudd til private og åpne barnehager pr heltidsplass for 2025 fastsettes som følger • Driftstilskudd 0-2 år kr.300 618,56 pr heltidsplass/år • Driftstilskudd 3-6 år kr.155 030,01 pr heltidsplass/år • Kapitaltilskudd godkjenning år tom 2016 (nasjonal sats) kr.13 300 pr heltidsplass/år • Driftstilskudd åpen barnehage (0-6 år) 6-15 timer (sone 2) kr.27 275 pr heltidsplass/år • Driftstilskudd åpen barnehage (0-6 år) 16+ timer (sone 2) kr.40 323 pr heltidsplass/år Kommunedirektøren kommer tilbake til kommunestyret i 1 tertial med eventuelle behov for budsjettreguleringer når oppdaterte barnetall for 2025 foreligger.																																																												
j	Øvrige kommunale gebyrer omtalt i gjeldende gebyrregulativ økes generelt med 5%. De nye betalingssatsene gjøres gjeldende fra 01.01.2025 – gitt at de enkelte gebyrregulativ ikke sier noe annet.																																																												
2	Det fastsettes følgende netto driftsrammer for Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28 hvor første året i økonomiplanen fastsettes som budsjett 2025 <table><tr><th>Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd</th><th>Budsjett 2025</th><th>Budsjett 2026</th><th>Budsjett 2027</th><th>Budsjett</th></tr><tr><td>Sektor Interne tjenester</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Netto driftsrammer</td><td>39 363 173</td><td>39 363 173</td><td>39 363 173</td><td>39 363</td></tr><tr><td>Sektor samfunnsutvikling</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Netto driftsrammer</td><td>87 668 990</td><td>80 381 653</td><td>79 157 317</td><td>78 816</td></tr><tr><td>Sektor helse og omsorg</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Netto driftsrammer</td><td>277 945 145</td><td>277 045 145</td><td>276 347 095</td><td>275 949</td></tr><tr><td>Sektor Oppvekst</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Netto driftsrammer</td><td>166 837 102</td><td>160 037 102</td><td>158 737 102</td><td>155 537</td></tr><tr><td>Felles inntekter, utgifter og avsetning</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Netto driftsrammer</td><td>16 256 000</td><td>18 082 000</td><td>18 707 000</td><td>18 457</td></tr><tr><td>Sum netto driftsrammer sektorene</td><td>588 070 410</td><td>574 909 073</td><td>572 311 687</td><td>568 122</td></tr></table>	Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett	Sektor Interne tjenester					Netto driftsrammer	39 363 173	39 363 173	39 363 173	39 363	Sektor samfunnsutvikling					Netto driftsrammer	87 668 990	80 381 653	79 157 317	78 816	Sektor helse og omsorg					Netto driftsrammer	277 945 145	277 045 145	276 347 095	275 949	Sektor Oppvekst					Netto driftsrammer	166 837 102	160 037 102	158 737 102	155 537	Felles inntekter, utgifter og avsetning					Netto driftsrammer	16 256 000	18 082 000	18 707 000	18 457	Sum netto driftsrammer sektorene	588 070 410	574 909 073	572 311 687	568 122
Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett																																																									
Sektor Interne tjenester																																																													
Netto driftsrammer	39 363 173	39 363 173	39 363 173	39 363																																																									
Sektor samfunnsutvikling																																																													
Netto driftsrammer	87 668 990	80 381 653	79 157 317	78 816																																																									
Sektor helse og omsorg																																																													
Netto driftsrammer	277 945 145	277 045 145	276 347 095	275 949																																																									
Sektor Oppvekst																																																													
Netto driftsrammer	166 837 102	160 037 102	158 737 102	155 537																																																									
Felles inntekter, utgifter og avsetning																																																													
Netto driftsrammer	16 256 000	18 082 000	18 707 000	18 457																																																									
Sum netto driftsrammer sektorene	588 070 410	574 909 073	572 311 687	568 122																																																									
3	Kommunestyret vedtar investeringsplan for 2025-28 med brutto investeringsrammer som vist i saksforarbeidet, og tilhørende finansieringsplan som følger																																																												

Bev.oversikt investering ihht §5-5, 1 ledd		Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Investeringer i varige driftsmidler		32 020 000	26 175 000	21 300 000	95 900 000
Tilskudd til andres investeringer		0	800 000	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER		34 020 000	28 975 000	23 300 000	97 900 000
Kompensasjon for merverdiavgift		-4 205 000	-3 065 000	-3 360 000	-17 800 000
Tilskudd fra andre		-895 000	-900 000	-2 000 000	0
Salg av varige driftsmidler		-11 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 300 000
Salg av finansielle anleggsmidler		0	0	0	0
Bruk av lån		-25 920 000	-17 760 000	-8 540 000	-72 800 000
SUM INVESTERINGSINNTEKTER		-42 020 000	-22 725 000	-14 900 000	-91 900 000
Videreutlån		30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000
Bruk av lån til videreutlån		-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000
Avdrag på lån til videreutlån		7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån		-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN		0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond		0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond		0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond		10 000 000	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond		-2 000 000	-6 250 000	-8 400 000	-6 000 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		8 000 000	-6 250 000	-8 400 000	-6 000 000
Lånefinansieringen tas opp ihht gjeldende finansreglement med nedbetalingstid på 30 år på lån til investeringer, og 25 år på lån til videre utlån i Startlånsordningen.					
4	Fremlagt forslag til handlingsprogram og økonomiplan 2025-28 med budsjett 2025 for Risør kommune vedtas med de investeringer og netto driftsrammer som fremkommer i saksforarbeidet.				

Tekstforslag:

Busstur Grønningsbakken	Kommunestyret ber administrasjonen utrede og kostnadsberegne muligheten for et busstur på toppen av Grønningsbakken for skoleelever som må vente på busstransport. Samtidig går kommunen i dialog med fylkeskommunen om finansiering av tiltaket, og eventuelle midler til kollektivtiltak og mindre trafikksikkerhetstiltak som kommunen kan søke om til dette formålet. Kommunestyret ber Kommunedirektøren komme tilbake med en sak i løpet av våren 2025.
Utredning om endring i utvalgsstruktur	Det utredes om dagens politiske utvalgsstruktur kan forbedres og bør endres. Målet er å få et mer effektivt og målrettet politisk arbeid, og eventuelt spare utgifter og arbeidstid i forbindelse med kommunedirektørens tilrettelegging for utvalgsarbeidet.

Leie av Risørhuset	Det utredes et rammeverk for gratis/reduisert leie av Risørhuset. Tiltaket retter seg mot kulturaktører som bruker kulturhuset til øving og oppsetninger. Ordningen skal kun gjelde brukere med lokal tilhørighet i Risør kommune. Målet er å gi alle frivillige lag og foreninger like mulighet til gratis deltakelse i kulturlivet. Gjennom en slik organisering sidestilles kulturaktiviteter innen idrett (som har egne idrettsarenaer) med andre kulturaktiviteter (som krever scenerigg og egnede lokaler). Kommunedirektøren kommer tilbake til kommunestyret med en egen sak på dette i løpet av første kvartal i 2025.
Ung Aktiv	Kommunestyret ber Kommunedirektøren utrede muligheten for å innføre Ung Aktiv i Risør kommune.
Lærlinger	Kommunedirektøren kommer tilbake med en sak som omhandler strategi og en fremdriftsplan for opptrapping av antall lærlinger til 25 stk. Denne planen legges frem for kommunestyret 1.halvår 2025
Kulturskolen	Vi ber Kommunedirektøren gjøre en kostnads- og driftsvurdering av kulturskolen sammen med de andre samarbeidskommunene. Målsetning bør være å få ned driftskostnader og egenandelen for familiene. Kommunestyret ber Kommunedirektøren komme tilbake med en sak i løpet av første halvår 2025.
Salg av bygg og eiendommer som ikke er bebygd	Kommunestyret ber Kommunedirektøren vurdere salg av alle bygg og eiendommer inkludert ubebygde som ikke er i våre primærtjenester.

1 Innledning

1.1 Kommunedirektørens innledning

Handlingsprogram og økonomiplan 2025-2028 har som sitt viktigste mål å sikre fortsatt gode tjenester til innbyggerne i Risør kommune.

Et bakteppe for planen er at 2024 har blitt det "året som var så bratt", med en svært krevende periode for kommuneøkonomien i Norge, Risør kommune dessverre intet unntak. Kommunenes sentralforbund (KS) har i en fersk undersøkelse beregnet en samlet budsjettsprikk i kommuner og fylkeskommuner på rundt 10 milliarder kroner i 2024.

Budsjettoverskridelser i denne størrelsesorden indikerer statlig underfinansiering, og vil kunne sette kommunenes evne til å levere velferdstjenester i spill. Kommunedirektøren har registrert politiske signaler for sentralt hold, om at kommuneøkonomien skal styrkes, men har ikke benyttet disse signalene i forbindelse med budsjettsalderingen. Det er likevel her å håpe at sentral styrking vil bidra positivt i de økonomiske utfordringene vi står i.

For å bidra til å styrke Risør kommunes økonomiske handlingsrom har kommunestyre vedtatt prosjektet "bærekraft 25". I nylig ferdigstilt prosjektrapport er det identifisert tiltak som vil bidra til å ta ned kommunens driftskostnader. Kommunedirektøren har benyttet flere av disse tiltakene i forbindelse med salderingsarbeidet i budsjettprosessen. Trolig vil dette dokumentet komme til nytte når kommunestyre skal gjøre politiske vurderinger under sitt arbeid med budsjettet.

I verden for øvrig er det mer enn krevende tider. Krig raser i Ukraina, og Midtøsten er på randen av storkrig. Dette er forhold som også påvirker vurderinger som må gjøres i arbeidet med HPØP - De siste årene har Risør kommune tatt imot i snitt 67 nye flyktninger årlig, mot tidligere omlag 15 pr år.

Et omfang på nesten 70 flyktninger pr. år over tid, utfordrer leiemarkedet i en by på Risør størrelse, men også kommunens tjenestetilbud. Disse faktorene må vektes mot det store behovet som er der for bosetting av flyktninger. Kommunedirektøren innstiller at kommunen skal ta imot 40 flyktninger i 2025.

Handlingsprogram og økonomiplan 2025-2028 er et godt grunnlag for å korrigere den økonomiske kursen vi har ved utgangen av 2024. Det vil imidlertid være helt avgjørende av vi klarer å etterleve de vedtatte budsjettene, samt gjennomfører tiltak underveis dersom man opplever merforbruk. Dette vil forde tette oppfølging fra alle ledere i Risør kommune, og vil kunne oppleves krevende for våre ansatte.

Dette tar kommunedirektøren på alvor, og er glad for at kommunestyret har vedtatt at kommunen nå skal gå inn som deltakere i bedriftshelsetjenesten Agder arbeidsmiljø IKS. Ved dette styrkes innsatsen med forebygging av sykefravær, arbeidet med å fremme gode arbeidsmiljø og vi får et forsterket støtteapparat ved gjennomføring av organisatoriske endringer.

Det fremlegges et nøkternt investeringsbudsjett for perioden. En god grunn for det er kommunens økonomiske situasjon, men en hyggeligere grunn er at en moderat

investeringstakt legger til rette for en nødvendig investering i ny skole. Med denne planen kan dette arbeidet påbegynnes i 2028. Det er noe å strekke seg mot og glede seg til.

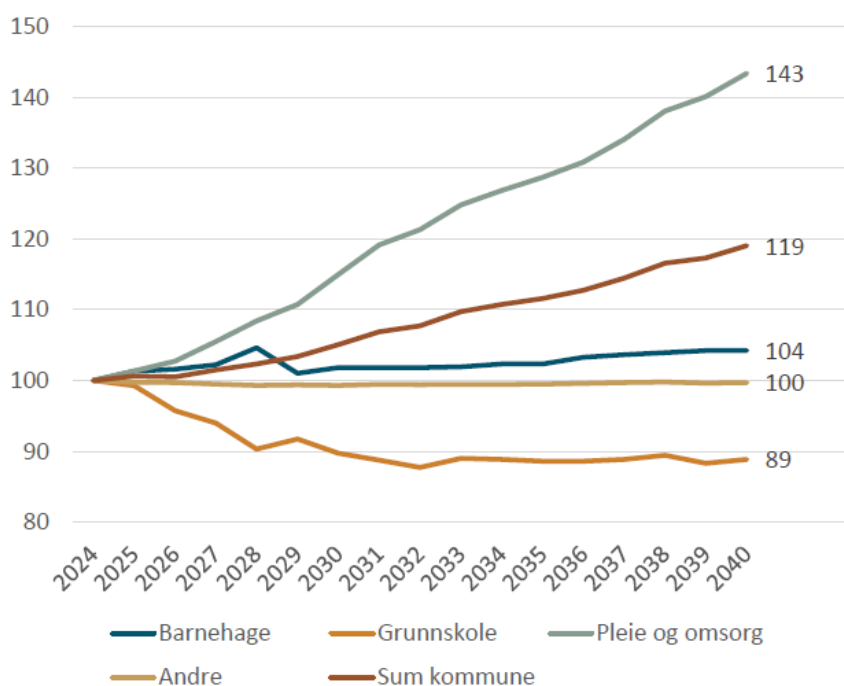
Det er fort gjort av det blir mye fokus på alt som er utfordrende eller krevende nå kommunedirektøren skal kommunisere om økonomi. Det blir fort til at vi underkommuniserer alt det arbeidet som gjøres av ansatte, ledere og politikere hver dag, for å sikre at vi leverer trygge og gode tjenester til innbyggerne våre.

Denne innsatsen er det grunn til å være stolt av, og den gir grunn til optimisme om at Risør kommune fortsatt skal nå målet om å levere trygge tjenester til sine innbyggere, og bidra til videreutvikling av Risørsamfunnet.

1.2 Sammendrag av Kommunedirektørens forslag

Kommunedirektørens forslag til handlingsprogram og økonomiplan for 2025-28 bærer preg av en kommunesektor under press med stadig strammere rammer for å møte et stadig voksende tjenestebehov, og forventning til disse.

Risør kommune vil i 2028 være ca 8,75 % dyrere å drive enn gjennomsnittskommunen og demografiutviklingen viser at vi foran resten av landet i den omtalte "eldrebølgen". Utviklingen innebærer en stor økning i kommunens forventede kostnader frem mot 2040, særlig innen Helse og omsorgssektoren. Grafen under viser forventet utvikling i demografikostnader for Risør kommune frem mot 2040, fordelt på tjenesteområder som påvirkes av utviklingen.

Utvikling i beregnet utgiftsbehov ulike sentrale tjenesteområder 2024-2040. Indeksert utvikling, 2024=100. SSB alt M. Risør kommune. Kilde: TBU/beregninger ved TF

Hvordan den faktiske utviklingen blir i perioden fremover avhenger av mange elementer som ikke styres på Rådhuset, men Kommunedirektøren har et ansvar for ruste kommunens tjenesteapparat til å kunne håndtere utviklingen når den kommer.

Befolkningsframskrivingene viser også at kommunen blir færre innbygger i yrkesaktiv alder som skal betjene den aldrende befolkningen, og at denne aldersbæreevnen allerede er svært lav i kommunen sammenlignet med gjennomsnittskommunen.

Kommunedirektøren har i arbeidet med fremlagt handlingsprogram og økonomiplan hatt fokus hvordan kommunen bør omstilles for å kunne håndtere denne varslede utfordringen, og legger frem flere forebyggende tiltak som anses som nødvendige fremover. Mange av tiltakene er hentet fra analyseprosjektet Bærekraft-25, som har hatt som mål å redusere kommunens driftsnivå med inntil 40 mill fra 2023 nivå. En slik analyse og gjennomgang av hvordan vi jobber er sunn for organisasjonen, og bidrar til å tenke annerledes for hvordan

vi skal levere gode tjenester fremover med færre ressurser.

De siste årene har kommunens økonomi vært under stort press, med store kostnadsøkninger som følge av høy pris- og lønnsvekst, men også som følge av økt tjenestebehov i de store sektorene Oppvekst og Helse og omsorg. Situasjonen medfører til at kommunen har høyere utgifter enn inntekter og må dermed dekke opp merkostnadene fra sparepenger, som ikke er bærekraftig over tid. Kommunedirektøren har derfor lagt stor vekt på grundig konsekvensjustering av 2024-rammene inn mot budsjett 2025 i alle sektorer, med mål om at budsjetttrammene skal være både optimistiske og realistiske, basert på de forutsetninger som legges til grunn.

Siste setning over er det mest krevende med å legge et kommunebudsjett. Gjennom de lovpålagte oppgavene som ligger til en kommune, er virksomheten nødt til å levere de tjenestene som kreves uavhengig av budsjetttrammene. Samtidig er handlingsrommet på inntektssiden svært begrenset som en motvekt til kostnadssiden. Det blir følgelig svært viktig med tett oppfølging av kommunens virksomheter for å klare å styre etter rammene som vedtas av kommunestyret i årene som kommer.

De overordnede målene i arbeidet med fremlagte handlingsprogram og økonomiplan, og tiltakene som foreslås, er basert på kommunedirektørens 3 hovedfokusområder;

- **Sikre fortsatt gode tjenester til innbyggerne.**
- **Klima og natur, i alt vi gjør**
- **Attraktivitet for unge mennesker og barnefamilier**

Kommunedirektøren er optimistisk for året som kommer, og har tro på at organisasjonen, ved hjelp av alle ledere, ansatte og politikere, sammen skal klare målene som settes i fremlagt plan.

1.2.1 Tiltak/utredninger/pådriverfunksjon

Kommunen har en viktig rolle som pådriver på mange ulike områder, både administrativt og politisk. I fremlagt handlingsprogram er fokuset rettet inn mot nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode kommunale tjenester i fremtiden, og tiltak med pådriverfunksjon er prioritert lavere enn tidligere som følge av situasjonen.

Kommunedirektøren fokuserer på kommunens primæroppgaver som tjenesteleverandør av kommunale tjenester, men ønsker å presisere at det i den kommunale virksomheten ligger samfunnsutviklingsoppgaver som det jobbes med i den daglige driften. Det være seg gjennom kommunens samfunnsutvikler, næringssjef, kultursjef, frivillighetskoordinator, ungdomsmedarbeidere og frisklivskoordinator for å nevne noen. Gjennom disse viktige stillingene jobber kommunedirektøren daglig med utvikling av kommunen for å bli et enda bedre sted å bo og være for våre innbyggere og gjester.

Fremlagt handlingsprogram og økonomiplan inneholder også oppfølgingen av kommunens klimabudsjett som vil være av stor betydning i tiden som kommer og forhåpentligvis være et nyttig styringsverktøy for både administrasjon og politikere. Dersom Risør kommune skal klare å nå de vedtatte klimamålene frem mot 2030 vil Risør kommune som organisasjon ha en spesielt viktig rolle som pådriver for arbeidet internt i egen

organisasjon, og rettet eksternt mot næringsdrivende og kommunens innbyggere.

1.2.2 Forslag til drifts- og investeringsrammer for perioden

1. Det foreslås følgende rammer for kommunens investeringer i økonomiplanen 2025-28, hvor første år i planen foreslås som kommunens budsjett for 2025.

Bev.oversikt investering ihht §5-5 1 ledd	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Sum periode
Investeringer i varige driftsmidler	32 020 000	24 175 000	13 300 000	20 900 000	90 395 000
Tilskudd til andres investeringer	0	800 000	0	0	800 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
SUM INVESTERINGSGIFTER	34 020 000	26 975 000	15 300 000	22 900 000	99 195 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-4 205 000	-3 065 000	-1 760 000	-2 800 000	-11 830 000
Tilskudd fra andre	-895 000	-900 000	-2 000 000	0	-3 795 000
Salg av varige driftsmidler	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 300 000	-4 300 000
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-25 920 000	-17 760 000	-8 540 000	-12 800 000	-65 020 000
SUM INVESTERINGSINTEKTER	-32 020 000	-22 725 000	-13 300 000	-16 900 000	-84 945 000
Videreutlån	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000	120 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-120 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	28 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-28 000 000
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-2 000 000	-4 250 000	-2 000 000	-6 000 000	-14 250 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-2 000 000	-4 250 000	-2 000 000	-6 000 000	-14 250 000

Finansiering av investeringene kan også vises som nedenfor.

Finansiering av investeringsbudsjett	Totalt	2 025	2 026	2 027	2 028
Sum investeringskostnad brutto	219 195	64 020	56 975	45 300	52 900
Sum finansiering MVA-kompensasjon	-11 830	-4 205	-3 065	-1 760	-2 800
Sum finansiering tilskudd/salg/fond	-22 345	-3 895	-6 150	-5 000	-7 300
Sum finansierings låneopptak	-185 020	-55 920	-47 760	-38 540	-42 800
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	149 570	38 800	39 920	34 500	36 350
Sum Lånebehov Ekskl.VAR og Husbank	-35 450	-17 120	-7 840	-4 040	-6 450

Rammene tar utgangspunkt i investeringsplan for 2025-28 med følgende prosjektoversikt.

Investeringsplan 2025-28	2 025	2 026	2 027	2 028
	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto
Biler og utstyr	2 000	3 300	0	5 000
Hovedplan vann og avløp	8 000	8 600	4 500	4 500
Oppgradering kommunale veier	3 000	2 000	0	0
Standardheving kommunale bygg	3 000	3 000	3 000	3 000
Friluftsområder	1 120	1 125	4 500	0
Kommunale kaier og havn	3 000	1 000	0	2 400
Nærmiljø-, trafikksikkerhet	950	1 000	150	0
Utbygging/salg Rønningsåsen	0	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	2 000	2 000	2 000	2 000
Startlånsordningen Husbanken	30 000	30 000	30 000	30 000
Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr	500	500	500	500
Oppgradering Digitale kartgrunnlag	150	150	150	0
Samordnet legesenter - Frydenborg	9 000	0	0	0
Robotisering renholdstjenester	500	500	500	500
Frydendal kirke - Tilskudd maling innvendig	0	800	0	0
Dampskibsbrygga Oppgradering	800	0	0	0
Ny ungdomsskole m/parkeringsløsning	0	0	0	5 000
Enkel oppgradering av svømmehallen	0	3 000	0	0
Sum investeringer	64 020	56 975	45 300	52 900

- Det foreslås følgende netto driftsrammer for kommunens sektorer i økonomiplanen 2025-28, hvor første år i planen foreslås som sektorenes netto driftsrammer for budsjett 2025.

3.

Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Risør kommune				
Netto	587 310 000	574 549 000	571 832 000	567 643 000
Sektor Interne tjenester				
Netto	38 853 000	38 853 000	38 853 000	38 853 000
Sektor Samfunnsutvikling				
Netto	86 139 000	80 502 000	79 157 000	78 816 000
Sektor Helse og omsorg				
Netto	277 945 000	277 045 000	276 347 000	275 949 000
Sektor Oppvekst				
Netto	166 367 000	160 067 000	158 767 000	155 567 000
Felles inntekter, utgifter og avsetning				
Netto	18 006 000	18 082 000	18 707 000	18 457 000
Netto driftsrammer sektorene	587 310 000	574 549 000	571 832 000	567 643 000

Kommunedirektøren fremmer handlingsprogram og økonomiplan for 2025-28 og budsjett for 2025 i balanse.

2 Grunnlag Handlingsprogram og økonomiplan

2.1 Styringssystem

2.1.1 Kommuneplanlegging i lovverket

Kommunelovens § 1 om formål

Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig myndighet. Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

Kommunelovens § 14-1 om grunnleggende krav til økonomiforvaltning viser til at kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Kommuneloven § 14-3. Behandling av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning

Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak. I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform innstiller kommunerådet eller fylkesrådet til vedtak.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering. Dette gjelder også

revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene og årsberetningene. Departementet kan gi forskrift om frister for disse oversendelsene

Plan og Bygningslovens § 11-1 om kommuneplan viser til at kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

Plan og Bygningslovens § 11-3 om virkningen av kommuneplanens samfunnsdel viser til at kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.

Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Plan og Bygningslovens § 11-4 om revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan og rullering av handlingsdel viser til at ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplaner gjelder bestemmelsene om kommunal planstrategi, jf. § 10-1, og om behandling av kommuneplan, jf. §§ 11-12 til 11-15.

For den årlige rullering av kommuneplanens handlingsdel, jf. § 11-1, skal kommunen innhente synspunkter fra berørte statlige og regionale organer og andre som har ansvar for gjennomføring av tiltak i handlingsdelen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 14 dager før kommunestyrets behandling.

2.1.2 Kommuneplan

Handlingsprogrammet (kommuneplanens handlingsdel) angir hvordan gjeldende kommuneplan skal følges opp de fire påfølgende år, og tar utgangspunkt i vedtatte mål og strategier/tiltak i Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2023-2035, "Sammen om et bærekraftig og levende samfunn".

Parallelt med fremleggelse av HP/ØP 2025 - 2028 pågår arbeidet med kommuneplanens arealdel som ble påstartet i juni 2024.

Kommuneplanens mål og hovedelementer ligger til grunn for arbeidet med det fremlagte handlingsprogrammet.

Figuren viser hvordan vi følger opp kommuneplanen.

Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a inngår i handlingsprogrammet.

2.1.3 Handlingsprogram og økonomiplan

Kommunelovens § 14-4 om økonomiplan og årsbudsjett viser til at økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningssloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

2.1.4 Årsbudsjett og årsplaner

Kommunelovens § 14-5 om årsbudsjettets bindende virkning. Budsjettstyring viser til at årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer. Første punktum er ikke til hinder for at kommunestyret eller fylkestinget kan gi et underordnet organ myndighet til å avgjøre at deler av en bevilgning i driftsbudsjettet skal

benyttes til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Første punktum gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta.

Kommunestyret eller fylkestinget skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

2.1.5 Statlige og regionale planer

Risør kommune forholder seg til enhver tid til en stor mengde statlige og regionale planer innenfor alle sine tjenesteområder. Spesielt viktig for kommunen er Regionplan Agder 2030 (RPA2030).

Staten styrer kommunene gjennom lover, forskrifter og vedtak, samt gjennom faglige satsinger og fokusområder, evt. med tilhørende økonomiske incentivordninger. I tillegg til dette styrer stat og regionale myndigheter kommunene gjennom innsigelsesordningen etter Plan- og bygningslovens § 5-4 samt gjennom tilsynsordningen (Statens Helsetilsyn og Statsforvalteren).

I ny kommunelov § 2-2 er det kommunale selvstyret lovfestet:

Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål. Offentlige oppgaver bør fortrinnsvis legges til det forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne. Innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk bør kommuner og fylkeskommuner ha frie inntekter som gir økonomisk handlingsrom

2.2 Økonomisk utvikling i perioden

Kommunens økonomiske utvikling er svært avhengig av landets økonomiske utvikling på mange felt, men spesielt ifht skatteinngang og rammeoverføringer fra staten, som utgjør ca 70% av kommunens samlede inntekter hvert år.

Det er mange faktorer som påvirker både nasjonal og lokal utvikling, og de siste årene har kommunene vært gjennom flere store ekstraordinære hendelser som har hatt, og fortsatt har stor påvirkning på kommunens driftssituasjon.

Særsilt kan det nevnes:

- Koronapandemi
- Krig i Ukraina
- Energikrisen
- Inflasjonsvekst
- Demografiutvikling
- Bemanningsutfordringer

Koronapandemien er i det store og hele avsluttet, men "etterspillet" av pandemien har vært krevende. For den kommunale organisasjonen kan det se ut som om sykefraværet i

kommunen har lagt seg på "et nytt nivå" i etterkant av pandemien. Risør kommune har opprettholdt et høyt sykefravær etter pandemien, også høyere enn gjennomsnittskommunene i Norge. Uavhengig av varigheten på det enkelte fraværet skaper det merarbeid med å skaffe erstattere der man ikke kan la stillingen være ubesatt. Mangel på vikarressurser gjør vikarkostnadene dyrere gjennom bonuser og overtidslønn, og har i 2024 også medført til at kommunen må ta i bruk private vikarbyråer for å dekke opp for fravær.

Ukraina krigen som startet i 2022 er blitt en langvarig konflikt med store implikasjoner for store deler av den vestlige verden. Krigen utløste en energikrise i Europa og en svært krevende flyktningsituasjon som fremdeles pågår. Energiprisene utløste en prisvekst og en lønnsvekst i landet, og både Norge og Risør har over flere år tatt imot mange flyktninger som har klart å komme seg unna krigen.

Energikrisen førte til "ekstreme" strømpriser, spesielt i vår del av landet, men prisene har utover i 2024 nærmet seg normale nivåer igjen. De høye energiprisene ga også et økonomisk løft for landets energiselskaper, og kommunene med eierinteresser i disse, eller som "grunneiere" har hatt god avkastning i ettertid gjennom utbytter og/eller skatter. Energikrisen beredte også grunnen for en meget høy pris og lønnsvekst de siste årene, som igjen har slått ut i høy inflasjon og økte rentenivåer. Kommunene i Norge er gjeldstunge som følge av høyt investeringsbehov, og berøres betydelig av rentesvingninger. Etter flere år med svært lave renter gir den raske renteveksten utfordringer for mange kommuner gjennom økte rentekostnader som må innarbeides i driftsrammene.

Energikrisen har også gitt et solid løft for energieffektivisering som gir positive synergier på mange vis, både økonomisk og for klima og miljø i kommunen. Risør kommune har investert over 10 mill de siste 2 årene i energieffektiviserende tiltak, i tillegg til ekstra bevilgninger til oppgraderinger av kommunale bygg.

Kommunene har tatt imot mange flyktninger de siste årene. Etter en kort periode med "mottaksstopp" måtte mange kommuner nedskalere sine tjenester, som også Risør kommune gjorde gjennom Balanse-24 prosjektet. Med Ukrainakrigen blusset behovet opp igjen med voldsom kraft, og kommunene rigget opp mottaksapparatet for å håndtere en krevende situasjonen igjen. Kommunene må tilrettelegge for gode liv for flyktningene, sørge for at de kvalifiseres og integreres så godt at de blir en del av lokalsamfunnene og vil bli værende selv etter at konfliktene løses i hjemlandet.

Tilgang på ressurser som kreves for å opprettholde gode kommunale tjenester fremover som følge av demografiutviklingen, er en voksende utfordring for store deler av landet. Det sies at det ikke er penger som er problemet, men tilgangen på ressurser, når kommunene skal løse demografiutfordringene som ligger foran oss. Flyktningene som kommer til landet vil være en viktig brikke i den kabalen. For å sikre at kommunene klarer å kvalifisere og integrere flyktningene mottar kommunene integreringstilskudd, men kommunene merker nå godt at dette tilskuddet ikke i tilstrekkelig grad er oppjustert for å dekke kommunenes kostnadene med dette arbeidet. Kommunesektorens Organisasjon (KS) har i et brev til departementet i høst belyst denne problemstillingen og oppfordrer dem til å øke tilskuddet til korrekt nivå dersom de ønsker at kommunene fremdeles skal stille opp i årene som kommer. Ukrainasisituasjonen vil forhåpentligvis få en slutt en dag, men med konfliktene som pågår i Midtøsten er det ikke usannsynlig at en krise vil avløses av en annen...

Risør kommune er langt foran i den "beryktede" eldrebølgen som skyller inn over landet. Kommunens alderssammensetning og fremtidige demografiutviklingen bekrefter dette, og synliggjøres også i framskrivninger om aldersbæreevne/forsørgerbyrde i Kommunenorge. Risør kommune er allerede nå der gjennomsnittskommunene vil være om 25 år. Derfor opplever kommunen allerede nå et stort press på institusjon og hjemmetjenester, og utfordringer med å bemanne opp tilstrekkelig til å dekke behovet.

De siste årene har ikke kommunedirektøren klart å levere tjenester innenfor vedtatte budsjetttrammer. Organisasjonen blir innhentet av realiteter som er varslet over flere år og den økonomiske situasjonen har snudd. Disposisjonsfondets handlingsrom forsvinner raskt, som igjen gjør at endringsprosesser blir mer krevende. Utviklingen i kommunens måltall hvor både budsjetter og regnskap legges med negative netto driftsresultat, og kommunen driftes med "sparepenger" i stedet for løpende driftsinntekter er ikke bærekraftig. Kommunedirektøren har i 2024 jobbet med prosjektet Bærekraft-25, med mål om å redusere kommunens driftskostnader med inntil 40 mill i kommende planperiode. Resultatet av dette arbeidet utgjør en vesentlig del av kommunedirektørens tiltak i kommende planperiode, hvor målet er å få endret kursen og på sikt skape nye handlingsrom.

Fremlagte handlingsprogram og økonomiplan omhandler de neste 4 årene, men kommunedirektøren må også se utover denne perioden for å sikre en bærekraftig økonomi for periodene som kommer etter denne, ihht generasjonsprinsippet. Kommunedirektøren forsøker å gi et godt beslutningsgrunnlag til den politiske prosessen og å rette fokus på fornuftige langsiktige beslutninger. Disse beslutningene er avgjørende for å sikre en sunn, bærekraftig kommuneøkonomi utover valgperiodene.

De påfølgende kapitler tar for seg noen av de mest vesentlige elementer som er lagt til grunn for den langsiktige økonomiske planleggingen.

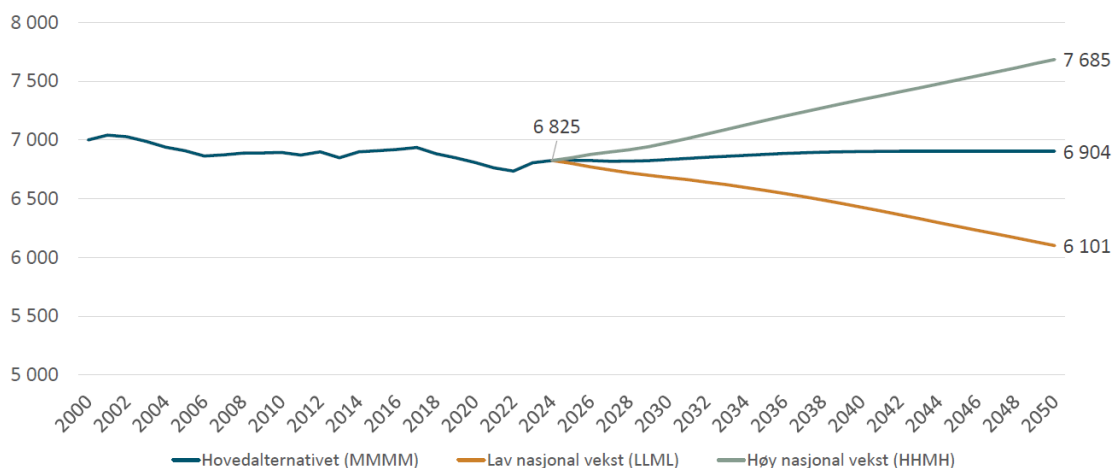
2.2.1 Befolkningsutviklingen/demografiutviklingen fremover

Befolkningsutviklingen er en viktig indikator på den økonomiske utviklingen i kommunen da innbyggertallene legges til grunn ved de statlige rammeoverføringene, men også på fremtidig tjenestebehov for kommunens tjenester.

Befolkningsutviklingen i Risør kommune sammenlignet med landet er svak og medfører til at Risør kommune hvert år står litt svakere ifht fordeling av de statlige overføringene, fordi den relative utviklingen er negativ. Samtidig som vi vokser mindre enn landet generelt, vokser vi mer i de høye alderskategoriene enn landet, og raskere.

Befolkningsprognoser fra 2024 viser følgende utvikling for Risør kommune frem mot 2050 hvor ulike scenario legges til grunn ut fra lav, middels, eller høy vekst.

Befolkningsframskrivinger 2024-2050

Befolkningsframskrivinger 2024-2050. Alternativ L, M og H fra SSB. Historisk utvikling 2000-2024, Risør kommune. Kilde: SSB

Flyktningssituasjonen som oppstod i 2022 har løftet grafen betydelig fra tidligere prognoser, og viser at kommunen holder seg på et "stabilt" nivå. Fra 1/1-25 flyttes grensene for Røysland krets og befolkningen reduseres med ca 105 innbygger.

Dersom man ser på faktisk befolkningsutvikling fra 2018, og fremskriver med SSB sine prognoser med flyktninger mottatt i 2022 og 2023 kan vi se utviklingen i Risør kommune sammenlignet med landet som følger.

Kommune	Befolkning. 1.1.2018	Befolkning 1.1.2019	Befolkning 1.1.2020	Befolkning 1.1.2021	Befolkning 1.1.2022	Befolkning 1.1.2023	Befolkning 1.1.2024	Bef. fremskr. 1.1.2025	Bef. fremskr. 1.1.2026	Bef. fremskr. 1.1.2027	Bef. fremskr. 1.1.2028
LANDET	5 295 619	5 328 212	5 367 580	5 391 369	5 425 270	5 488 984	5 550 203	5 599 869	5 638 266	5 665 236	5 691 782
%-vis endring		0,62 %	0,74 %	0,44 %	0,63 %	1,17 %	1,12 %	0,89 %	0,69 %	0,48 %	0,47 %
RISØR	6 882	6 848	6 809	6 762	6 735	6 806	6 825	6 827	6 825	6 819	6 820
%-vis endring		-0,49 %	-0,57 %	-0,69 %	-0,40 %	1,05 %	0,28 %	0,03 %	-0,03 %	-0,09 %	0,01 %

Tabellene tar ikke inn grensejusteringen med Røysland krets som overføres til Tvedestrand 1/1-2025 hvor ca 105 innbyggere berøres, og folketallet i Risør reduseres tilsvarende.

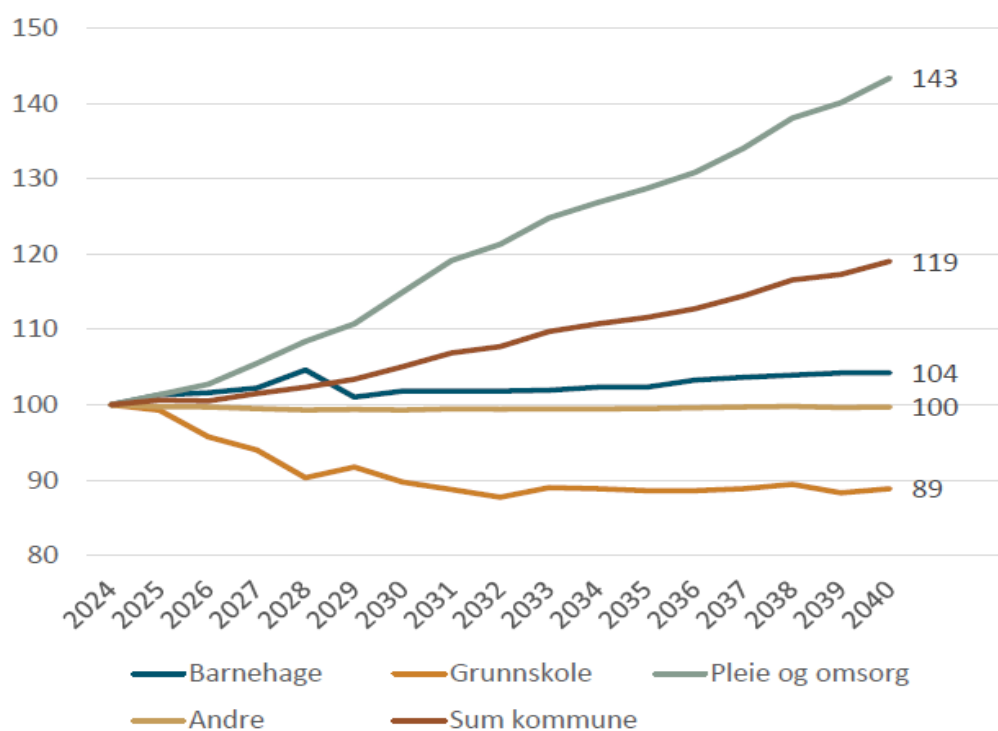
Kommunedirektøren bruker befolkningsframskrivingene til å analysere demografien og de tilhørende demografikostnadene utviklingen kan vente å medføre for kommunen. Kommunedirektøren har over mange år sett at utviklingen går mot en stor vekst i den eldre del av befolkningen, og en reduksjon i den yngre. Det innebærer at fokuset bør rettes inn mot å styrke helse- og omsorgstjenestene i kommunen til å kunne håndtere denne veksten og sikre fortsatt gode kommunale tjenester i årene som kommer.

Tabellen under viser forventet utvikling i befolkningssammensetningen fra 2024 til 2040 både i antall innbyggere, og i prosent.

Befolkningsframskrivinger 2024-2050. Alternativ L, M og H fra SSB. Risør kommune. Kilde: SSB

	2024	2040			% -endring 2024-2040		
		L	M	H	L	M	H
0-5 år	324	235	336	404	-27,5	3,7	24,7
6-15 år	700	493	622	736	-29,6	-11,1	5,1
16-66 år	4 168	3 714	3 856	4 020	-10,9	-7,5	-3,6
67-79 år	1 208	1 240	1 272	1 302	2,6	5,3	7,8
80-89 år	340	597	638	673	75,6	87,6	97,9
90 år og eldre	85	149	178	208	75,3	109,4	144,7
Sum	6 825	6 428	6 902	7 343	-5,8	1,1	7,6
0-66 år	5 192	4 442	4 814	5 160	-14,4	-7,3	-0,6
67 år og eldre	1 633	1 986	2 088	2 183	21,6	27,9	33,7

Demografiutviklingen gir indikasjoner på hvordan kommunens fremtidige utgiftsbehov vil endres med endringen i befolkningssammensetningen. Grafen nedenfor viser at det er estimert en vekst i kommunens samlede utgiftsbehov på ca 19% mot 2040, mens endringer i tjenesteområdene vil være svært variabel. Tabellen under tar utgangspunkt i 2024 som 0-punkt, og viser utviklingen i prosent fordelt på de sentrale tjenesteområdene i kommunen frem mot 2040.

Utvikling i beregnet utgiftsbehov ulike sentrale tjenesteområder 2024-2040. Indeksert utvikling, 2024=100. SSB alt M. Risør kommune. Kilde: TBU/beregninger ved TF

Mens veksten i kommunens kostnader er ventet å bli sterkest i helse og omsorgstjenestene med ca 43%, kan vi også se at den svakeste utviklingen er ventet i grunnskolekategorien som er ventet en nedgang på ca 11% mot 2024. Utviklingen i utgiftsbehovet gir en veldig klar indikasjon på hvor kommunens kostnadstrykk vil være gjennom planperioden og tiden fremover, og også hvor det kan være mest sannsynlig at det vil komme et handlingsrom i tjenestebehovet.

Analysen kan også illustrere hvordan befolkningsutviklingen vil påvirke fremtidige kostnader og utgiftsbehov på de ulike aldersgruppene og sentrale tjenesteområder basert på metode fra Teknisk Beregnings Utvalg for kommunal økonomi (TBU).

Utviklingen i planperioden 2025-28 kan vises både gjennom alderskategorier og sentrale tjenesteområder som følger.

*Demografikostnader 2025-2028. TF alt. M. Risør kommune. Faste mill. 2024-kr.
Uavhengig av finansiering. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF*

	2025	2026	2027	2028	2025-2028
0-5 år	0,8	0,3	0,5	1,7	3,3
6-15 år	-1,0	-4,9	-2,4	-5,1	-13,4
16-66 år	-1,3	0,1	-0,6	-0,1	-1,9
67-79 år	2,7	0,1	-1,4	-1,3	0,1
80-89 år	6,0	5,3	10,7	10,9	33,0
90 år og eldre	-4,1	-1,5	-1,5	-1,5	-8,7
Sum	3,2	-0,5	5,3	4,5	12,4

*Demografikostnader 2025-2028. TF alt. M. Risør kommune. Faste mill. 2024-kr.
Uavhengig av finansiering. Kilde: SSB/TBU/beregninger ved TF*

	2025	2026	2027	2028	2025-2028
Barnehage	0,8	0,2	0,4	1,5	2,9
Grunnskole	-0,9	-4,3	-2,1	-4,4	-11,6
Pleie og omsorg	3,4	3,6	7,1	7,6	21,7
Kommunehelse	0,4	0,2	0,1	0,2	0,8
Barnevern	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,8
Sosialtjeneste	-0,5	0,0	-0,2	0,0	-0,7
Sum	3,2	-0,5	5,3	4,5	12,4

Utviklingen frem mot 2040 fordelt på alderskategorier vises som følger.

Beregnete demografikostnader 2025-2040 knyttet til den demografiske utviklingen. Aldersgrupper. Risør kommune. Akkumulert. Faste mill. 2024-kr. Kilde: TBU/beregninger ved TF

	L	M	H
0-5 år	-19,5	3,0	18,4
6-15 år	-40,8	-15,4	7,1
16-66 år	-11,8	-8,1	-3,8
67-79 år	2,4	4,7	6,9
80-89 år	59,6	69,2	77,3
90 år og eldre	32,8	47,6	63,0
Sum	22,6	101,0	168,8
0-66 år	-72,1	-20,5	21,7
67 år og eldre	94,7	121,5	147,1

Tabellen viser at de største endringene i demografikostnader vil komme i aldersgruppen 6-15 år (grunnskole) og i aldersgruppen 80 år og oppover (Helse og omsorg). Denne utviklingen vil også gjenspeiles i kommunens samlede rammeoverføringer fra staten for å dekke opp for utviklingen i utgiftsbehovet, men det er opp til kommunene selv å foreta fordelingen av de frie inntektene gjennom prioriteringer mellom tjenesteområdene.

Demografianalysene er ikke noen fasit for hvordan utviklingen faktisk vil bli fremover, og utviklingen både i landet og i kommunen påvirkes av mange eksterne faktorer. Ser man på utviklingen som ble lagt frem i tidligere planer er framskrivningene fra 2024 endret til en noe mer positiv utvikling enn tidligere. Mye av dette skyldes innvandringen som følge av Ukrainasituasjonen som har gitt et "løft" som ikke er garantert blir varig eller tegner et korrekt bilde av utviklingen fremover. Kommunedirektøren bruker analysene i sin vurdering av tiltak som bør legges til grunn for planperioden og fremover.

2.2.2 Statlige finansieringsordninger

Generalistkommuneprinsippet innebærer at alle kommuner skal levere likeverdige tjenester og forholde seg til samme lovverk, uavhengig av størrelse, geografi og økonomi. Regjeringen tilstreber at kommunene skal styres lokalt gjennom lokaldemokratiet, men samtidig vedtas lover og normer som begrenser kommunenes selvstyrerett. Endringer som følge av de statlige påleggene kompenseres som oftest gjennom økte rammeoverføringer eller øremerkede tilskudd, men ikke sjeldent ser kommunene at det blir merutgifter og merarbeid som må dekkes innenfor egne rammer. Det er heller ikke alltid at det er økonomien som begrenser kommunenes muligheter til å følge opp de statlige kravene, men fremover vil også tilgang på ressurser og kompetanse være begrensende for mange kommuner. Lovkrav, bemanningsnormer og oppgaveoverføringer fra staten er ofte en økonomisk utfordring for kommunene, men er også en bidragsyter til at kommunesektoren må omstille seg gjennom effektivisering og digitalisering, og utviklinger seg i et hurtig tempo.

De områdene som påvirker Risør kommune i størst grad er som følger:

Integreringstilskuddet er koblet direkte til antall flyktninger kommunen mottar og bosetter årlig. Integreringstilskuddet varer i 5 år fra bosettingsåret og skal dekke kommunens kostnader til opplæring, bosetting og integrering i denne perioden, og kommer i tillegg til det ordinære innbyggertilskuddet. De senere årene har pris og lønnsvekst økt betydelig, og KS har nylig sendt brev til departementet med oppfordring til å øke integreringstilskuddet til kommunene for å dekke opp for manglende økning i tilskuddet. Samtidig skjerpes krav til kvalifisering gjennom Introduksjonsprogrammet ifht kommunens tilbud til den enkeltes rettigheter til opplæring. Frem til 2018 har Risør kommune hatt en stabil mengde flyktninger i kommunen, som har gitt stabilitet i økonomien, mens innstramningen i 2019 og Ukrainakrigen i 2022 har skapt ustabilitet på området. Det er derfor svært viktig for kommunene å tilpasse sin virksomhet med fleksible løsninger for å unngå store svingninger på kort sikt.

Tabellen nedenfor viser en framskrivning av utviklingen i kommunens integreringstilskudd basert på de forutsetninger som legges til grunn for økonomiplanperioden.

År	Bosatte nye	Tilsk sats	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
2020	16	72 000	1 152 000	-	-	-	-	-	-
2021	17	88 000	1 496 000	1 224 000	-	-	-	-	-
2022	63	177 400	11 176 200	5 544 000	4 536 000	-	-	-	-
2023	76	249 500	18 962 000	13 482 400	6 688 000	5 472 000	-	-	-
2024	60	194 400	11 664 000	14 970 000	10 644 000	5 280 000	4 320 000	-	-
2025	40	-	-	7 776 000	9 980 000	7 096 000	3 520 000	2 880 000	-
2026	35	-	-	-	6 804 000	8 732 500	6 209 000	3 080 000	2 520 000
2027	35	-	-	-	-	6 804 000	8 732 500	6 209 000	3 080 000
2028	35	-	-	-	-	-	6 804 000	8 732 500	6 209 000
2029	35	-	-	-	-	-	-	6 804 000	8 732 500
2030	35	-	-	-	-	-	-	-	6 804 000
Sum integreringstilskudd			44 450 200	42 996 400	38 652 000	33 384 500	29 585 500	27 705 500	27 345 500
Særskilt tilskudd			2 260 500	1 507 000	1 507 000	1 507 000	1 507 000	1 507 000	1 507 000
Antall i 5 års perioden			232	256	239	246	205	180	175
Sum estimert tilskudd			46 710 700	44 503 400	40 159 000	34 891 500	31 092 500	29 212 500	28 852 500
Endring i tilskudd pr år				-2 207 300	-4 344 400	-5 267 500	-3 799 000	-1 880 000	-360 000
Endring i tilskudd akkumulert				-2 207 300	-6 551 700	-11 819 200	-15 618 200	-17 498 200	-17 858 200

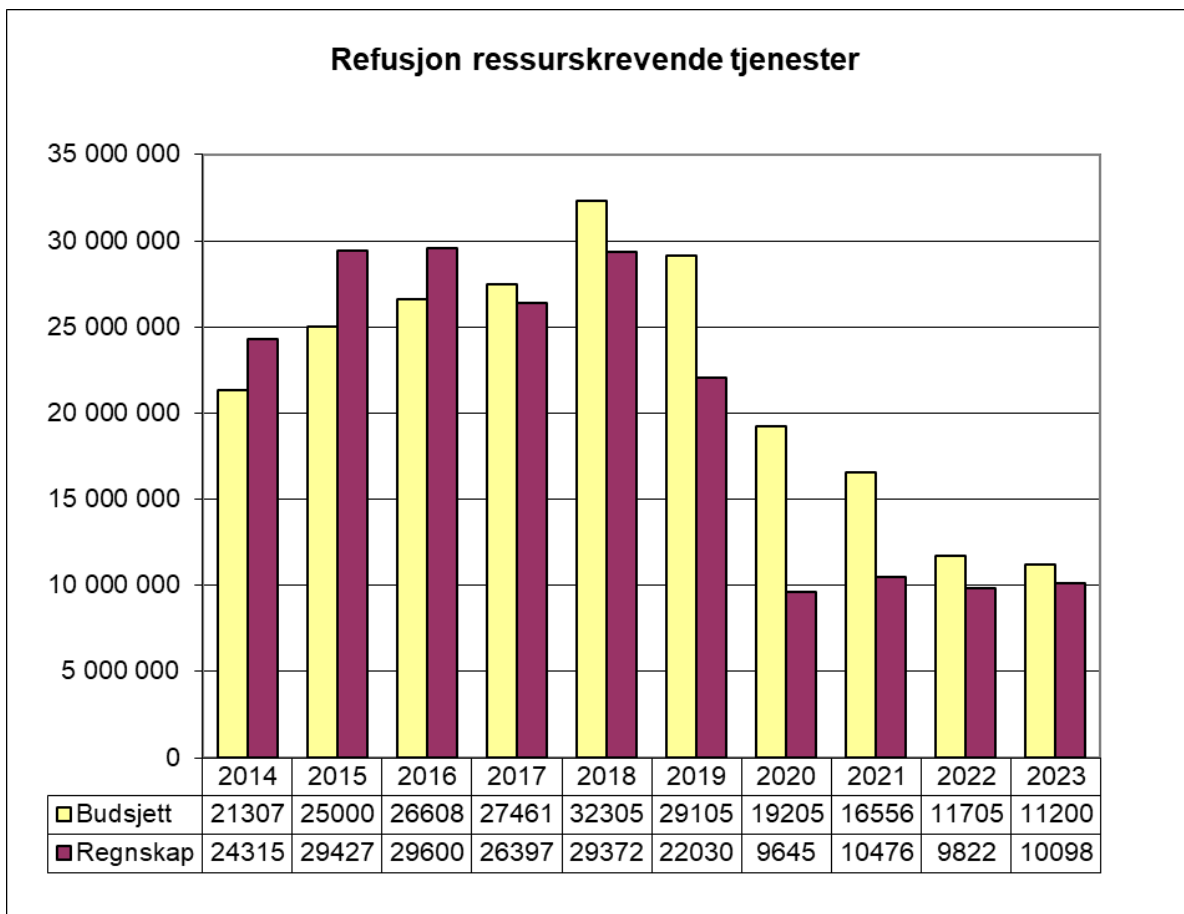
Som tabellen viser vil kommunen i 2030 motta ca 17,86 mill mindre i integreringstilskudd enn forventet i 2024, og vil medføre at til kommunen må tilpasse sin virksomhet til korrekt nivå innen tjenestene som berøres av endringene.

Flyktning håndteringen skal ikke domineres av økonomiske betraktninger som overskygger viktigheten av det humanitære perspektivet i det krevende verdensbildet man ser i dag. Kommunedirektøren har forsøkt å finne et korrekt nivå for mottak av flyktninger i kommende planperiode ut fra ressurskapasiteten i det kommunale tjenesteapparatet over tid, og evne til å gjøre et godt integreringsarbeid for å skape et godt liv for dem som kommer. Det er lagt til grunn 40 nye flyktninger i 2025, og deretter 35 stk årlig i perioden 2026-30. Dette vil gi grupper på ca 256 i 2025 og gradvis reduseres til ca 175 som er inne i 5 års perioden frem mot 2030.

Refusjonsordningen for særlig krevende helse og omsorgstjenester har over mange år blitt strammet inn på flere fronter. Både direkte gjennom å øke innslagspunktet for

refusjon utover lønnsvekst årlig, samt en skjerping av forutsetningene som ligger til grunn i refusjons-grunnlagene. I forbindelse med revidering av kommunenes inntektssystem påvirkes denne ordningen vesentlig, som igjen slår negativt ut for Risør kommune. Det legges opp til en ny ordning med innslagspunkt basert på en sats pr innbygger i kommunen, og en %-andel av den enkelte tjenestemottakers ressursbehov. De endelige effektene av omleggingen kjenner ikke kommunedirektøren, men foreløpige beregninger viser at inntektene trolig vil reduseres som følge av endringene i innslagspunktet.

Utviklingen i refusjonene kommunen har mottatt i perioden 2014-2023 kan vises som nedenfor. Utviklingen gir både uttrykk for økt netto belastning for kommunens økonomi, men også en nedgang i antall tjenestemottakere som faller inn under refusjonsordningen.

Utviklingen i refusjonene kommunen mottar i ordningen viser synkende refusjonsinntekter de siste 5 årene, hvor også kommunens kostnader er redusert. Samtidig ser kommunedirektøren at det er flere yngre innbyggere som får tilsvarende tjenester men hvor ressursinnsatsen ikke når opp til innslagspunktet. Ordningen viderefører også øvre aldersgrense på 67 år, som medfører at eldre med store tjenestebehov ikke faller inn under ordningen til tross for at ressursinnsatsen opprettholdes på samme nivå eller øker.

Den statlige finansieringsordningen er en meget god ordning for å kunne sikre individets rettigheter til et godt liv, men ordningen gir en gradvis overføring av belastningen gjennom innstramminger i regelverk og økte innslagspunkt som legger press på kommuneøkonomien.

Barnevernsreformen trådte i kraft 1/1-2022 og innebar en vesentlig endring i finansieringen av tiltakene som iverksettes i og utenfor hjemmet. Fra 2025 er overgangsperioden ferdig og kompensasjonsordningene fra omleggingen vil inngå i kostnadsnøkklene fremover på vanlig vis. Det vil fremdeles være skjevheter knyttet til kommunenes kostnader til "gamle" plasseringer og endringer i betalingsordningene, men dette vil forsøkes kompenseres ved fremleggelse av Statsbudsjettet for 2025. Det varsles også i Kommuneproposisjonen at det kan komme forslag knyttet til reformen som vil gi mer detaljert styring på området for kommunene.

Bemanningsnormer i barnehage og grunnskole har blitt innført over flere år, og stiller krav til minimumsbemanning og kompetansekrav i viktige tjenester i kommunene. Bemanningsnormene gjør også at det i noen tilfeller blir vanskelig å drive effektivt drift av tjenestene da normene som regel er "terskelbasert". Bemanningsnormene gir dermed kommunene incentiver til å optimalisere sine tjenester ut fra kravene, da det vil være det som er mest økonomisk og effektivt. Det som trolig var ment til å være en norm for å sikre tilstrekkelig bemanning i barnehager og grunnskoler (minimumsnorm), har dermed i større grad blitt en norm for å styre mot effektiv drift (maksimumsnorm).

I en kommune med 1 ungdomsskole og 3 barneskoler vil effektiv/optimal drift ihht ordningen være å samle grunnskolene for bedre ressursutnyttelse fremover. Det samme gjelder for barnehagene, hvor optimal drift innebærer store barnehager med stordriftsfordeler og fleksibilitet i bemanning. Samtidig er det ingen bemanningsnormer innenfor helse og omsorgssektoren som sikrer en minimumsbemanning på et sykehjem, en institusjon eller i hjemmetjenestene. "Forskjellsbehandlingen" av disse to viktige kommunale oppgavene gir utfordringer når kommunedirektøren og kommunestyret må prioritere de økonomiske rammene i en kommune med voksende antall eldre, men hvor handlingsrommet er begrenset.

Nytt revidert inntektssystem ble lagt frem sammen med Kommuneproposisjonen for 2025 i mai-24 med vesentlige endringer som får påvirkning for Kommunenorge allerede i 2025. Omleggingen er vesentlig og omtales ikke i detalj i dette dokumentet, men resultatet av omleggingen slår negativt ut for Risør kommune med rask virkning.

De mest sentrale omleggingene i inntektssystemet er som følger:

- Skatt og inntektsutjevning: Justeringer i hvilke skatter som inngår i ordningen, og en høyere utjevningsgrad som fases inn over 2 år.
- Utgiftsutjevningen: Vesentlige endringer i kriteriene kostnadsnøkklene og vektingen av disse i utjevningsordningen.
- Regionalpolitiske tilskudd: Ny Distriktsindeks tas i bruk fra 2025, og avvikling av enkelte tilskuddsordninger.
- Det ble i tillegg foreslått endringer i reglene for utskrivning av eiendomsskatt, men disse ble forkastet foreløpig.

Summen av endringene som ble foreslått i kommuneproposisjonen slo negativt ut for Risør kommune, hvor endringene i kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen, endringene knyttet til ressurskrevende brukere, og ikke minst endringen i Distriktsilskudd Sør-Norge slår negativt ut på skatt og rammetilskudd for 2025.

Kommunedirektøren har ikke komplett oversikt over de samlede økonomiske virkningene

av endringene før etter at Statsbudsjettet for 2025 blir lagt frem hvor også oppdaterte kriteriedata foreligger og innarbeides i prognosemodellene.

2.2.3 Lønns- og prisvekst (Deflator)

I fremlagte økonomiplan har kommunedirektøren lagt til grunn en deflator på 4,3% som er satt sammen av en lønnsvekst på 5,2% og en prisvekst på 3,0% ved etablering av sektorrammene fra 2024 til 2025. Resten av perioden er videreført i 2025-kroner, dvs uten pris og lønnsvekst. Deflatorjustering av sektorrammene har som formål å indikere hvor store budsjetttrammene må være i 2025 for å kunne utføre de samme tjenestene, på samme nivå, med utgangspunkt i opprinnelig budsjett 2024.

Ved fremleggelse av revidert nasjonalbudsjett for 2024 ble det anslått en vekst for 2024 på 4,3% (lønn 5,2%/pris 3,0%), som var en uendret deflator men med større vekst på lønndelen enn i Statsbudsjettet for 2023. Kommunene er lønnstunge og effekten av høyere lønnsvekst slår direkte ut på kommunens driftsbudsjetter.

I juni oppdaterte KS sine anslag, med store forbehold om usikkerheter, en deflator for 2025 på 4,1%, hvor lønnsveksten utgjør 4,6% og prisveksten 3,0%. KS trekker fra kraftprisene og valutakursen som de største usikkerhetsmomentene da de påvirker pris og lønnsveksten direkte, og kan endres på svært kort varsel.

Deflatoranslagene har de siste årene vært svært usikre som følge av store hendelser som skjer rundt omkring i verden. Langvarig global pandemi, pågående krig i Ukraina og Midt Østen og usikkerhet knyttet til valget i USA har betydelig innvirkning på både pris og lønnsvekst for kommunene.

2.2.4 Inntektssystemet

Skatt og rammetilskudd utgjør ca 70% av kommunens samlede inntekter og er således kommunenes viktigste inntektskilde. Skattens andel av de samlede overføringen utgjør ca 40%, mens de øvrige delene av rammetilskuddet utgjør ca 60%. Kommunenes inntektssystem er et intrikat system som fordeler de statlige overføringene ut til kommunene på en så rettferdig måte som mulig. Rammetilskuddet er bygd opp av 3 hovedelementer; Innbyggertilskudd med utgiftsutjevning, regionalpolitiske tilskuddsordninger, og skatteinntekter og inntektsutjevning.

Inntektssystemet sørger for å gi like bidrag til alle kommuner gjennom **innbyggertilskuddet** som deles ut med fast beløp pr innbygger i rammetilskuddet. Deretter korrigeres rammetilskuddet til kommuner ut fra hvilken sammensetning den enkelte kommune har basert på flere innvirkende kriterier.

Dette omfordeles gjennom det som kalles **utgiftsutjevningen** som kan vises i tabellen nedenfor.

Kriterier i utgiftsutjevningstilskuddet	HELE		RISØR			Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag		
Bef.tall 1/7-24 justert for grensejustering						kr per innb	1000 kr
0 år	0,0024	51 754	42	0,6663	-0,08 %	-56	-374
1-5 år	0,1450	282 896	281	0,8155	-2,67 %	-1 858	-12 476
6-12 år	0,1655	442 144	429	0,7966	-3,37 %	-2 338	-15 699
13-15 år	0,0740	202 439	249	1,0099	0,07 %	51	341
16-22 år	0,0227	456 837	496	0,8914	-0,25 %	-171	-1 150
23-24 år	0,0060	138 432	140	0,8303	-0,10 %	-71	-475
25-66 år	0,1265	3 034 702	3 453	0,9342	-0,83 %	-578	-3 882
67-79 år	0,0660	653 532	1 197	1,5038	3,33 %	2 309	15 509
80-89 år	0,0632	205 264	347	1,3880	2,45 %	1 703	11 436
over 90 år	0,0395	46 056	82	1,4618	1,82 %	1 267	8 508
Basistillegg	0,0218	357	1,0000	2,2998	2,83 %	1 968	13 216
Sone	0,0103	21 599 834	42 862	1,6292	0,65 %	450	3 023
Nabo	0,0103	9 877 360	10 832	0,9004	-0,10 %	-71	-478
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0006	0,4980	-0,10 %	-66	-445
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0081	54 481	76	1,1520	0,12 %	85	574
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0147	183 480	236	1,0569	0,08 %	58	390
Dødlighet	0,0442	41 670	54	1,0620	0,27 %	190	1 278
Lavinntekt	0,0150	257 338	256	0,8161	-0,28 %	-192	-1 287
Personer med lav utdanning	0,0140	1 087 466	1 491	1,1254	0,18 %	122	819
Uføre 18-49 år	0,0088	124 228	250	1,6516	0,57 %	398	2 675
Opphopningsindeks ny	0,0061	2 311	2	0,7823	-0,13 %	-92	-619
Aleneboende 30 - 66 år	0,0204	515 435	682	1,0865	0,18 %	123	823
PU over 16 år	0,0212	20 482	36	1,4535	0,96 %	668	4 484
Aleneboende 67 år og over	0,0521	305 395	556	1,4939	2,57 %	1 787	12 001
Sysselsatte 25-54 år heltid	0,0256	1 437 031	1 184	0,6764	-0,83 %	-575	-3 864
Pasienter med diagnoe innen rus og psykiatri	0,0147	315 043	409	1,0650	0,10 %	66	446
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,07456	7,46 %	5 178	34 774
3 Nto.virkn. statl/priv. skoler							4 858
4 Sum utgiftsutj. mm							39 632
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger:						69 449	

Enhver innbygger er unik, og alle kommuner er forskjellige. Utgiftsutjevningen omfordeler rammetilskuddet ut fra hvor kostbar en kommune er å drifte sammenlignet med gjennomsnittskommunen. Utjevningen tar utgangspunkt i Risør kommunes relative andel opp mot landet, og trekker eller kompensere for avviket mot gjennomsnittet. Alderskriteriene utgjør ca 70% av kriteriene, som igjen betyr at alderssammensetningen utgjør en vesentlig andel i fordelingen. Omfordelingen tar utgangspunktet i det enkelte kriteriers vektning, og kan endres årlig. Tabellen viser at en gjennomsnittlig innbygger i landet koster ca kr.69.449, men fordi Risør kommune er ca 7,46% dyrere å drifte enn landet, blir vi kompensert med kr.5.178 pr innbygger, som totalt blir et ekstra rammetilskudd på ca 34,77 mill. Den viser også hvilke enkeltkriterier vi blir kompensert og trukket for ut fra kommunens behov sett opp mot landet.

Tabellen over viser utgiftsutjevningen etter at innbyggertallet er korrigert for grensejusteringen med Tvedestrand, hvor ca 105 innbyggere overføres nabokommunen. Tabellen over tar ikke inn hvordan dette påvirker de andre nøklene i modellen og viser derfor heller ikke et korrekt bilde av hvordan dette blir i 2025. Foreløpige anslag basert på endringer i kriteriedata tilsier at Risør kommune ikke lenger vil være 7,46% dyrere en gjennomsnittskommunen, men øker til ca 8,76%. Dette vil gi høyere utgiftsutjevning en det som kommer frem i prognosemodellen.

Inntektssystemet har også en veldig fin omfordelingseffekt på skatteinngangen. Hvor skatterike kommuner trekkes i overføringene, og kompenserer de skattesvake kommunene. Risør kommune har en gjennomsnittlig skatteinngang siste 3 år på ca 82,8% av landsgjennomsnittet, og får dermed kompensert opp til ca 94,3% av snittet gjennom **inntektsutjevningen**. Omfordelingsmodellen gjør at ikke Risør kommune er særlig sårbar ifht lokal skatteinngang, men i mye større grad avhengig av nasjonal skatteinngang. Så lenge Risør kommune har lavere skatteinngang enn landssnittet kan man som tommelfingerregel si at effekten av nye skatter som tilfaller kommuner kun gir ca 5% effekt på kommunens inntekter.

Revideringen av inntektssystemet som ble lagt frem med Kommuneproposisjonen foreslår endringer i både utgiftsutjevningen og inntektsutjevningen og regionalpolitiske tilskudd. Målet med revideringen har vært en mer rettferdig omfordeling av skatt og rammetilskudd for å utjevne forskjeller, og sikre at hele landet kan levere gode kommunale tjenester. Forslaget oppnår mye i revideringen, men det kan stilles spørsmål om generalistkommuneprinsippet lenger bør være gjeldende når forslaget innebærer at skatteinntektene kun utjevnes til ca 96% av landsgjennomsnittet for de kommuner med lav skatteinngang. Samtidig stilles det krav til 100% lik tjenesteleveranse og kvalitet mellom kommunene

I tillegg til skatteinntekter, innbyggertilskudd og inntektsutjevning mottar mange kommuner **distriktpolitiske tilskudd** som har som mål å stimulere til at det skal være folk og virksomhet rundt om i hele landet. Sør Norge er en av landsdelene som sliter med befolkningsutvikling, levekårsutfordringer, og næringsutvikling. Forslaget til nytt inntektssystem innebærer en vesentlig konsekvens for Risør kommune gjennom at ny indeks tas i bruk for 2025. Risør kommune har mottatt ca 10,1 mill i året gjennom denne tilskuddsordningen, mens ny indeks legger til grunn andre parametere som gjør at kommunen faller på indeksen, og mister ca 5,9 mill fra 2024 til 2025. Risør kommune har redusert sats arbeidsgiveravgift (10,6%) begrunnet gjennom svake resultat på distrikts-indeksen. Der er ikke kommet signaler om at denne satsen skal justeres opp til tross for at ny indeks tas i bruk. Dersom det skulle skje vil trolig kommunen kompenseres delvis gjennom inntektssystemet, mens det lokale næringsliv vil få kostnadseffekten direkte på lønnskostnadene sine.

2.2.5 Eiendomsskatt

Eiendomsskatten er en av få skatter som kommunen selv kan bestemme over, innenfor lovens begrensninger. Risør kommune innførte eiendomsskatt i 2003, og har skrevet ut eiendomsskatt på boliger, fritidsboliger og næringsbygg frem til 2021. Fra 2022 fjernet kommunen eiendoms- skatt på næringsbygg og kraftanlegg, og skriver ut skatt på boliger og fritidsboliger som må likebehandles ihht lov om Eiendomsskatt til kommunene.

Endringer i eiendomsskatteloven har innskrenket kommunenes handlingsrom, til fordel for skatteyderne. Regjeringen har over 2 trinn redusert maksimal skattesats fra 7-4 promille, og innført en obligatorisk 30% reduksjonsfaktor på skattegrunnlaget. I forbindelse med revidering av inntektssystemet ble det lagt frem forslag om å reversere disse innskrenkningene, men forslaget ble ikke tatt med i endelig utgave. Det er følgelig ikke noen endringer i regelverket for eiendomsskatt inn mot 2025-28, som innebærer at maksimal skattesats kan være 4 promille og en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30%. På næringseiendommer kan skattesatsen være inntil 7 promille, og det er ikke en obligatorisk reduksjonsfaktor.

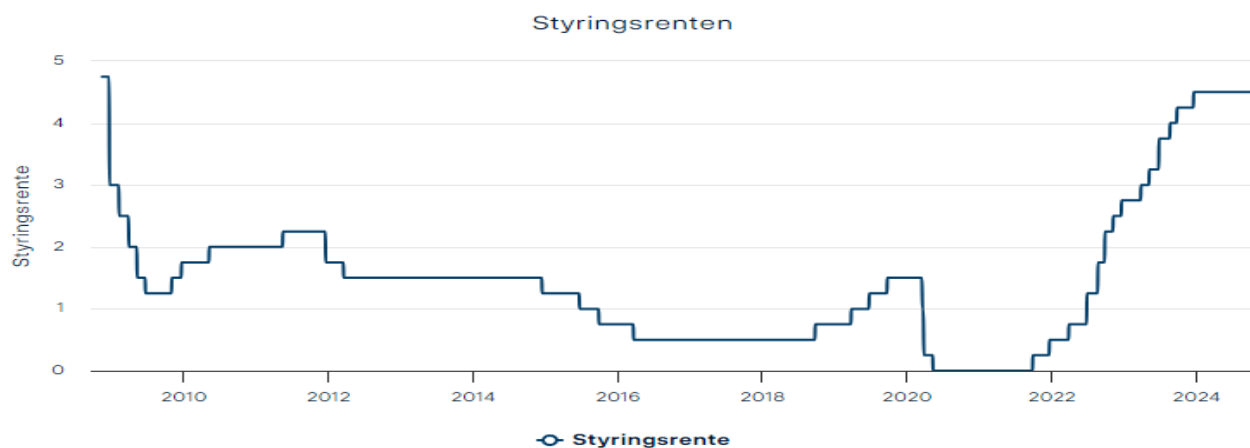
Risør kommune har ikke foretatt ny taksering siden innføringen, men har oppjustert takstgrunnlagene gjennom kontorforretninger for å fange opp deler av prisutviklingen. Kommunen gikk over til å ta i bruk Skatteetatens verdier på boliger fra 2021, mens fritidsboliger og næringsbygg fortsatt vurderes ut fra de gamle takstene. Det jobbes nå sentralt med å få etablert formuesverdier på fritidsboliger som kan brukes av kommunene som eiendomsskattetakster. Risør kommune har støttet dette tiltaket og utsatt beslutningen om å foreta en lokal taksering av alle fritidsboligene i kommunen. Nye signaler viser nå til at innføringen av disse verdiene vil ta tid, og at det trolig ikke kan tas i bruk før i 2028-2030.

Kommunedirektøren ser verdien av handlingsrommet som eiendomsskatteinntektene gir kommunene, og ønsker derfor å berede grunnen for å kunne styre utskrivningene bedre med et oppdatert takstgrunnlag på objektene som ikke bruker Skatteetatens verdier fremover. Det vil innebære en alminnelig taksering for å få etablert nye takster på næringseiendom og fritidsboliger slik at det etableres et reelt grunnlag å skrive ut skatten på.

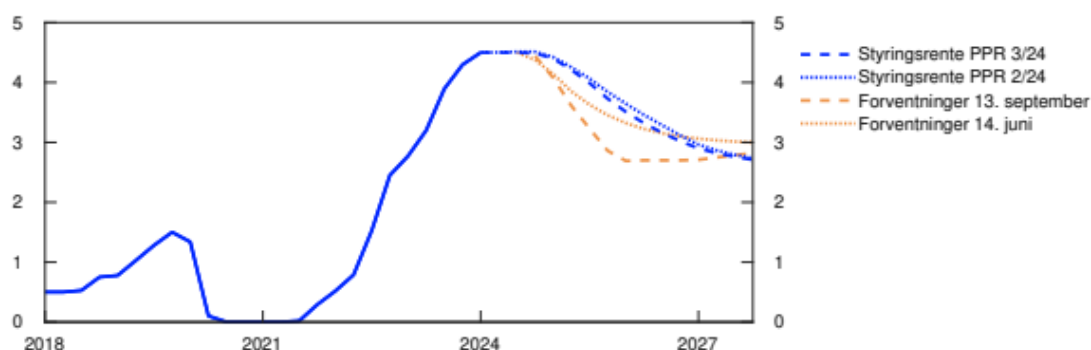
2.2.6 Finansområdene - renter og avdrag

De siste årene har verdensbildet endret seg raskt og konsekvensene påvirker også Risør kommunes budsjetter. Etter en lang periode med unormalt lave markedsrenter nasjonalt og internasjonalt, endret situasjonen seg totalt gjennom 2022 og 2023 hvor rentene gikk hurtig rett oppover. Norges Banks styringsrente har steget fra 0% i 2021 til 4,5% i 2024 og det forventes at rentetoppen er nådd høsten 2024.

Styringsrenten i prosent

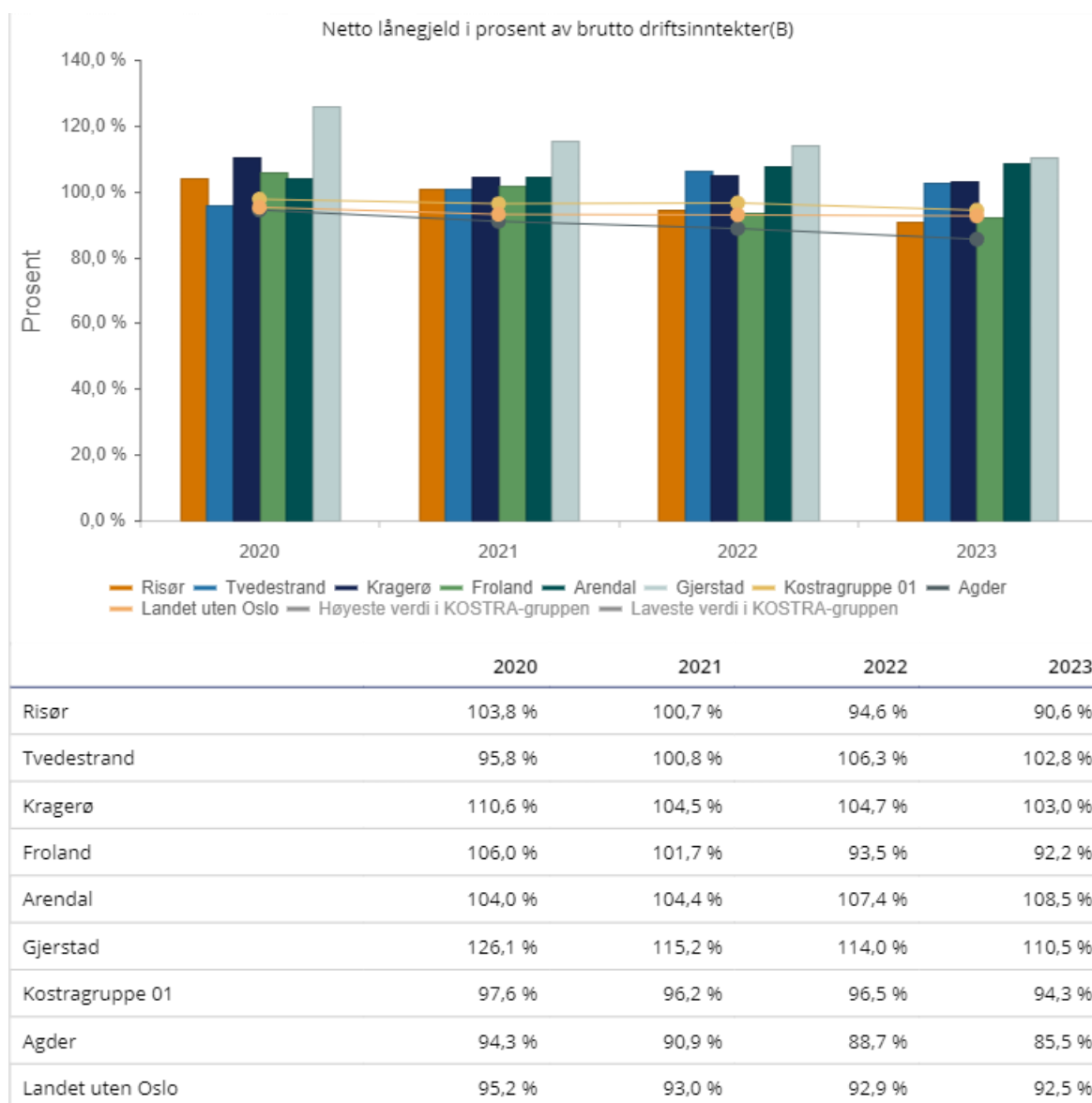

Renteprogner tilsier at gjennomsnittlig styringsrente i 2025 vil ligge på ca 4%, før rentene går ytterligere nedover utover 2026 og 2027 før de stabiliseres igjen.

Markedet og Norges Bank har veldig lik oppfatning av utviklingen av rentene de neste 4 årene, med kun små variasjoner i perioden. Sentralbanken styrer etter inflasjonsmål, og renteverktøyet brukes til å forsøke å dempe inflasjonen. Arbeidsledigheten er lav, og andre land i Europa og i USA har begynt å kutte rentene. Samtidig er kronekursen unormalt svak som følge av lav produktivitetsvekst i landet, som gjør at Norges banks holder igjen med å bruke renteverktøyet i frykt for at kronekursen skal svekkes ytterligere.

Oppdaterte tall fra SSB gjennom KOSTRA viser at Risør kommune jobbet godt med styring av netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter sammenlignet med snitt i Agder, sammenlignbare kommuner og landet uten Oslo. Risør kommune ligger allikevel høyere enn anbefalt nivå på 70-80 % av brutto driftsinntekter ved utgangen av 2023.

Ved utgangen av 2023 har Risør kommunen en netto lånegjeld på 90,6% av de samlede inntektene, og nett finansutgifter utgjør 4,9% av brutto inntekter. Begge tallene viser en positiv utvikling fra 2020 hvor utviklingen begrunnes med at kommunen har hatt fokus på nøkterne investeringsplaner med høy egenkapitalfinansiering de siste planperiodene, som har bidratt til at gjelden har holdt seg omtrent på samme nivå over tid, mens inntektene har steget jevnt. Utviklingen kan også begrunnes gjennom den selvpålagte handlingsregel for låneopptak som er brukt i Risør kommune de siste 10 årene. Risør kommune har over lengre tid foretatt store investeringer i infrastruktur, skoler og barnehager, idrettsanlegg, kulturhus og institusjoner innen helse og omsorg.

Fremlagt investeringsplan for 2025-28 viderefører en nøkternhet gjennom planperioden for å fortsette å redusere gjeldsgraden inn mot 2028 slik at det kan påstartes bygging av en ny ungdomsskole på Kjempesteinsmyra i Risør. Det er en investering som er estimert til å koste ca 286 mill, og som vi har behov for stor andel lånefinansiering i 2029 og 2030. For å kunne gjennomføre denne investeringen uten å "ta knekken" på driftsrammene er man helt avhengig av å fokusere på lav investeringsaktivitet i perioden frem til oppstart i 2028.

Dersom planen følges vil gjeldsgraden i etterkant av investeringen (2030) ligge omtrent på samme nivå som i 2024 korrigert for forventet inntektsvekst i perioden.

Kommunedirektøren legger til grunn vurderinger rundt "Norges Bank-renter" og "markedsrenter" for økonomi-planperioden 2025-28. Kommuner med høy gjeld anbefales å legge på en sikkerhetsmargin i budsjettrentene på inntil 0,5% for å unngå negative effekter av raske utslag i finanskostnadene, og kommunedirektøren har lagt på en liten sikkerhetsmargin utover planperioden av forsiktighetshensyn som følge av den sårbare økonomiske situasjonen inn i planperioden.

Renteforventninger fremover	2024	2025	2026	2027	2028
Norges Bank Styringsrente	4,50 %	3,98 %	3,20 %	2,80 %	3,00 %
Norges Bank Påslag pengemarked	0,35 %	0,30 %	0,30 %	0,30 %	0,30 %
Anslag NBR 3 Mnd	4,75 %	4,28 %	3,50 %	3,10 %	3,30 %
Anslag FRA NBR 3 Mnd	4,73 %	3,80 %	3,25 %	3,30 %	3,30 %
Bankenes påslag	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %
Sikkerhetsmargin (høy gjeld)	0,00 %	0,07 %	0,35 %	0,50 %	0,05 %
Budsjettrenter (NB)	5,35 %	4,95 %	4,45 %	4,20 %	3,95 %
Budsjettrenter (FRA)	5,33 %	4,40 %	3,85 %	3,90 %	3,90 %

Renteprognosen som er lagt til grunn for gjeldsporteføljen i økonomiplanen viser at de samlede rentekostnadene vil reduseres gradvis med ca 5 mill frem mot 2029 som følge av investeringsplanen. Prognosen hensyntar allerede inngåtte rentesikringer, men tar ikke høyde for sikringer som vil kunne gjennomføres i perioden da disse ikke er kjent. Andel lån med sikring utover planperioden er derfor usikker, men kommunedirektøren forholder seg til vedtatt finansreglementet og sikrer lånene innenfor rammene av dette. Investeringsplanen som legges frem gir en reduksjon i lånegjelden på ca 7% frem mot 2029 for deretter å stige bratt igjen opp mot ca 814,5 mill i 2031 som følge av investeringen i ny ungdomsskole. Utviklingen i gjeld og finansutgifter kan vises som følger

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lånemasse I/I	700 234 000	703 413 000	699 626 000	687 805 000	667 158 000	651 459 000
Av dette tilhører VAR	150 763 000	187 424 000	188 671 000	185 628 000	182 792 000	175 927 000
Lånebehov totalt eks Husbank	33 890 000	25 920 000	17 760 000	8 540 000	12 800 000	83 800 000
Lånebehov eks.Husbank og VAR	17 442 000	17 120 000	7 840 000	4 040 000	6 450 000	83 800 000
Avdrag forutsatt 30 år	29 563 000	29 707 000	29 581 000	29 187 000	28 499 000	27 976 000
Rentesats estimert flytende	5,35 %	4,95 %	4,45 %	4,20 %	3,95 %	3,80 %
Lån med rentesikring	320 875 000	335 064 750	286 102 000	272 612 750	300 000 000	300 000 000
Rentekostn bundet	7 507 000	8 564 847	6 467 918	6 100 265	8 197 500	9 327 500
Lån flytende rente	378 211 000	368 348 250	413 524 000	415 192 250	367 158 000	351 459 000
Rentekostn flytende	20 234 289	18 233 238	18 401 818	17 438 075	14 502 741	13 355 442
Andel lån flytende	54,1 %	52,4 %	59,1 %	60,4 %	55,0 %	53,9 %
Rentebelastning inkl. VAR	27 741 000	26 798 000	24 870 000	23 538 000	22 700 000	22 683 000
Samlet rente selvkost	6 164 000	6 493 000	7 183 000	7 242 000	7 202 000	7 013 000
Renter eks. VAR	21 577 000	20 305 000	17 687 000	16 296 000	15 498 000	15 670 000
Avdrag eks. VAR	23 567 000	23 369 000	22 229 000	21 644 000	21 164 000	21 111 000
SUM virkning på driftsbudsjettet	45 144 000	43 674 000	39 916 000	37 940 000	36 662 000	36 781 000

Samlet sett vil kommunens rente- og avdrags-utgifter reduseres med ca 8,5 mill i planperioden 2025-28 som følge av investeringsplanen, mens kostnaden igjen vil øke opp mot 51 mill i 2031 gitt de forutsetninger som legges til grunn.

2.2.7 Kommunal økonomisk bærekraft (KØB)

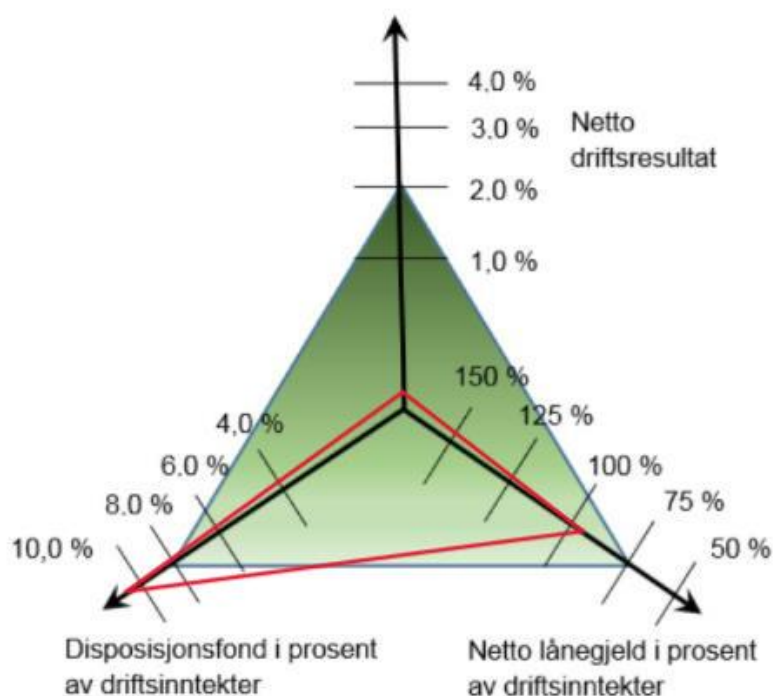
Kommuneloven krever at kommunestyret skal vedta finansielle måltall som skal legges til grunn for langsiktig økonomisk styring. Risør kommune har over tid brukt måltall i analyse av drift og egenkapital over lang tid, og i 2021 vedtok også kommunestyret måltall som skal være styrende for kommunens langsiktige planlegging fremover. Disse er som følger, med historiske resultater 5 år bakover i tid.

Nøkkeltall/Indikator	2019	2020	2021	2022	2023	Snitt 5 år	Anbefalt nivå
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	-0,58 %	1,18 %	2,80 %	-0,24 %	-3,25 %	-0,02 %	1,75 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	99,08 %	104,06 %	101,08 %	94,85 %	91,29 %	98,07 %	70-80%
Disp.fond i % av driftsinntektene	9,26 %	11,00 %	12,90 %	12,51 %	9,73 %	11,08 %	5-10 %
Netto finansutg. i % av driftsinntekter	4,81 %	5,05 %	4,85 %	4,26 %	4,11 %	4,62 %	2-3 %
Disp.fond i % av akk. premieavvik	142,30 %	195,49 %	187,99 %	151,30 %	82,35 %	151,89 %	100 %

Flere kommuner har tatt i bruk styringsprinsippet (KØB) for å skape kommunal økonomisk bærekraft (KØB). Modellen tar utgangspunkt i Riksrevisjonens utsagn om at det er sammenhengen mellom store lån, lavt disposisjonsfond og lave driftsresultater som gir utfordringer for kommunene.

Handlingsregelen for bærekraft er dynamisk. Dersom gjeldsnivået er høyere enn ca 75 prosent eller disposisjonsfondet er lavere enn ca 8 prosent må driftsresultatet settes høyere enn 2 prosent. Nivået på driftsresultatet må settes høyere enn 2 prosent inntil gjeldsnivået er 75 prosent eller lavere og disposisjonsfondet er 8 prosent eller høyere. Når disse forholdene er på plass og de økonomiske forhold er i balanse, kan driftsresultatet settes ned til 2 prosent. Driftsresultatet settes høyere enn 2 prosent for å nå nivået for bærekraft. Jo høyere en setter driftsresultatet, jo fortere vil kommunen nå bærekraftnivået. Modellen legger derfor til grunn at man må ha balanse i de tre pilarene i kommunens økonomi for å sikre bærekraftig kommuneøkonomi, og dersom man svikter i en av pilarene så må det kompenseres i de andre for å gjenskape balansen. Virkemiddelet er da å planlegge langsiktig med gode netto driftsresultat for å kunne øke disposisjonsfondet, og eller redusere netto lånegjeld.

Dersom man legger Risør kommunes nøkkeltall for 2023 inn i modellen viser den at kommunen ikke er i balanse. Netto driftsresultat på -3,2 %, og netto lånegjeld på 91,3 % gjør at trekanten ikke balanserer selv om disposisjonsfondet utgjør 11,1% og er over målsettingen. For å skape balanse må netto driftsresultat over tid bedres og gjelden reduseres.

Fremlagt økonomiplan vil gradvis rette opp i de to svake pilarene, med små, men positive netto driftsresultat i hele perioden, en gradvis styrking av disposisjonsfondet, og en styrking av gjeldsgraden frem mot 2029. Kommunedirektøren mener fremlagt økonomiplan viser riktig kurs gjennom planperioden, og bereder grunnen for å kunne gjennomføre viktige investeringer for kommunen i andre enden av planen.

Fremlagt økonomiplan setter riktig kurs, men veien vil være preget av høy sjø og grumsete farvann. Det blir derfor svært viktig med god styring på broen, en god navigatør til å følge kartet, men ikke minst ledere som klarer å få med hele mannskapet som driver skuta fremover.

2.3 Sektorutviklingen fremover

I de påfølgende kapitler redegjøres det for den forventede utviklingen de nærmeste årene i de 3 driftssektorene og interne tjenester.

2.3.1 Interne tjenester

Sektor Interne tjenester kan betegnes som navet organisasjonen og må fungere godt for at driftssektorene skal kunne gjøre sine oppgaver og at innbyggerne skal motta gode tjenester fra kommunen. Sektoren fungerer som kommunens administrasjon og i krevende økonomiske tider der presset på tjenesteleddet øker, er det viktig å også fokusere på om disse funksjonene fungerer godt og eventuelt kan bidra til at hele organisasjonen kan jobber mer effektivt. Gode kommunale tjenester er avhengig av gode administrative støttetjenester slik at både fag og systemer fungerer optimalt og organisasjonen kan jobbe agilt.

Det er kommunedirektørens vurdering at støttefunksjonene i Interne tjenester er knapt bemannet ut fra organisasjonens behov, og at det bør vurderes om funksjonene bør styrkes i tiden fremover.

Interne tjenester har ansvaret for følgende oppgaver:

- Økonomiplanlegging og økonomistyring
- Regnskap
- Innfordring
- Lønn
- HR/personal-arbeid
- IKT
- Dokumentsenter/arkiv
- Informasjonstjeneste og kommunikasjon
- Politisk sekretariat
- Publikumstjenesten med sentralbord
- Startlånsordningen
-

Kommunedirektøren, politikk, revisjon og kontrollutvalg faller også inn under sektorens rammer.

Kommunedirektøren er i tillegg direkte overordnet kommunalsjefene og har etter kommuneloven det overordnede ansvaret for hele den kommunale administrative organisasjonen. Kommunedirektøren er også leder av kommunens kriseledelse

2.3.1.1 Tjenesteutvikling

Sektor for interne tjenester er svært sentrale i implementering av de fleste nye IKT-systemer. De aller fleste IKT-prosjekter handler mest om utviklingsarbeid og minst om teknikk. Anskaffelse og innføring av nye systemer utfordrer oss til å tenke nytt rundt hvordan vi løser oppgavene, hvordan vi samhandler og hvordan hver enkelt arbeidsprosess bidrar til den store helheten. Dette gir gode muligheter for utvikling, men byr også på utfordringer, samtidig med at nye systemer skal implementeres og læres, skal tjenestene leveres upåvirket. Godt og systematisk arbeid med forventningsavklaring,

tilstrekkelig involvering og bygging av eierskap i organisasjonen, og jakt på gevinstrealisering er blant suksessfaktorene i slike prosesser. I samarbeid med IKT-Agder og øvrige kommuner i samarbeidet er det kontinuerlig fokus på utvikling av fagsystemer som skal holde tritt med utviklingen gjennom digitaliseringsprosesser. Bruk av kunstig intelligens (KI) i den kommunale virksomheten er et av områdene som det jobbes med å implementere i større grad fremover. IKT-Agder drar lasset for samarbeidskommunene for å finne smarte og trygge arenaer hvor KI kan tas i bruk i den kommunale forvaltningen som f.eks i saksbehandling og innen merkantile oppgaver. Dette er et område Kommunenorge må henge med i svingene for å følge den raske utviklingen.

Fagområdet informasjon og kommunikasjon er tjenester som kommunene må få økt fokus på i fremtiden. Det offentlige har et ansvar for å sikre god informasjon til rett tid til våre innbyggere. Dette blir viktigere og viktigere blant annet for å sikre transparens i forvaltningen for å bygge tillit i samfunnet, sikre involvering og deltakelse i samfunnsbyggingsprosesser og for sikkerhet og helse ved krisehåndtering. God kommunikasjon er også svært viktig for å kunne jobbe effektivt og bidra til at innbyggerne opplever at kommunen er for innbyggerne, og gjør deres liv litt lettere i hverdagen. Dette er områder som Interne tjenester jobber med gjennom ny og bedre hjemmesider og intranett, nye kommunikasjon og informasjonskanaler, og bedre samhandlingsverktøy mellom kommunen og innbyggerne.

Annet viktig utviklingsarbeid for staben er knyttet til god og systematisk lederutvikling, heltidskultur, kompetanseutvikling og arbeid med å legge til rette for godt arbeidsmiljø og styrke nærvær. Sektoren har fokus på økt nærvær etter en lengre periode med høyt sykefravær i store deler av organisasjonen. Høsten 2024 besluttet kommunestyret at Risør kommune skal inngå i det interkommunale samarbeidet i Agder Arbeidsmiljø, som erstatter dagens bedriftshelsetjeneste. Inntreden i dette samarbeidet vil åpne opp for en ny måte å jobbe med organisasjonen på, og vil gi kommunen tilgang på stor kompetanse og mye ressurser til å jobbe med økt nærvær, organisasjonsutvikling og arbeidsgiverrollen fremover.

Sektoren jobber også med revisjon og gjennomgang av rutiner og retningslinjer for innenfor personalområdene og internkontroll. Dette er et omfattende arbeid som krever stor samhandling i trepartssamarbeidet i prosessen, og er svært viktig for å kunne være en god, profesjonell arbeidsgiver og arbeidsplass for kommunens ansatte.

Interne tjenester vil gjennom planperioden ha fokus på effektivisering, og om tjenestene som produseres kan gjøres på andre, mer ressurseffektive måter. Sektorens ansatte er i stor grad alene på sine fagfelt, og samarbeid på tvers av kommunegrenser er derfor viktig for å redusere sårbarhet og styrke fagutviklingen. Kommunedirektørene i Øst har startet et prosjekt med kartlegging av samarbeidsområder som kan være aktuelt å videreutvikle i mer formelle former, hvor flere av interne tjenester sine fagområder også inngår.

Utviklingen av interne tjenesters fagområder vil i mange tilfeller innebære nye systemer og økt samarbeid på tvers av kommunegrenser, men vil ikke alltid gi vesentlig gevinster ifht ressursbruk i sektoren. I flere tilfeller vil ressursbruken øke, mens gevinsten kan komme i form av økt kvalitet, økt sikkerhet og redusert sårbarhet rundt tjenestene som leveres.

2.3.1.2 Økonomi

Sektorens budsjett er i stor grad knyttet opp til vesentlige kostnader som er felles for hele organisasjonen, og spesielt IKT-kostnader til fellessystemer for alle ansatte i kommunen som utgjør ca 30% av sektoren budsjetterammer.

Totalt har Interne tjenester en driftsramme på ca 38,4 mill inn i 2025 som innebærer at sektoren drives innenfor samme rammer som i 2024. Det innebærer i praksis at sektoren har tatt inn en effektivisering på ca 5%, tilsvarende ca 1,9 mill, i det nye budsjettet.

De store kostnadsdriverne i sektorens netto driftsrammer er

- Administrative funksjoner ca 39%
 - herav lønn ca 92%
- IKT-kostnader ca 30%
- Felleskostnader til forsikring/KS-medlemskap ol ca 19%
- Politikk og kontroll ca 12%

Interne tjenester har kontinuerlig fokus på effektivisering av tjenestene som leveres til resten av organisasjonen og innbyggerne, og trolig vil ytterligere innsparinger måtte medføre til at oppgaver kuttet helt ut eller helautomatiseres fremover.

2.3.1.3 Medarbeidere

Kommunen har i dag svært slanke støttefunksjoner. De ansatte er dyktige og dedikerte, men fagmiljøene er små og sårbarheten stor. I den kommende planperiode vil arbeidet med å gjøre resten av organisasjonen gode på økonomi- og personalstyring svært viktig. Fokus på økt kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy både for ledere og ansatte blir viktige innsatsområder i tiden som kommer.

Sektoren har redusert bemanningen med ca 0,7 årsverk i 2024, og har budsjettert med ca 15,9 årsverk inn i 2025 og videre utover planperioden. Blant disse årsverkene ligger også

- Kommunedirektør 1 årsverk
- Ordfører og varaordfører 1,2 årsverk
- Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud 2,3 årsverk

Kommunedirektøren registrerer at både fagområdene økonomi og HR/personal har lav bemanning ut fra arbeidsmengden. Inntreden i Agder Arbeidsmiljø fra 1/1-25 vil på mange vis styrke HR-området, men vil også kreve ressurser ifht økt fokus og deltakelse i prosesser som implementeres. Kommunedirektøren vil gjøre løpende vurderinger ifht om det må gjøres justeringer i sektoren utover planperioden for å sikre gode tjenester til resten av organisasjonen og kommunens innbyggere.

2.3.2 Sektor for Samfunnsutvikling

Sektor for samfunnsutvikling er ansvarlig for et mangfold av tjenester, både til kommunens innbyggere, næringsdrivende og besøkende gjennom drift av kommunale veier, havner, vedlikeholdsansvar for den kommunale bygningsmassen, samt kultur - og idrettstilbud for å nevne noe. Videre er kommunens behandling av plan- og byggesaker avgjørende for at både egne og andres prosjekter har fremdrift. Samfunnssektoren leverer også tjenester av stor betydning for noen av våre mest sårbare, gjennom tjenester fra både NAV sosial og NAV flyktning.

Sektoren har mange kontaktpunkter med lokalsamfunnet, gjennom samarbeid og dialog med lag- og foreninger, velforeninger, privatpersoner, frivillige, besøkende, næringsdrivende, investorer, utbyggere, kunst- og kulturutøvere med flere.

I likhet med kommunens overordnede økonomiske situasjon, er rammene til samfunnssektoren stramme. Sektoren preges av store og uforutsette endringer og det er ikke realistisk å tro at vi greier å løse morgendagens utfordringer med dagens arbeidsformer og organisering. Behovet for nytenking, fleksibilitet og omstilling er stort framover. Vi må ta i bruk ny teknologi og utfordringene må løses på andre måter enn ved økt bemanning.

Det er allikevel en krevende balansegang å imøtekomme innbyggernes, næringslivets, besøkende og frivillighetens forventninger om å bidra til et levende lokalsamfunn, parallelt med at rammer blir strammere og innsatsen skal fordeles på stadig færre ansatte. Enhetene tvinges til å prioritere kjerneoppgaver, og finne løsninger sammen med andre. Kjernen er å løfte frem kapasiteten i menneskene og lokalsamfunnet, ved at det kommunale og de private aktørene i sivilsamfunnet samarbeider om å skape offentlig velferd.

Planstrategi 2024 - 2028

Samfunnssektoren har et hovedansvar for å følge opp kommunens planstrategi for perioden. Mye av planarbeidet er komplekst og tidkrevende og krever både involvering fra de andre sektorene og medvirkning fra store deler av Risørsamfunnet. En av de store planprosessene som skal gjennomføres i perioden er arbeidet med kommuneplanens arealdel. Her vil vi møte interessemotsetninger mellom lokale mål og nasjonale forventninger. Blant annet er det et mål i kommuneplanens samfunnsdel, at vi skal "sørge for tilstrekkelig næringsarealer til arbeidsintensiv næring", samtidig som nasjonale føringer ber kommunene være restriktive med å ta i bruk urørt natur.

I budsjettet for 2025 er det avsatt kr. 300.000 til prosjektering av en hensiktsmessig utbygging av næringsområdet Moland Vest, som allerede er regulert til næring. Her ser vi for oss at det vil være mest kostnadseffektivt at opparbeidingen av området skjer i ulike etapper, men det er usikkert om det lar seg gjøre med hensyn til den totale massebalansen i området.

I planstrategien er det videre vedtatt at vi skal iverksette arbeidet med naturmangfoldsplan, helhetlig boligplan og næringsplan, alt ved innsats av interne ressurser og med mål om å bidra til et bærekraftig og levende Risør. I tillegg ble det vedtatt å fremskynde arbeidet med reguleringsplan for Tjenna, et arbeid hvor vi ser for oss at vi vil trenge ekstern

kapasitet og kompetanse.

2.3.2.1 Tjenesteutvikling

Samfunnssektorens overordnede mål er å omsette kommuneplanens mål, om en bærekraftig samfunnsutvikling, til praktisk handling og gjennomføring, innenfor sektorens økonomiske rammer og administrative ressurser. Planen omtaler 7 satsingsområder for sektoren, som både skal møtes gjennom drift og utvikling.

Bosetting og integrering

Kommunen har over flere år bosatt svært mange flyktninger, noe som gjør at det er mange flyktninger som trenger oppfølging i 5 års perioden. Bosettingen har vært krevende og arbeidet vil kreve mye av den kommunale organisasjonen i årene som kommer også. Blant annet må det gjøres en stor innsats for å få flyktninger i jobb. Dette er en utfordring for mange kommuner og vi har derfor blitt med i KS sitt nettverk - Flyktninger i arbeid - for å både dele erfaringer og lære av hva andre kommuner har gjort på dette feltet.

I perioden er det planlagt en kontrollert nedtrapping til et stabilt og håndterbart nivå for bosetting. Som en konsekvens av krigen i Ukraina, og med utsiktene til at det ville bli svært mange flyktninger i vårt nærområde, ble det ansatt 3,6 flere årsverk ved NAV flyktning i 2022. Etter at vi bosatte 63 flyktninger i 2022, 76 i 2023, og 63 flyktninger i 2024, planlegger vi for å bosette 40 flyktninger i 2025 og 35 personer hvert år i resten av perioden. Vi vil dermed justere og tilpasse driften til et stabilt nivå, som vil gi en økt forutsigbarhet for tjenesten og tilstøtende tjenester. Dette er det vi planlegger for, men her er kommunens tjenester påvirket av det som skjer i verdensbilde, og i sympati med mennesker på flukt.

Frivillighet og ungdomsarbeid

Et av målene fra kommuneplanens samfunnsdel er at "vi skal ha et mangfoldig, aktivt og inkluderende lokalsamfunn", og dette skal vi få til ved å inspirere ildsjeler, lag og foreninger til å drive og videreutvikle et inkluderende og mangfoldig kultur- og aktivitetstilbud for alle og vi skal utvikle SEFF (Senter For Frivillighet) til å bli en inkluderende møteplass med varierte aktiviteter for alle. Vi skal også prioritere støtte til frivilligheten i lag og foreninger i arbeidet med å skape og drive møteplasser for unge i hele kommunen.

Ettersom kommunen får færre ressurser er mobiliseringen av de frivillige i samfunnet stadig viktigere i arbeidet med å ha aktiviteter nederst i Innsatstrappen. Vi skal fortsette arbeidet på dette området, og går inn i 2025 med tre frivilligsentraller i kommunen - to kommunale og en privat, samtidig som det etableres en ny ungdomsbasis på Risørhuset.

I tillegg har vi meldt inn til Bufdir at kommunen vil fungere som et knutepunkt i tilskuddsordningene som finnes under overskriften: Tilskudd til inkludering av barn og unge 2025, og lyse ut tilskuddsordningene lokalt når de gjøres tilgjengelig av Bufdir.

Et annet mål er at **"Kunst og kultur er en viktig kraft i utviklingen av Risør fram mot 2035"**. I kulturbudsjettet for 2025 er det prioritert å opprettholde det samlede beløpet for tilskudd til de eksterne kunst og kulturaktørene, samt lag- og foreningene. Disse tilskuddene anses å være svært viktig for motivasjon og inspirasjon, både for amatører og

profesjonelle aktører. På motsatt side er antall ansatte redusert med 1,5 årsverk gjennom de siste to årene, noe som har ført til endringer og sterkere prioriteringer av arbeidsoppgaver. Enheten bemanner Risørhuset, som er en av kommunens viktigste møteplasser og en betydelig ressurs i de nederste trinnene i Innsatstrappa. Her er det ønske om enda mer aktivitet for flere, hvor også frivilligheten vil være en viktig kraft. Det må gjøres investeringer som gjør at husket kan være mer selvgående, det være seg flere digitale løsninger som meråpent, og teknisk utstyr som gjør at aktivitet på huset kan driftes av færre.

Et eksempel på tjenester som vi ikke kan tilby med redusert bemanning, er at filialen fra Risør Bibliotek på Søndeled, som har holdt åpent mandager fra kl. 13-19, nå er stengt. Ressursene som har vært brukt på Søndeled benyttes nå fullt ut ved Risørhuset.

I planstrategien ble det vedtatt at den påbegynte kulturplanen skal inneholde både frivilligstrategi og plan for kulturminner og kulturmiljø. Dette vedtaket kan medføre en ytterligere utsatt frist for ferdigstillelse av kulturplanen.

Enhet for eiendom og tekniske tjenester har hovedansvar for kommunens vann og avløpstjenester (VA). Her vil det i perioden bli behov for å få mer kunnskap om det nye EU direktivet som blir gyldig etter 2028 og hva det vil bety for Risør. Dagens hovedplan for vann og avløp er fra 2013 og planen skal rulleres nå og ferdigstilles i løpet av 2025. Tema for rulling er blant annet konsekvenser av nytt avløpsdirektiv, nye tiltaksplaner for sanering, behov for høydebassengkapasitet og flaskehalsanalyse på avløpsrensing.

2.3.2.2 Økonomi

Enhetene i samfunnssektoren jobber kontinuerlig med å tilpasse organisasjonen til dagens rammer, uten at det skal gå vesentlig ut over de kommunale tjenestene som sektorene leverer hver dag, hele året. Ved inngangen til 2025 er situasjonen slik at flere av enhetene i samfunnssektoren har holdt tilbake stillinger som av ulike årsaker er blitt ledige gjennom 2024, og sektoren går inn i 2025 med 5,25 færre årsverk enn i fjor.

Innen kulturenheten er det ikke foreslått ny kulturhusleder i 100 %, men 50 % av stillingen er budsjettet inn på Risørhuset, hvor det ønske om styrking av arrangementskompetanse for å sikre Risørhusets inntekter.

Gjennom 2024 er det gjort endringer i renholdsavdelingen. To medarbeidere gikk av med pensjon og stillingene ble ikke erstattet. Det ble gjort midlertidige organisatoriske endringer i avdelingen og ingen av stillingene er foreslått tilbake i budsjettet for 2025. Det er derimot foreslått investeringer til robotstøvsugere som ved enkelte bygg kan effektivisere arbeidsoppgavene. Det samme gjelder teknisk utedrift, hvor en medarbeider gikk av med pensjon sommeren 2024. Denne stillingen er heller ikke erstattet i budsjettet for 2025.

Enhet for plan- og byggesak har redusert bemanningen med 50 % fra 2024 til 2025 og målet her er at vi skal se positive effekter av at kommunen har tatt i bruk det nye saksbehandlingssystemet Plan & built.

Også ved NAV kontoret er det holdt tilbake stillinger. NAV sosial hadde en 40 % stilling

vakant gjennom hele 2024 og denne er nå tatt ut i budsjettet for 2025. Oppbemanningen som ble gjort i forbindelse med den økte bosettingen fra og med 2022 vil vurderes og reduseres i takt med at kommunen foreslår å bosette færre flyktninger i årene som kommer.

Som i resten av kommuneorganisasjonen har den stramme økonomien ført til at det er flere positive tiltak og mål i kommuneplanens samfunnsdel, som det er vanskelig å gjennomføre. Allikevel er det noen mål og tiltak som lar seg gjennomføre uten at det er knyttet økonomiske bevilgninger til prosjektene.

Et eksempel er at kommunen abonnerer på Tilskuddsportalen, som er et digitalt oppslagsverk med over 2700 søkbare tilskuddsordninger. Portalen har to innganger, en for kommuneansatte og en for frivillige lag og foreninger samt organisasjoner. I 2025 vil vi jobbe mer systematisk med å få egen organisasjon kjent med portalen, samtidig som vi motivere lag og foreninger til å søke om tilskudd fra andre aktører enn kommunen. Her er det muligheter for at vi sammen med andre kan oppnå ekstern finansiering av tiltak som er viktig for lokalsamfunnet.

Et annet eksempel er at vi søker om tilskudd fra Agder fylkeskommune, til alle tiltakene som ligger i forvaltningsplanen for statlig sikrede friluftsområder. Her er det muligheter for å få 100 % tilskudd til viktige tiltak og i 2025 vil det søkes om over en million kroner. Begrensningen her ligger i egen organisasjon med hensyn til gjennomføringskapasitet.

2.3.2.3 Medarbeidere

Til sammen utgjør sektorens medarbeidere, avdelingsledere og enhetsledere sektorens viktigste ressurs og de strekker seg langt i oppdraget med å utvikle et bærekraftig og levende samfunn sammen med innbyggerne i Risør. Det rapporteres om et høyt arbeidspress i flere enheter, samtidig er sykefraværet i sektoren lavt.

I kommende periode er det viktig med fokus på ledelse og arbeidsmiljø, slik at ansatte er motivert og har forståelse for den omstillingen organisasjonen går gjennom. Den overordnede forståelsen av hva kommunen står ovenfor må skapes i kommunedirektørens utvidede ledergruppe (KUL), og møtene her må sikre tilstrekkelig informasjonsflyt og forståelse mellom enheter og sektorer.

Gjennom 2024 har alle stillinger som har blitt ledige, blitt grundig vurdert og de aller fleste stillinger er blitt holdt tilbake, men det formål at de skulle vurderes helhetlig i budsjettprosessen. Konsekvensen av det er at mange av enhetene innen samfunnssektoren går inn i 2025 med en lavere bemanning enn i 2024.

Med de stramme rammene som sektoren nå står ovenfor, så er det tydelig at oppgaver må løses på andre måter enn ved økt bemanning. Vi må se på strukturmessige og organisatoriske endringer, vi må forventningsavklare tjenestenivået med våre innbyggere og vi må samarbeide med andre deler av Risørsamfunnet for å skape et bærekraftig og levende lokalsamfunn.

Når vi rekrutterer ledere og medarbeidere må vi tilstrebe rett kompetanse, men viktigst fremover er at vi har ansatte som ønsker å være med på omstilling og fornying av kommunens tjenester.

2.3.3 Sektor for Helse og omsorg

Sektoren vil stå overfor flere store utfordringer i årene som kommer. Andel barn og unge reduseres, samtidig som sektoren opplever at det er et stort fokus på barn og unges helse. Helsestasjonen og skolehelsetjenesten er blitt styrket for å bidra inn mot dette feltet. Forebygging og tidlig innsats, for å snu en uheldig utvikling i alle faser av livet, gir stor gevinst både for den enkelte og for samfunnet.

Den aldrende befolkning er en av de viktigste samfunnsendringene vi står overfor, sammen med teknologisk utvikling og klimaendringer. Andelen eldre øker i hele befolkninga, i 2040 vil Risør ha rundt 500 flere i gruppen 80+. Flere av disse vil imidlertid ha god helse og vil kunne være en ressurs inn i det frivillige arbeidet. For noen av våre tjenester kan innsatsen fra frivillige være med på å dempe behovet for tjenester lengere opp i trappa.

Å bidra til løsninger som legger til rette for at flest mulige skal oppleve mestring og kunne leve gode, selvstendige liv, samtidig som en tenker nytt om hvordan en møter den demografiske utviklingen på tvers av sektorer, vil være helt sentralt for å sikre bærekraft til velferdssamfunnet.

Innsatstrappen videreføres, men har endret fokus og tatt med seg oppvekstsektoren inn i arbeidet med trinnene, den heter nå; Bærekraftige oppvekst, helse -og omsorgstjenester forkortet til BOHO, en helhetlig innsatstrapp er et viktig bidrag til å prioritere aktivitet og tidlig innsats som sikrer forebygging og helsefremmende arbeid i alle kommunene i Østre Agder. For Risør betyr det blant annet at den tverrfaglige satsningen BTI (bedre tverrfaglig innsats) ivaretar kommunens tidlige og tverrfaglige innsats først og fremst rettet mot barn og unge også forsøkes synliggjort i trappa. Kommunedirektøren vil anbefale at det videre arbeidet også omfatter samfunnsutvikling, planlegging for mangfold av boliger tilpasset ulike livsløp og tilrettelagte arbeidsplasser i samspill med lokalt næringsliv. Arbeidet med trappa er derfor ikke helse - og omsorgstjenestens ansvar alene.

For at vi skal kunne levere trygge og gode tjenester i fremtiden må fokuset flyttes fra behandling til forebygging og innbyggerne må inspireres til å ta ansvar for egen helse. Tjenesteleveransen må basere seg på å levere nødvendig helsehjelp og ansvarliggjøre tjenestemottakerne til å ivareta funksjoner de fortsatt selv mestrer. Endringen fra å yte passiv hjelp til mer aktiv innsats, understreker at gode og trygge tjenester ikke bare handler om å hjelpe, men også om å sette folk i stand til å klare seg selv. Saksbehandling og forvaltning vil ha mye si i forhold til å endre fokuset i tjenesteleveransen, finne alternative løsninger og effektivisering av driften. Det er fortsatt et ønske å se på en endring internt i sektor helse og omsorg for å optimalisere forvaltningen og drive med innovasjon i tjenesten ved å samle disse medarbeiderne i en egen enhet. Dette vil ikke føre til noen nye stillinger med en bedre utnyttelse av funksjonene som allerede er tilgjengelig og styrke samarbeidet på tvers av enhetene i forhold til vedtak.

Sektorens behov for å se på alternative arbeidstidsordninger og oppgavedeling er stort. Dette har ført til at kommunen har søkt om og kommet med i KS-TØRN prosjektet med fokus på disse til områdene. Verktøyene og drahjelpen vi kan få av dette prosjektet håper en vil være med å sørge for at vi bruker kompetansen på riktig måte og at vi kan gi våre medarbeidere en arbeidstidsordning som gjør at de blir i kommunen og ikke søker seg vekk. I Risør, som i andre nærliggende kommuner, så sliter vi med rekrutteringen av helsepersonell spesielt i forhold til sykepleier og vernepleiere. Denne utfordringen må vi jobbe systematisk med for å sikre oss kvalifiserte ansatte som klarer å yte nødvendig helsehjelp til kommunens innbyggere.

Parallelt med dette jobbes det aktivt med omstilling og digitalisering av tjenestene innen sektoren. Samarbeidet med kommunene i Østre Agder, på Agder og i Helsefelleskapet påvirker og videreutvikler tjenestene på en helt avgjørende måte. Vi har akkurat signert en videreføring av avtalen om tilslutning til det interkommunale administrative vertskommunesamarbeidet om håndtering av helseteknologi, som gjelder for hele Agder.

2.3.3.1 Tjenesteutvikling

Tjenesteutviklingen i sektoren er sammensatt, og utfordringene i de forskjellige enhetene er like ulike som enhetene i seg selv.

Psykisk helse jobber med nesten alle aldersgruppene. I forhold til gruppen voksne er det utfordringer knyttet til bolig og dårlig boevne, i tillegg til at mottak av tjenesten baserer seg på frivillighet. Enheten skal jobber videre med implementering av digitale oppfølgingsverktøy med vekt på undervisning og selvhjelpsverktøy og utvikle gruppebaserte tilbud, gjerne i samarbeid med Frisklivssentralen hvor en kan kombinere kognitive behandlingsteknikker med fysisk aktivitet/trening.

For ungdom og unge voksne bør vi fortsette å vri tjenesten fra individuelle oppfølgingstiltak til gruppe baserte tiltak hvor en tilrettelegger for å ta i bruk arenaer hvor målgruppen opplever mestring og tilhørighet. I forhold til tjenester til barn legger veileder for kommunale tjenester til barn/unge opp til et høyt ambisjonsnivå på hva kommunene skal levere av tjenester. Våre nabokommuner strever også med dette. Anbefaling er at det tas initiativ for å utrede et interkommunalt samarbeid på dette området. Det er allerede et vertskommunesamarbeid for PPT og Barnevern. For begge disse tjenestene er det stor grad overlappende målgruppe med dem som psykisk helsetjenester skal gi et tilbud til.

Mulig en bør se på en modell med Helsetjenester barn/unge i en vertskommunemodell.

Sykehjemmet er sertifisert som Livsgledehem, og det innebærer årlig resertifisering. Beboernes tjenestebehov når de kommer på sykehjem er mer krevende i dag enn tidligere, og vi ser for oss at denne utviklingen fortsetter. Derfor er det viktig å jobbe videre med oppgavekartlegging og oppgavedeling. I tillegg skal det ses på hvordan velferdsteknologi kan brukes inn i dette arbeidet. Sykehjem er øverst i innsatstrappa, og vi ser på hvordan vi kan åpne opp og trekke inn enda flere frivillige inn på sykehjemmet, for på den måten å bidra nederst i innsatstrappa. Det kan for eksempel være i form av hjelp ved sosiale tilstelninger. Samarbeidet med frivillige, lag og foreninger må videreutvikles. Det har vært et ønske om egen avdeling for yngre personer med demens, og dette ses på i samarbeid med andre kommuner.

Habiliteringsenheten skal jobber videre med revisjonsrapporten om organiseringen og styringen av enheten som kom i september 2024. Det jobbes videre med å imøtekomme de 8 forbedringspunktene og endring i ledelsesstruktur. De skal i tillegg også jobbe med implementering av digitale verktøy for å gi bedre sømløse tjenester og ta i bruk for eksempel digitale tilsyn. Jobbe målrettet for mer autonomi blant alle som mottar tjenestene, med fokus på mestring. De ønsker å jobbe med å videreutvikle individuelt/ gruppebaserte tilbud, gjerne i samarbeid med andre instanser. Det er ønskelig å knytte enhetens barneavlastning tetter på skole og fritidsaktiviteter og enheten ønsker å starte et prosjekt på å flytte barneavlastningen fra Sandnes til byen. På sikt har enheten et behov for tilgang til frittstående boliger/leiligheter for personer som ikke profiterer på å bo i et bofellesskap.

Som kommune skal vi gi innbyggerne våre nødvendige helse- og omsorgstjenester der de bor. Samfunnet er under utvikling, det blir flere eldre med økende behov. Mulighetene for å levere tjenester slik vi har gjort vil endre seg. Fokuset er å gi gode og trygge tjenester. Videreutvikle konseptet med oppsøkende dagsenter og vanlig dagsenter da en ser at dette er viktig for pårørende.

Hjemmetjenesten er avhengig av et samarbeid på tvers av sektorene: eiendom, plan og bygg i forhold til tilrettelagte boliger, aldersvennlig samfunn, samspill mellom innbyggerne og ha et lokalsamfunn hvor innbyggerne er aktive, inkluderende, bidrar og deltar de de bor, frivillighet.

Bærekraft 25 inneholder flere tiltak for sektoren, som økt bruk av velferdsteknologi og digital hjemme-oppfølgning for å avlaste tjenesteleveransen, tiltaket forsøkes implementert i ordinær drift også i forhold til vedtak om tjenester. Et annet tiltak i bærekraft er samlokalisert legesenter. Mulighetene et samlokalisert legesenteret gir med digitalisering, mulighetene for ny organisering av tjenester, oppgavefordeling og samhandling kan på sikt også gi gevinster. Den største økonomisk gevinsten vil antagelig være muligheten for å oppnå en bærekraftig faglig og økonomisk utvikling ved å samle fastlegene.

Vi har utvidet tilbudet til kommunens innbyggere og opprettet forebyggende hjemmebesøk med ergoterapeut og kreft- og demenskoordinator hvor de (pt f. 1944 uten helsetjenester) får kartlagt hjemmet med et fokus på hjelpemidler, informasjon om tjenestene i kommunen, opplysninger om treningsgrupper og arrangementer som foregår i kommunen, på den måten ivaretar vi også de nederste delene av trappa.

Fysioterapitjenesten og frisklivskoordinator jobber kontinuerlig med å gi råd og veiledning de har utviklet og kommer til å videreføre konseptet med gruppetreninger for å nå flest mulig med de ressursene som finnes.

2.3.3.2 Økonomi

Rammene og budsjettet til sektoren fordrer at vi sammen jobber strukturert for å holde de tildelte rammene. Det krever en stram styring fra enhetslederne, i tillegg se på muligheter for bemanning på tvers av enhetene.

Sektoren jobber med å få kontroll på vikarutgifter. Det er innført en trafikklysmode, der en kartlegger hvilke tjenester en kan la være å gjøre de to første dagene dersom det er fravær på enhetene/avdelingene. Dette er også et middel for å se på hvilke tjenester og tiltak vi tilbyr og om det er noe å hente på å tenke alternativt og med et større fokus på egenmestring, trygge og gode tjenester innenfor nødvendig helsehjelp. En forventer at dette skal gi en bedre kontroll over vikarbruken i året som kommer. Alle enheten skal ha turnuser som er innenfor rammene slik at ressursstyringen baserer seg på riktige turnuser og bemanningsplaner.

Arbeidstidsplanlegging, alternative turnuser, oppgaveforskyvning, fortsatt utvidet bruk av teknologi/digitalisering og tettere samarbeid med frivillige vil kunne avlaste noe. Her kan vi få drahjelp av KS-TØRN prosjekt som vi startet opp høsten 24.

Sektoren har hatt et stor sykefravær som også er med på å øke de økonomiske utfordringene. Fokuset rettes mot sykefraværsoppfølging og være tett på for å prøve å unngå lange fravær fra jobb. Bedriftshelsetjenesten er en samarbeidspartner som er tenkt brukt for å bistå enheten med det systematiske arbeidet som trengs.

2.3.3.3 Medarbeidere

Sektoren har utfordringer i forhold til rekruttering og må jobbe med å sikre kompetansen som trengs for å levere tjenesten til kommunenes innbyggere. Det blir viktig å kunne tilby ansatte alternative arbeidstidsordninger som for eksempel årsturnuser og langvakter. Noen av enhetene jobber allerede med dette og arbeidet fortsetter inn i prosjektet TØRN.

Vi må vurdere om vi er optimalt organisert i forhold til de utfordringene vi står overfor. Sykefraværet i sektoren er høyt og det rapporteres om et stort arbeidspress. Det jobbes med tett oppfølging av de sykemeldte og bedriftshelsetjenesten kobles på dette arbeidet videre.

Endringer i organisering krever et samarbeid med de tillitsvalgte og de ansatte. I 2025 har sektoren tatt ned en 100% stilling merkantil og holder tilbake en 50% fysioterapeut. Det er forventet at TØRN skal kunne gi en innsparing for sektoren tilsvarende ett årsverk.

Alle enheten vil fortsette jobben med kompetanseheving, intern og eksternt for å sikre gode og trygge tjenester på alle nivå. Dossier gir oss muligheter til å "lage" kompetansehevende pakker(internt) som kan tilpasses arbeidssted og arbeidsoppgaver slik at den ansatte får dokumentasjon på hvilken kompetanse de har fått. Sektoren har en egen kompetanseplan som brukes for å styre behovet til enhetene og den revideres hvert år. Den legger også premissene for søknad om kompetansemidler fra statsforvalter.

Beholde og rekrutere medarbeider vil være et satsningsområde for sektoren de neste årene. Her er stillingsstørrelser og arbeidstidsordninger et virkemiddel i tillegg til lønn.

Medarbeiderne er sektorens viktigste ressurs og vi har svært dedikerte og lojale medarbeidere, avdelingsledere og enhetsledere, som strekker seg langt for å imøtekomme innbyggernes forventninger.

I kommende periode er det viktig med fokus på ledelse og arbeidsmiljø, slik at ansatte får en forståelse for den omstillingen organisasjonen går gjennom. Det må sikres tilstrekkelig informasjonsflyt og forståelse mellom enheter og sektorer, helt ut til den enkelte ansatt.

2.3.4 Sektor for Oppvekst

I sektor for barnehager og skoler driftes de 3 kommunale barnehagene: Trollstua, Fargeskrinet og Hope oppvekstsenter.

Sektoren har ansvaret for tilskudd til private barnehager, barnehageopptak, er tilsynsmyndighet og skal sørge for spesialpedagogiske tiltak for barnehagebarn.

Sektoren har ansvaret for grunnskolene i Risør som består av: Risør barneskole, Hope oppvekstsenter, Sønedeled skole og Risør ungdomsskole. Ved alle barneskolene driftes det egen SFO avdeling.

Voksenopplæringen i Risør (VIRK) og den interkommunale Pedagogisk Psykologisk Tjeneste er også en del av driften i sektoren.

Sektoren har ansvaret for skoleskyss og drift av oppvekstkontoret, samt ledelse og administrasjon av sektoren som helhet.

Tjenestene i sektoren strekker seg fra de første barneårene i barnehage til grunnskoleopplæring og inkluderer også spesialpedagogiske tiltak gjennom interkommunale PP-tjeneste og tilbud om voksenopplæring (VIRK).

I barnehagesektoren er den viktigste oppgaven å skape et trygt og godt barnehagemiljø, der et omsorgsfullt og stimulerende miljø gir barna en trygg og leken introduksjon til læring og sosial interaksjon. De kommunale og private barnehagene samarbeider om felles pedagogisk utvikling og deler beste praksis.

For skolene er det viktigste arbeidet å skape en trygg og god opplæringsarena, hvor alle elever er inkludert i et fellesskap. En jobber i tillegg kontinuerlig for å forbedre læringsresultater. Skolelederne arbeider sammen med lærere og støttepersonell for å sørge for at alle elever, uansett bakgrunn eller læringsbehov, kan nå sitt fulle potensial.

Den interkommunale PP-tjenesten er en viktig brikke i arbeidet med å sikre at barn og unge med særskilte behov får tilpassede og effektive læringsforløp. Disse tjenestene legger grunnlaget for en helhetlig tilnærming til hver elevs situasjon, og sikrer at ingen faller utenfor det ordinære tilbudet uten grundig vurdering og oppfølging.

Voksenopplæringen (VIRK) i Risør kommune representerer en vital ressurs i arbeidet med livslang læring og integrering. Tilbudene er varierte og inkluderer grunnskoleopplæring for voksne, norskopplæring for minoritetsspråklige, samt spesialiserte kurs og opplæringsprogrammer designet for å møte samfunnets og individets skiftende behov. VIRK engasjerer seg i å utstyre voksne med den nødvendige kompetansen for å forbedre deres muligheter i arbeidsmarkedet og bidra aktivt i det lokale samfunnet.

Som sektor er vi forpliktet til å opprettholde høy standard på tjenestene, tilpasse oss endringer i befolkningsmønster og økonomiske rammebetingelser, og kontinuerlig utvikle vårt tilbud for å møte fremtidens behov. Samarbeid på tvers av enheter og sektorer, innovative pedagogiske tilnærminger og effektiv ressursbruk vil være nøkkelstrategier for å oppnå våre mål og ivareta vårt ansvar overfor Risør kommunes yngste innbyggere.

2.3.4.1 Tjenesteutvikling

I Risør kommune prioriterer vi et trygt og inkluderende oppvekstmiljø, hvor hver enkelt skole og barnehage bidrar til utvikling og trivsel for barn og unge. Dette er i tråd med hovedmålene i Oppvekstplanen 2022-2023 og gjenspeiles i våre forebyggende tiltak og det tverrfaglige arbeidet vi legger vekt på. Vår forpliktelse er å sikre at alle barn og unge får tidlig og individuell støtte, med spesiell oppmerksomhet mot de som krever koordinerte tjenester. Oppvekstplanen (forebyggende plan) er et lovpålagt krav for alle kommuner og skal sikre tverrfaglig samhandling mellom tjenester i laget rundt barnet og familien.

Det jobbes med å ferdigstille planer for både barnehager og skoler knyttet til trygt og godt miljø, dette for å sikre at vi har gode rutiner for å avdekke og sette inn tiltak når noen ikke har det trygt og godt i barnehagen eller i skolen. Planene er i ferd med å implementeres ute i enhetene.

I Risør har vi gode barnehager og skoler. Vi har sammen jobbet for å få til en felles progresjonsplan med fokus på språk, som alle enheter benytter seg av og jobber med. Med denne felles språkplanen setter vi i verk tiltak for å heve grunnleggende ferdigheter hos elevene. Språkplanen skal sikre:

- Systematisk arbeid med språkutvikling fra barnehage til videregående skole.
- Regelmessig refleksjon over resultater og brukerundersøkelser for å etablere mål for forbedring.
- Forsterkning av spesialpedagogisk kompetanse for å garantere kvaliteten i tilpasset og intensiv undervisning.
- Engasjement og veiledning av foresatte for å sikre en felles innsats for barns og elevers utvikling.

Videre er Risør kommune del av Østre Agder samarbeidet hvor vi deltar i tilskuddsordningene (TSO) der det er fokus på barnehage- og skolebasert utviklingsarbeid knyttet til temaer hentet fra rammeplan, fagfornyelsen og kanskje særlig fra stortingsmelding 6 med inkluderende praksis, i både barnehager og skoler. PPT og VIRK er også del i TSO. Når vi deltar i disse tilskuddsordningene sees det i sammenheng med det vi allerede gjør innen oppvekst i Risør, alt skal henge sammen med alt. Arbeidet forankres ute i den enkelt enhet og sikrer at vi får bistand til det vi har behov for. Gjennom Østre Agder-samarbeidet får vi et faglig fellesskap som styrker kvaliteten og letter arbeidet med å gi oss partnerskap med UH. For tiden er det UiA som er vår partner i samarbeidet. Statsforvalter tildeler midler til tilskuddsordningene på vegne av Udir.

Skole:

I Risør kommune har det vært en positiv utvikling i elevresultatene på 5. trinn de tre siste årene. Det kan vises til en trend der det blir færre elever på det laveste mestringsnivået i både norsk, engelsk og regning. Årets NP er enda ikke publisert og skåret ferdig, slik at tallene for inneværende skoleår er ikke klare enda.

På 8. trinn er resultatene lavere i både lesing og regning, her ligger vi under landssnitt i begge områder. I engelsk ser vi imidlertid at resultatet er over landssnitt på siste måling. Når en kommer til 9. trinn ser vi en fin heving av kompetanse for siste skoleår i både lesing og regning. (For mer utfyllende informasjon se tilstandsrapport som ble avlagt i juni.)

Vi tror at satsningen på språk og leseopplæring har god effekt i alle fag. Over tid har skolene også lagt ekstra engelskundervisning på timeplanene, og flere har tatt videreutdanning i engelskfaget.

Risør har et relativt lite utvalg av elever og en må kunne forvente noe variasjon i resultatene også fremover, men en håper at med felles struktur for språkarbeid og fokus på grunnleggende ferdigheter vil Risørskolen kunne vise til jevne og gode resultater. Det blir viktig å satse på kompetanseheving for de lærerne som ikke har godkjent kompetanse i norsk, matematikk og engelsk og det blir viktig med kompetanseheving rundt opplæring av minoritetsspråklige barn.

Grunnskolepoengene ved Risør ungdomsskole varierer fra år til år. Det er et mål at vi skal ligge over 40. Tall for 23/24 sier at vi nå ligger på 40,2 poeng mot 40,6 poeng i 22/23.

Innen voksenopplæringen er det etablert ressursteam som arbeider mot spesifikke mål som forbedring av leseopplæringen og tilpasning av undervisning til varierte leseferdigheter og norsk kunnskapsnivåer. Et tverrfaglig tema er bærekraft, hvor miljøfyrtårnprosjekter tas i bruk for å øke bevisstheten blant elever og ansatte.

Barnehage:

I barnehagesektoren i Risør kommuniseres verdier gjennom pedagogisk arbeid med et helhetlig syn på barndommen som et grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagene, både private og kommunale, oppfyller nasjonale pedagognormer og samarbeider under navnet Risørbarnehagen. Det økonomiske tilsynet med private barnehager er overført til Utdanningsdirektoratet fra 2022, dette skal sikre at lovgivning og regelverk etterfølges.

Spesialpedagogisk hjelp før opplæringspliktig alder er en lovpålagt oppgave som kommunen skal legge til rette for og utføre for de barna som har en sen utvikling innen ett eller flere utviklingsområder. Det er ingen nedre aldersgrense for rett til spesialpedagogisk hjelp. Risør kommune jobber med å legge om den spesialpedagogiske hjelpen, slik at alle barn får tilbud om spesialpedagogisk hjelp utført av spesialpedagoger tilsatt i Risør kommune. Teamet skal bestå av 4 spesialpedagoger som er ute i alle våre 6 barnehager. Spesialpedagogene utfører spesialpedagogisk hjelp knyttet til vedtak, men skal også på sikt kunne delta inn i tidlig innsats og jobbe allmennpedagogisk ute i barnehagene. Spesialpedagogene jobber tett sammen med PPT og får ukentlig tilgang på veiledning og samarbeid, slik at de kan ta kunnskapen med seg ut i alle barnehagene og dele med de ansatte i form av veiledning samtidig som de skal kunne delta direkte inn i barnegruppene i barnehagen.

I sum gjenspeiler tjenesteutviklingen i Risør kommune en helhetlig og innovativ tilnærming til utdanning, hvor barn og elevers utvikling og velvære settes i forgrunnen, støttet av kompetanseutvikling blant de ansatte og en velfungerende infrastruktur for læring.

Læringsmiljø:

I Risør viser elevundersøkelsen at mobbing er en bekymring, med høyere rapporterte nivåer enn nasjonale gjennomsnitt på 10. trinn og med tall på nivå med nasjonen på 7. trinn. I tjenesteutvikling innebærer dette en forpliktelse til nulltoleranse for mobbing i Risørskolen, det jobbes med å implementere nye planer for både barnehage og skole. Planen for skole er i tråd med ny opplæringslov som trådte i kraft 1.8.24.

2.3.4.2 Økonomi

I Risør kommune står vi ovenfor store utfordringene hva gjelder økonomi, så også i skole- og barnehagesektoren. Det er gjort grep for å få kontroll over økonomien knyttet til spesialpedagogisk hjelp i barnehage. Her er det opprettet et spesialpedagogisk team som skal sørge for et helhetlig tilbud til alle barn i alle barnehager (og utenfor barnehage om det blir et behov). Vi tror at på sikt vil dette teamet sørge for å ivareta de spesialpedagogiske tjenestene ute i barnehagene på en god måte, der en kan kompetanseheve både teamet og tjenesten ute for alle barn.

Det er også foreslått og utredet at man bør gå ned på antall barnehageopptak i Risør kommune. Ved å gå fra fire til ett opptak mener man å få bedre kontroll på økonomien, samtidig som man antakelig vil kunne yte bedre tjenester til de barna som allerede går i barnehagen. Det vil bli mindre omveltning og endring for barna, og for de ansatte, dersom man får færre tilvenninger av nye barn gjennom året. I Risør har vi pr. i dag i praksis løpende opptak, dette fører til en "urolig" drift ute i mange av barnehagene. Det må understrekes at det er svært viktig at endring i antall opptak også **må sees i sammenheng med antall telledatoer** for utbetaling av tilskudd til private barnehager. I dag har vi 12 telledatoer, i omkringliggende kommuner er ingen som har så mange telledatoer som oss. I 8K samarbeidet Øst i Agder ligger antall telledatoer mellom 1 og 4. Det mest effektfulle er mest sannsynlig å telle en eller to ganger i året, 15. desember (sammenfaller da med BASIL - telling i det nasjonale systemet) og evt. 15. august. Ved å ha færre tellinger vil en kunne tilpasse til en jevnere og mer forutsigbar drift i både kommunale og private barnehager. Ulempen ved å gå ned på antall opptak vil for noen kunne oppleves negativ, da en ikke til enhver tid vil ha ledig kapasitet stående til nye barn som søker gjennom året. En vil måtte søke barnehageplass etter nasjonalt lovverk, med frist 1. mars og ha riktig alder for å være sikret plass i barnehagen.

Det er også foreslått å innføre en rammemodell (tildelingsmodell) for skolene, noe som for 2025 tilsier at vi skal bruke omtrent like mye penger på skole som for budsjettåret 2024, men med en stor forskjell: Den økonomiske fordelingen mellom skolene blir endret. Slik det ser ut i dag har Risør barneskole et for lite budsjett, mens Hope oppvekstsenter og Risør ungdomsskole ligger omtrent der de skal ligge. Etter rammemodellens prinsipper ser det ut for at Søndeled skole har et budsjett som er høyt sammenliknet med de andre skolene. Noe som, sammenliknet med andre skoler av samme størrelse, ser ut til å kunne stemme. En må altså jobbe for å omfordele godene, slik at alle elever i Risør får et forsvarlig og rettferdig tilbud. På sikt vil modellen ta høyde for elevtall og gi en innsparing på drift ute i skolene. Men her er det noe usikkerhet knyttet til modellen, da en vil måtte se på om det lar seg praktisk gjennomføre grunnet antall klasser og elever som er i de ulike skolekretsene. Selv om elevtallet går ned er det meget usikkert og kanskje ikke så trolig at alle elever som blir borte sogner til en skolekrets, og da vil modellen kunne gjøre prinsippet vanskelig med dagens skolestruktur.

Sektoren jobber med å få kontroll på vikarutgifter. Det arbeides med å innføre en trafikklysmoell, der en kartlegger hvilke tjenester en kan la være å gjøre de to første dagene dersom det er fravær på enhetene. En forventer at dette skal gi en bedre kontroll over vikarbruken i året som kommer. I skoler og barnehager er det allikevel slik at det er en fastsatt bemanningsnorm som må overholdes. I barnehage er denne særs viktig med tanke på forsvarlig drift knyttet til omsorg og ivaretagelse av mange, små barn.

2.3.4.3 Medarbeidere

Det oppleves at det er mange gode ansatte som gjør en god jobb i å levere tjenester i både barnehager og skoler, samt på VIRK og i PPT. Det er viktig at sektoren trygger de ansatte, slik at vi beholder god kompetanse og har et høyt nærvær på jobb. Å sikre et godt arbeidsmiljø gjøres gjennom medvirkning ute på den enkelte enhet og gjennom å sørge for god informasjon ut til alle ansatte. Det er viktig at man har gode kvalitetssystemer (QM+) slik at de ansatte har mulighet for å melde avvik når noe ikke er som det skal og at nærmeste leder tar tak i dette når det avdekkes.

Vi har gode og trygge ledere i sektor som det er viktig at vi får beholde. Til sammen utgjør sektorens medarbeidere, avdelingsledere og enhetsledere sektorens viktigste ressurs, de strekker seg langt for at tjenestene til innbyggerne skal være av god kvalitet.

I kommende periode er det viktig med fokus på ledelse, jobbnærvær, god informasjon og godt arbeidsmiljø, dette for at organisasjonen skal være i stand til å møte de omstillinger og endringer den står ovenfor.

3 Økonomiplan 2025-2028

Kommunal økonomisk bærekraft er avhengig av langsiktig planlegging, og handlingsprogram og økonomiplan skal se 4 år fremover i tid med utgangspunkt i vedtatt kommuneplan. Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28 er laget med utgangspunkt i vedtatt handlingsprogram og økonomiplan for 2024-27, og oppdatert med ny kunnskap.

Den kommunale organisasjonen, og driften av denne, kan sammenlignes med et tankskip som er fylt med en stor variasjon av spennende varer. Skipet har en solid fremdrift, så når kursen skal legges om, så må det gjøres i god tid før ny korrekt kurs er oppnådd.

Kommunedirektøren har forsøkt å oppnå en kursendring de siste årene uten at kursen er tilstrekkelig justert. Som et forsøk på å kartlegge hvilke alternativer som finnes for å legge om kursen ytterligere, har kommunedirektøren i 2024 jobbet med Bærekraft-25, med mål om å finne tiltak for å redusere driftskostnadene, eller øke driftsinntektene, med opp mot 40 mill ifht driftsnivået til kommunen i 2023. Prosjektet har jobbet bredt i den kommunale organisasjonen, og snudd de fleste steiner, og med bruk av mange av disse mener kommunedirektøren at økonomiplanen for 2025-28 oppnår dette målet i stor grad.

Gjennom grundig konsekvensjustering av budsjett 2025 og de prioriterte tiltakene fra Bærekraft-25 mener kommunedirektøren at driftssektorene legger et reelt, men optimistisk budsjett som danner grunnlag for økonomiplanperioden. Budsjettene vil bli krevende å styre etter gjennom året, og er avhengig av at lederne klarer å tilpasse sin virksomhet til budsjettnivået, ut ifra de forutsetninger som er lagt til grunn for budsjettet. Den kommunale virksomheten påvirkes av mange "ytre faktorer" som ikke kan forutsees i et budsjett, og som følge av at kommunen leverer lovpålagte oppgaver kan ikke budsjettet alltid avgjøre om kommunen skal levere disse tjenestene eller ei.

Investeringsplanen rulleres årlig for 4 år om gangen, og oppleves på noen områder litt for kortsiktig i forhold til å sikre at kommunen kan holde en stø kurs over tid. Dette kommer klarere til uttrykk når kommunen står overfor store investeringer som er avgjørende for kommunens driftskostnader (og inntekter) lang tid fremover. Kommunedirektøren legger derfor frem en "utvidet" investeringsplan på 10 år sammen med 4 års planen for at blikket kan løftes inn mot horisonten.

Kommunedirektøren legger til grunn at det er "lys i andre enden" om organisasjonen klarer å drifte sin virksomhet innenfor rammene og hente ut de gevinstene som ligger i de foreslåtte tiltakene fra Bærekraft-25.

3.1 Investeringsplan 2025-2028

3.1.1 Investeringsplan for perioden

Kommunedirektøren har tilstrebet å legge frem en nøktern investeringsplan ved å kun ta med de mest nødvendige investeringer for å sikre fortsatt gode kommunale tjenester.

Kommunedirektøren legger frem en investeringsplan fram til 2028 som fokuserer på allerede vedtatte tiltak som skal utvikle og sikre dagens tjenester. I 2024 er det utarbeidet en mulighetsstudie for ny svømmehall og ungdomsskole på Kjempesteinsmyra i Risør, og kommunedirektøren har lagt hensyntatt dette ved vurderingene for planperioden.

Resultatet av mulighetsstudiet viser meget store investeringen slik løsningene er fremlagt, men allikevel trolig de beste løsningene både praktisk og økonomisk. Mulighetsstudiet viser til to ulike løsninger for ombygging av Idrettsbygget for svømmehall, med kostnadsanslag på hhv 128 mill og 196 mill, mens ny ungdomsskole inkludert parkering/trafikksikkerhetsløsning har et kostnadsanslag på ca 286 mill.

Kommunedirektøren har i sine vurderinger lagt til grunn at behovet for en ny ungdomsskole kommer foran en ny svømmehall, og har derfor jobbet ut fra dette. Mulighetsstudiet for ny ungdomsskole inkl parkering/trafikksikkerhetsløsning vil gi kommunen en økt gjeldsbyrde på ca 216 mill dersom det hentes 12 mill fra ubundne investeringsfond til finansiering. En slik gjeldsbyrde vil innebære en økning i kapitalkostnader på ca 15,3 mill basert på finansieringen og antatt renteutvikling i perioden.

Kommunedirektøren ser at en ny ungdomsskole er svært viktig å få på plass da dagens skole er opprinnelig fra 1973 og vil ha store oppgraderingsbehov fremover. For å kunne gjennomføre en slik stor investering har kommunedirektøren lagt til grunn en svært nøktern investeringsplan for de neste 4 årene slik at disse årene kan brukes til å skape et handlingsrom i gjeldsgraden frem mot investeringen. Det mener kommunedirektøren at fremlagt investeringsplan bidrar til, slik at prosjektet med bygging av ny ungdomsskole kan påstartes i 2028, med ferdigstillelse i 2030.

Kommunedirektøren sikrer gjennom tiltaket en satsning på grunnskolene i Risør, og legger dermed også grunnlaget for eventuell videre utvikling av grunnskolen på Kjempesteinsmyra.

For å kompensere for at det ikke vil være forsvarlig å bruke ca 130-200 mill på ny svømmehall de neste 10-15 årene, har kommunedirektøren lagt inn igjen tiltaket fra i fjor med en enkel teknisk og kosmetisk oppgradering av dagens hall i 2026 til ca 3 mill. Tiltaket skal sikre at svømmehall og garderober får et teknisk og kosmetisk løft som sikrer at hallen vil være funksjonell og fin også de neste 10-15 årene.

Investeringsplanen som legges frem for 2025-28 kan vises fordelt på prosjekt og med finansiering som følger.

Investeringsplan 2025-28	2025				2026				2027				2028			
	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån
Biler og utstyr iht vedlegg 2	2 000	-400	0	-1 600	3 300	-660	0	-2 640	0	0	0	0	5 000	-1 000	-300	-3 700
Hovedplan vann og avløp iht vedlegg 3	8 000	0	0	-8 000	8 600	0	0	-8 600	4 500	0	0	-4 500	4 500	0	0	-4 500
Oppgradering kommunale veier iht vedlegg 4	3 000	-600	0	-2 400	2 000	-400	0	-1 600	0	0	0	0	0	0	0	0
Standardheving kommunale bygg iht vedlegg 5	3 000	-600	0	-2 400	3 000	-600	0	-2 400	3 000	-600	0	-2 400	3 000	-600	0	-2 400
Energiltak kommunale bygg iht vedlegg 5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Friluftsområder iht vedlegg 6	1 120	-225	-895	0	1 125	-225	-900	0	4 500	-900	-2 000	-1 600	0	0	0	0
Kommunale kaier og havn iht vedlegg 7	3 000	0	0	-3 000	1 000	0	0	-1 000	0	0	0	0	2 400	0	0	-2 400
Nærmiljø, trafiksikkerhet(T) iht vedlegg 8	950	-190	0	-760	1 000	-200	0	-800	150	-30	0	-120	0	0	0	0
Utbegging/salg Rønningssåsen	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000
Egenkapitalinnskudd KLP (T)	2 000	0	-2 000	0	2 000	0	-2 000	0	2 000	0	-2 000	0	2 000	0	-2 000	0
Startlansordningen Husbanken	30 000	0	0	-30 000	30 000	0	0	-30 000	30 000	0	0	-30 000	30 000	0	0	-30 000
Veiferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400
Oppgradering Digitale kartgrunnlag (T)	150	-30	0	-120	150	-30	0	-120	150	-30	0	-120	0	0	0	0
Samordnet legesenter - Frydenborg	9 000	-1 800	0	-7 200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Robotisering renholdstjenester	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400
Frydendal kirke - maling innvendig	0	0	0	0	800	0	0	-800	0	0	0	0	0	0	0	0
Dampskipsbrygge	800	-160	0	-640	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ny ungdomsskole m/ parkeringsløsning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 000	-1 000	-4 000	0
Enkel rehabilitering av svømmehallen	0	0	0	0	3 000	-750	-2 250	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringer	64 020	-4 205	-3 895	-55 920	56 975	-3 065	-6 150	-47 760	45 300	-1 760	-5 000	-38 540	52 900	-2 800	-7 300	-42 800

Alle prosjektene er beskrevet med litt mer utfyllende informasjon i vedlegg 1 i dokumentet.

Investeringsplanen skal også vises gjennom den lovpålagte hovedoversikten
 Bevilgningsoversikt investering §5-5 1 ledd som følger.

Bev.oversikt investering ihht §5-5 1 ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028	Sum periode
Investeringer i varige driftsmidler	67 341 700	37 475 000	32 020 000	24 175 000	13 300 000	20 900 000	90 395 000
Tilskudd til andres investeringer	0	3 000 000	0	800 000	0	0	800 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	9 686 726	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	77 028 426	42 475 000	34 020 000	26 975 000	15 300 000	22 900 000	99 195 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-8 705 967	-4 120 000	-4 205 000	-3 065 000	-1 760 000	-2 800 000	-11 830 000
Tilskudd fra andre	-13 623 088	-1 465 000	-895 000	-900 000	-2 000 000	0	-3 795 000
Salg av varige driftsmidler	-19 943 657	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 300 000	-4 300 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-80 000	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-28 334 534	-33 890 000	-25 920 000	-17 760 000	-8 540 000	-12 800 000	-65 020 000
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-70 687 246	-40 475 000	-32 020 000	-22 725 000	-13 300 000	-16 900 000	-84 945 000
Videreutlån	33 648 750	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000	120 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-33 648 750	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-30 000 000	-120 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 812 991	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000	28 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-7 860 942	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000	-28 000 000
Netto utgifter videreutlån	-1 047 951	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 745 549	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 809 032	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-5 229 747	-2 000 000	-2 000 000	-4 250 000	-2 000 000	-6 000 000	-14 250 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-5 293 229	-2 000 000	-2 000 000	-4 250 000	-2 000 000	-6 000 000	-14 250 000

Oversikten viser investeringsplanen slik den vedtas på brutto nivå med felles finansiering av prosjektene. Alle investeringsinntekter er frie inntekter og kan brukes til å finansiere prosjektene i årsavslutningen. Det er kun øremerkede investeringstilskudd som ikke er frie inntekter.

Summerer man opp alle årene i investeringsplanen, så skal det investeres for brutto 90,4 mill i varige driftsmidler (eiendommer og utstyr), ytes 0,8 mill i tilskudd til andres investeringer, og innbetales 8 mill i egenkapitalandeler i KLP, totalt kr.99,2 mill. I tillegg kommer 120 mill i utlån av midler i Startlånsordningen.

Finansieringen av disse totalt 219,2 mill i investeringsutgifter, inkludert utlån, gir et lånebehov på 185 mill, hvorav 120 mill til Startlånsordningen og 29,6 mill til investeringer innen Selvkost-områdene. Holder man Startlånsordningen og VAR-investeringer utenfor vil det være ca 35,4 mill av lånene som vil gi en varig driftskonsekvens for kommunen fremover.

3.1.2 Vurdering av kommunens investeringsaktivitet i perioden

Investeringsplanen som legges frem for perioden 2025-28 er godt innenfor handlingsregelen når vi ser finansieringen totalt og korrigerer for investeringer innen selvkostområdet og utlån startlån.

Finansiering vurdert mot handlingsregel	Totalt	2 025	2 026	2 027	2 028
Sum investeringskostnad brutto	219 195	64 020	56 975	45 300	52 900
Lånefinansieringsbehov	-185 020	-55 920	-47 760	-38 540	-42 800
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	149 570	38 800	39 920	34 500	36 350
Lånebehov eksklusive selvkost	-35 450	-17 120	-7 840	-4 040	-6 450
Budsjetterte avdrag i planperioden	116 974	29 707	29 581	29 187	28 499
Handlingsregel (10%)	11 697				
Maks grense for låneopptak i planperioden	105 277				
Avvik fra handlingsregel i planperioden	69 827				

Tabellen over viser at finansieringen er ca 69,8 mill innenfor grensene som settes av handlingsregelen. Dette er en bevisst handling av kommunedirektøren med mål om å betale ned så mye som mulig på gjelden før ovenfor nevnte prosjekt med ny ungdomsskole igangsettes i 2028. Ved å frigjøre handlingsrom i gjeldsbelastningen frem mot prosjektstart, vil gjeldsbelastningen i etterkant av prosjektet ligge på ca 815 mill.

Investeringsplanen for 2025-28 er en svært nøktern plan som også ivaretar tiltak rettet inn mot de nedre trinnene i innsatstrappen. Investeringsplanen inneholder andre del (9 mill) av samlokalisering av legetjenestene som har pågått i mange år, men fremdeles ikke er påstartet. Det er ventet en avklaring på dette prosjektet ila høsten 2024, og de budsjetterte 18 mill til ombygging på Frydenborgsenteret ligger innarbeidet i økonomiplanen. Utover dette tiltaket er det kun mindre prosjekter med god drifts- og samfunns-nytte. De relativt billige tiltakene knyttet til nærmiljø og trafikksikkerhet, samt tiltak knyttet til friluftsområder bidra til at kommunen blir et enda bedre sted å bo. Disse tiltakene har også gode tilskuddsordninger som kommunedirektøren vil søke støtte gjennom fra Fylke/Stat.

God samfunnsnytte har også det boligsosiale tiltaket med Startlånsordningen hvor kommunen tilbyr en god finansieringsordning til personer med varige boligfinansieringsutfordringer. Kommunedirektøren foreslår å videreføre bevilgningen til utlån på inntil 30 mill årlig som bidrar til at målgruppen kan etablere seg i selveide boliger. Utlånsordningen har ingen direkte kostnader for kommunen og gir låntakerne gode lånebetingelser.

Kommunedirektøren har høyt fokus på klima og natur i alt kommunen skal gjennomføre av investeringsplaner. Oppgraderinger av kommunale bygg, oppgraderinger innenfor vann og avløpsområdet, og andre investeringstiltak skal bidra med en positiv effekt på klimamålene som kommunen skal være en vesentlig bidragsyter til å oppnå.

Fremlagt investeringsplan vil ha en kostnadsreduserende effekt på driftsbudsjettet fra 2025-28 da det blir betalt inn mer i avdrag enn det vil lånes opp. Fra 2029/30 vil investeringene i ny ungdomsskole gi en vesentlig økning i kapitalkostnadene som må dekkes inn over driftsrammene.

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lånemasse 1/1	699 086 000	703 413 000	699 626 000	687 805 000	667 158 000	651 459 000
Av dette tilhører VAR	150 763 000	187 424 000	188 671 000	185 628 000	182 792 000	175 927 000
Lånebehov totalt eks Husbank	33 890 000	25 920 000	17 760 000	8 540 000	12 800 000	83 800 000
Lånebehov eks.Husbank og VAR	17 442 000	17 120 000	7 840 000	4 040 000	6 450 000	83 800 000
Avdrag forutsatt 30 år	29 563 000	29 707 000	29 581 000	29 187 000	28 499 000	27 976 000
Rentesats estimert flytende	5,35 %	4,95 %	4,45 %	4,20 %	3,95 %	3,80 %
Lån med rentesikring	320 875 000	335 064 750	286 102 000	272 612 750	300 000 000	300 000 000
Rentekostn bundet	7 507 000	8 564 847	6 467 918	6 100 265	8 197 500	9 327 500
Lån flytende rente	378 211 000	368 348 250	413 524 000	415 192 250	367 158 000	351 459 000
Rentekostn flytende	20 234 289	18 233 238	18 401 818	17 438 075	14 502 741	13 355 442
Andel lån flytende	54,1 %	52,4 %	59,1 %	60,4 %	55,0 %	53,9 %
Rentebelastning inkl. VAR	27 741 000	26 798 000	24 870 000	23 538 000	22 700 000	22 683 000
Samlet rente selvkost	6 164 000	6 493 000	7 183 000	7 242 000	7 202 000	7 013 000
Renter eks. VAR	21 577 000	20 305 000	17 687 000	16 296 000	15 498 000	15 670 000
Avdrag eks. VAR	23 567 000	23 369 000	22 229 000	21 644 000	21 164 000	21 111 000
SUM virkning på driftsbudsjettet	45 144 000	43 674 000	39 916 000	37 940 000	36 662 000	36 781 000
Endring fra året for		-1 470 000	-3 758 000	-1 976 000	-1 278 000	119 000

Den øverste linjen viser utviklingen i gjeldsmassen som vil ha kostnadseffekt på driftsrammene fremover. Denne viser at kommunens gjeld vil reduseres fra ca 703 mill inn i 2025 til ca 651 mill ut av 2028, deretter økes gjelden betydelig i 2029 og 2030. Gjelden vil øke opp til ca 815 mill inn i 2031 mens gjeldsgraden antageligvis vil ligge på omtrent samme nivå som ved inngangen av 2025 dersom man legger til grunn en stabil vekst i de samlede inntektene til kommunen.

Kommunedirektøren mener planen er bærekraftig på lang sikt. Dette forutsetter at organisasjonen klarer å hente ut de beregnede effektene av tiltakene som foreslås i handlingsprogrammet, og at kommunedirektøren får stabilisert kostnadsnivåene i virksomhetene slik at budsjettrammene holdes. Ved å legge oppstarten av den store investeringen i slutten vil kommunedirektøren kunne følge opp disse forutsetningen før prosjektet endelig vedtas. Dersom det ikke oppnås, må investeringen trolig måtte utsettes.

Kommunedirektøren har ikke hatt nok fokus på arbeidet med 10 års investeringsplan fremover. Kommunedirektøren mener det er viktig å jobbe mer med denne for å flytte fokus lengre ut i tid å sikre gode beslutningsprosesser og ivareta et økonomisk bærekraftperspektiv.

Investeringsplan 2025-35	2 025	2 026	2 027	2 028	2 029	2 030	2 031	2 032	2 033	2 034	2 035
	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto	INV bto
Biler og utstyr ihht vedlegg 2	2 000	3 300	0	5 000	0	0	0	0	0	0	0
Hovedplan vann og avløp ihht vedlegg 3	8 000	8 600	4 500	4 500	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering kommunale veier ihht vedlegg 4	3 000	2 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Standardheving kommunale bygg ihht vedlegg 5	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Energiltak kommunale bygg ihht vedlegg 5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Friluftsområder ihht vedlegg 6	1 120	1 125	4 500	0	0	0	0	0	0	0	0
Kommunale kaier og havn ihht vedlegg 7	3 000	1 000	0	2 400	0	0	0	0	0	0	0
Nærmiljø-, trafiksikkerhet(T) ihht vedlegg 8	950	1 000	150	0	0	0	0	0	0	0	0
Utbygging/salg Rønningsåsen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP (T)	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Startlansordningen Husbanken	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Oppgradering Digitale kartgrunnlag (T)	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0	0
Samordnet legesenter - Frydenborg	9 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Robotisering renholdstjenester	500	500	500	500	500						
Frydendal kirke - maling innvendig	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dampskipsbrygge	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ny ungdomsskole m/parkeringsløsning	0	0	0	5 000	112 000	169 000	0	0	0	0	0
Enkel rehabilitering av svømmehallen	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nedgravde renovasjonsløsninger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaifront Strandgata	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Høydebasseng Hope/sandnes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ny gjestehavn inkl elektrifisering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Næringsarealer til nyetableringer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boligstrategi - utvikling av boliger ihht boligtrapp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyststi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30 000
Klima og miljøtiltak - klimabudsjett	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektrisk infrastruktur i sentrum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FV 416- Risørveien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringer	64 020	56 975	45 300	52 900	148 000	204 500	35 500	35 500	35 500	35 500	65 500

10 års planen har som formål å synliggjøre at det kan ligge viktige investeringer i overskuelig fremtid som vil kunne bli nødvendig å ta stilling til. Som planen viser har ingen av tiltakene et anslag på når i perioden tiltakene kan komme eller en anslått investeringskostnad, med unntak av Kyststien hvor det er brukt anslag fra tidligere arbeid. Noen av investeringene vil kanskje også kunne forkastes underveis, men er tatt med da det har vært et politisk eller administrativt ønske om at kommunedirektøren har tiltaket "på blokka".

Kommunedirektøren vil revidere Hovedplan for Vann og Avløp i 2025, og denne planen vil trolig innebære en synliggjøring av nødvendige investeringer innenfor selvkostområdene. Planen viser ingen investeringer for perioden 2029-35 fordi gjeldende plan kun går til 2028.

10- års planen legges i dette handlingsprogram og økonomiplan frem som et bidrag til utvidelse av horisonten og til ettertanke, og skal ikke fungere som en bindende plan utover de første 4 årene.

Kommunedirektøren mener at nøktern investeringsaktivitet er et viktig virkemidlene for å sikre kommunal økonomisk bærekraft fremover. Ved å redusere investeringsaktiviteten og ha fokus på egenkapitalfinansiering i investeringene, vil kommunen etter hvert kunne redusere andelen finansutgifter i drift, som vil bedre netto driftsresultat. Samtidig med stort fokus på nøkterne investeringsplaner er det viktig at ikke utviklingen som skjer gjennom investeringer stanser helt opp, men at kommunen gjennomfører de nødvendige investeringer som kreves for å fortsatt ha en rasjonell drift og gode tjenester.

3.2 Driftsrammer 2025-2028

Fremlagt handlingsprogram og økonomiplan for 2025-28 tar utgangspunkt i opprinnelig vedtatte driftsrammer for 2024, og handlingsprogram og økonomiplan for 2024-27.

Det er "fellesområdene" som danner grunnlaget for hvor mye ressurser kommunen har til å drive driftssektorene årlig. "Fellesområdene" inneholder de sentrale inntekter og utgifter som ikke føres ute i sektorene, som f.eks. skatt og rammetilskudd, eiendomsskatt, finansposter, og felles avsetninger til lønn og pensjon.

Skatt og rammetilskudd utgjør ca 70% av kommunens totale inntekter og er således kommunens viktigste inntektskilde. Ved bruk av KS-prognosemodell defragmenteres Statsbudsjettets rammer til kommunenivå, og angir hva kommunen kan forvente å motta i skatt og rammetilskudd ut fra de gitte forutsetningene som ligger til grunn på makronivå, justert for kommunens særegenheter. Finansområdene bearbeides og vurderes ut fra kommunens nåværende lånemasse, justeres for forventet utvikling gjennom investeringer i planperioden, og anslår kapitalkostnadene og finansinntektene basert på forventet renteutvikling fremover.

Sektorrammene for 2025 er beregnet med utgangspunkt i opprinnelig budsjett 2024 og vedtatte driftstiltak og effektiviseringskrav i 2024-27. Rammene er deretter oppjustert med pris, lønnsvekst, eller deflator for å fremskrive rammene fra 2024 til 2025. Denne operasjonen gjør at det skal være grunnlag for å videreføre driften fra 2024 på samme nivå.

Når kommunedirektøren har estimert hva kommunen kan forvente av felles frie inntekter og utgifter på fellesområdene for 2025 fremskrives disse utover planperioden. Det gjøres vurderinger på enkeltelementer som er ventet å få vesentlige konsekvenser i perioden og konsekvensjusteres for dette i økonomiplanen. Dersom det ikke er tilstrekkelig ressurser på fellesområdene til å dekke opp for forventet driftsnivå, må det iverksettes tiltak for å korrigere for avvikene. Dette gjøre gjennom tiltak i drift og investering i handlingsprogrammet.

3.2.1 Økonomi fellesområdene

Bevilgningsoversikt drift §5,4 1 ledd viser felles inntekter og utgifter for planperioden, og hvor mye som er disponert netto til driftssektorene hvert år.

De viktigste elementene i oversikten er de frie inntektene fra skatt og rammetilskudd, og eiendomsskatt, og finansutgiftene som genereres som følge av investeringer som er gjort i kommunen over mange år.

Oversikten viser også netto bruk og avsetninger til bundne driftsfond og disposisjonsfond hvert år i perioden.

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 1 ledd.

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 første ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Endring 24-25	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Rammetilskudd	-265 440 000	-284 054 000	-310 703 000	-26 649 000	-310 703 000	-310 703 000	-310 703 000
Inntekts- og formuesskatt	-216 648 000	-226 941 000	-224 341 000	2 600 000	-224 341 000	-224 341 000	-224 341 000
Eiendomsskatt	-29 648 000	-29 928 000	-33 100 000	-3 172 000	-34 000 000	-34 900 000	-35 800 000
Andre generelle driftsinntekter	-56 252 000	-56 525 000	-55 017 000	1 508 000	-50 450 000	-44 964 000	-41 005 000
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-567 988 000	-597 448 000	-623 161 000	-25 713 000	-619 494 000	-614 908 000	-611 849 000
Sum bevilgninger drift, netto	561 628 000	559 167 000	587 310 000	28 143 000	574 549 000	571 832 000	567 643 000
Avskrivninger	36 481 000	36 806 000	37 891 000	1 085 000	38 906 000	39 095 000	38 888 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	598 109 000	595 973 000	625 201 000	29 228 000	613 455 000	610 927 000	606 531 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	30 121 000	-1 475 000	2 040 000	3 515 000	-6 039 000	-3 981 000	-5 318 000
Renteinntekter	-15 836 000	-13 994 000	-13 773 000	221 000	-14 063 000	-13 922 000	-13 682 000
Utbytter	-17 779 000	-12 174 000	-18 950 000	-6 776 000	-10 262 000	-10 262 000	-8 796 000
Renteutgifter	35 294 000	36 476 000	37 199 000	723 000	35 961 000	33 780 000	32 902 000
Avdrag på lån	28 640 000	29 563 000	29 707 000	144 000	29 581 000	29 187 000	28 499 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 319 000	39 871 000	34 183 000	-5 688 000	41 217 000	38 783 000	38 923 000
Motpost avskrivninger	-36 481 000	-36 800 000	-37 891 000	-1 091 000	-38 905 000	-39 096 000	-38 888 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	23 959 000	1 596 000	-1 668 000	-3 264 000	-3 727 000	-4 294 000	-5 283 000
Avsetninger til bundne driftsfond	11 889 000	17 007 000	19 546 000	2 539 000	20 519 000	20 395 000	20 518 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 938 000	-16 886 000	-19 278 000	-2 392 000	-20 131 000	-20 255 000	-20 131 000
Avsetninger til disposisjonsfond	8 694 000	15 000 000	18 183 000	3 183 000	22 199 000	23 389 000	24 131 000
Bruk av disposisjonsfond	-25 603 000	-16 717 000	-16 784 000	-67 000	-18 860 000	-19 235 000	-19 235 000
SUM DISPONERING/ DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-23 958 000	-1 596 000	1 667 000	3 263 000	3 727 000	4 294 000	5 283 000

Kommunedirektøren bruker KS-prognosemodell til å beregne skatt og rammetilskudd i budsjett og økonomiplanen. Prognosemodellen bruker tallene som legges frem fra Regjeringen på ulike tidspunkt gjennom året, og bryter dette ned på kommunenivå justert for antall innbyggere og sammensetningen av disse. Tallene som er benyttet i økonomiplan er basert på Kommuneproposisjonen for 2025 oppdatert med befolkningstall 1/7, da forslag til Statsbudsjett ikke legges frem før 7/10-2024.

Rammetilskuddet består av et fast innbyggertilskudd, utgiftsutjevningstilskudd, finansiering av INGAR, skjønnstilskudd, distriktstilskudd og inntektsutjevning skatt. Rammetilskuddet beregnes ut fra innbyggertallet i kommunen 1/7-2024 og blir fast gjennom 2025, med unntak av inntektsutjevningen på skatt som beregnes ut fra innbyggertallet 1/1-2025 og justeres fra endelig skatteinngang i inntektsåret. For inntektsåret 2025 har kommunedirektøren brukt de kjente befolkningstallene pr 1/7-24 på 6.822 for rammetilskuddet, korrigert for befolkningen i Røysland krets på 105 som overføres Tvedestrand 1/1-25, og lagt til grunn 6.716 innbyggere. Det er videre lagt til grunn tilsvarende nedtrekk på befolkning 1/1-25 på 6.721 for beregning av inntektsutjevningen.

Skatteinngangen i prognosemodellen tar utgangspunkt i gjennomsnittlig skatteinngang pr innbygger for kommunen de siste 3 årene, og legger dette til grunn for kommunens skatteinntekt beregnet ut fra forventet skatteinngang for landet. Forskjellene mellom gjennomsnittlig skatteinngang pr innbygger i Risør og landet totalt kompenseres gjennom inntektsutjevningen opp til ca 95% av landsgjennomsnittet. Dette gjør at Risør kommune er mer avhengig av skatteinngangen på landsbasis enn på lokal basis, og lite sensitiv ifht skatteinngangen fra kommunens innbyggere.

Skatt og rammetilskudd Budsjett 2024 (tall i hele 1000)	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Regnskap 2023	RNB 2024	Komprp 2025	2026	2027	2028
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	168 402	176 976	191 035	204 437	213 690	213 692	213 704	213 720
Utgiftsutjevning	26 369	27 678	26 658	34 062	39 632	39 632	39 633	39 634
Overgangsordning - INGAR	-257	-327	-279	-500	-684	-470	-336	-269
Saker særskilt fordeling	1 484	1 230	3 426	4 722	7 971	7 971	7 971	7 971
Sør-Norge tilskudd (kommuner med over 3 200 innb)	9 362	9 306	9 619	10 125	4 225	4 169	4 169	4 169
Ordinært skjønn	810	610	700	600	600	600	600	600
Koronapandemi - ekstra skjønn fra departementet	0	14 330						
Koronapandemi - tilleggssbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C	11 011	7 555	516					
Stortinget saldering budsjett 2023			847					
Tilleggsnummer statsbudsjett 2022		-40						
Stortinget opprinnelig saldering budsjett 2018 - 2024	343	-170		979				
RNB 2018 - 2024 (utenom koronapandemi) m.v.	224	-10 895	3 337	-231				
Nysaldering av statsbudsjett 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)	162	131						
Sum rammetilskudd uten inntektsutjevning skatt	217 910	226 384	235 859	254 194	265 434	265 594	265 741	265 825
Netto inntektsutjevning	32 720	27 489	29 492	31 339	40 608	40 476	40 476	40 476
Sum rammetilskudd inklusive inntektsutjevning skatt	250 630	253 873	265 351	285 533	306 042	306 070	306 217	306 301
Rammetilskudd - endring i %	4,00	1,29	4,50	7,60	7,20	0,00	0,00	0,01
Skatt på formue og inntekt	199 213	230 970	216 648	224 311	224 341	226 322	226 322	226 322
Skatteinntekter - endring i %	10,60	15,94	-6,20	3,50	0,01	0,00	0,00	0,00
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	449 843	484 843	482 000	509 800	530 400	532 400	532 500	532 600
Sum endring fra året før i %		7,78 %	-0,59 %	5,80 %	4,00 %	0,38 %	0,02 %	0,02 %

Kommunedirektøren legger ikke inn noen realvekst utover planperioden, som innebærer at skatt og rammetilskudd blir liggende på 2025 nivå utover planperioden.

Kommunedirektøren legger ikke inn egne prognoser på skatteinntang eller befolkningsutvikling for landet eller kommunen i perioden 2026-28, utover å korrigere for grensejusteringen mellom Risør og Tvedestrand.

Det nye inntektssystemer justerer noe på hvilke typer skatt som inngår i kommunenes skatteinntekter ved å fjerne utbytteinntekter, halvere den kommunale formuesskatten (0,7->0,35%) som erstattes av økt andel inntektsskatt, og øke den symmetriske utjevningen (60->64%) over 2 år. Dette medfører at beregningsmetodene i prognosemodellen endres, og at det er en noe økt usikkerhet rundt beregningene enn tidligere. De foreløpige beregningene av kommunens effekt av endringene på skatt og inntektsutjevning viser en lav positiv effekt på ca 422 kr/innbygger, ved at kommunens beregnede skatteandel reduseres noe ifht landsgjennomsnittet, og kompenseres gjennom økt inntektsutjevning.

Eiendomsskatten er budsjettet med 33,1 mill i 2025, og øker med ca 0,9 mill årlig fra 2026-28. Kommunedirektøren legger opp til en skattesats på 4 promille i hele planperioden, og at takstene oppjusteres med ca 10% årlig gjennom kontorforretning. Denne justeringen vil kun gi utslag på fritidsboliger og boliger uten fastsatte formuesgrunnlag fra Skatteetaten. Kommunedirektøren legger i økonomiplanen til grunn fortsatt bruk av skatteetatens verdier på boliger og gamle kommunale takster på fritidsboliger, og at ikke næringseiendommer skal beskattes i planperioden. Samtidig foreslår kommunedirektøren at en alminnelig taksering iverksettes i 2025 for å kartlegge det reelle grunnlaget for fritidsboliger og næringseiendommer. Formålet med forslaget er å etablere et godt grunnlag for å vurdere om næringseiendommer igjen skal beskattes i kommunen, og skape et handlingsrom fra inntekter fra eiendomsskatt på fritidsboliger utover planperioden. Med et oppdatert takstgrunnlag vil kommunedirektøren i større grad kunne justere skattesatsen og utskrivningsalternativer på alle objekter på en mer rettferdig måte.

Andre generelle driftsinntekter er en samling av andre statlige tilskudd som ligger ute i sektorrammene, men som skal fremkomme i hovedoversikten som frie inntekter. Dette

består i hovedsak av integreringstilskuddet på NAV-tjenestene, tilskudd til VIRK, rentekompensasjon fra Husbanken, diverse tilskudd til skjærgårdstjenesten, Kompetansetilskudd i sektor for oppvekst og sektor for helse og omsorg, prosjekttilskudd innen rus/psykiatri og helsestasjon, tilskudd til Frivillighetssentral og lærlingtilskudd. Den største posten i denne inntekten er integreringstilskuddet til flyktninger og VIRK. Disse tilskuddene endres parallelt med antall flyktninger i 5 års perioden. Tilskuddene har økt de sist to årene som følge mottak av et høyt antall flyktninger på grunn av Ukraina situasjonen. Kommunen har i 2022 og 2023 tatt imot hhv 63 og 76 flyktninger, og har planlagt mottak av 60 nye i 2024. Fra 2025-28 er nivået redusert til 40 flyktninger i 2025, og videre 35 årlig utover planperioden. Den planlagte reduksjonen i mottak av flyktninger medfører til at inntekstposten reduseres gradvis mot 2028, og stabiliseres på et nytt nivå. De øvrige tilskuddene i posten er stort sett tilskudd som har en "adresse" som f.eks Frivillighetssentralen og kompetansetilskudd, hvor inntekten i stor grad styrer kostnadene.

Sum bevilgninger drift, netto er summen a netto driftsrammer som er lagt ut til sektorene, samt felles avsetninger til lønn og pensjon. Disse spesifiseres nærmere senere under sektorrammer.

Avskrivningene representerer verdiforringelsen på kommunens anleggsmidler pr år. Avskrivninger utgjør ikke en kostnad for kommunens regnskap da det er avdragskostnadene som skal gjøre dette. Avskrivningene har derfor en motpost i hovedoversikten som nøytraliserer kostnaden.

Renteinntektene i oversikten viser sum renteinntekter på kommunens bankinnskudd, renteinntekter fra Startlånsordningen, renteinntekter på kundefordringer og internrenter som overføres fra selvkostområdene. Renteinntektene fra bank påvirkes både av markedsrentene og av gjennomsnittslikviditeten til kommunen gjennom årene. Kommunedirektøren har lagt til grunn en reduksjon i gjennomsnittslikviditeten inn i planperioden som følge av de siste årenes dårlige resultater som tærer på likviditeten da driftskostnadene finansieres med fondsbruk. Markedsrentene ventet å reduseres noe inn i 2025 og ytterligere utover planperioden, samt at kommunen må reforhandle hovedbankavtalen som vil kunne påvirke innskuddsmarginen som er lagt til grunn.

Innskuddsrenter	2024	2025	2026	2027	2028
Rente snitt(est. 3 mnd NIBOR)	4,85 %	4,35 %	3,85 %	3,60 %	3,35 %
Margin på innskudd	0,45 %	0,45 %	0,45 %	0,45 %	0,45 %
Innskuddsrente	5,30 %	4,80 %	4,30 %	4,05 %	3,80 %
Gjennomsnittlig likviditet	kr 90 000 000	kr 80 000 000	kr 80 000 000	kr 80 000 000	kr 80 000 000
Renteinntekter bank	kr 4 770 000	kr 3 840 000	kr 3 440 000	kr 3 240 000	kr 3 040 000
Renteinntekter Startlån	3 000 000	3 240 000	3 240 000	3 240 000	3 240 000
Renteinntekter fordringer	105 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Kalkulatoriske renter VAR	6 209 000	6 493 000	7 183 000	7 242 000	7 202 000
Sum budsjetterte renteinntekter	14 084 000	13 773 000	14 063 000	13 922 000	13 682 000

Renteinntekter fra Startlån er budsjettert med 3,24 mill årlig i perioden, og utgjør ingen inntekt for kommunens drifts da disse i utgangspunktet skal ha en motpost i rentekostnad på innlån fra Husbanken i Startlånsordningen.

Kalkulatoriske renter overført fra selvkostområdene er basert gjennomførte investeringer og fremtidige investeringer innen vann og avløp, og prognoser for kalkylerenten som

legges til grunn ihht forskrift gjennom planperioden.

Utbytteinntektene er forventet utbytte fra Å Energi hvor Risør kommune eier 0,0838% av selskapet. Kommunen mottar årlig utbytte basert på vedtatt utbyttepolitikk i selskapet. For inntektsåret 2025 legges IFRS-resultatet fra 2023 på ca 2,5 mrd til grunn for utbytte, som skal gi Risør kommune et utbytte på ca 14,66 mill.

I forbindelse med fusjonen mellom Agder Energi og Glitre Energi ble det i tillegg vedtatt å utbetale et ekstra utbytte i 3 år fra 2023 til 2025, fordelt etter gammel eierandel. Grunnlaget for utbyttet var på 1,1 mrd som fordeles over de tre årene, og utgjør for Risør kommunes ca 4,29 mill årlig.

For planperioden har kommunedirektøren lagt til grunn en forutsetning om at 2024 og 2025 også vil bli gode år for selskapet, og at resultatet vil bli på ca 70% av nivået fra 2023 som følge av blant annet fortsatt relativt høye kraftpriser. Rapporter etter Q1/24 viser omtrent dette nivået, men er koblet til stor usikkerhet da energikostnadene er svært svingene i dagens verdensbilde. Kommunedirektøren har lagt til grunn at kraftprisene og tilhørende resultater vil reduseres ytterligere i slutten av planperioden, og reduserer utbytteinntektene med ca 40% fra 2025-nivå for inntektsårene 2028. Det gir følgende utbytteforutsetning for økonomiplanperioden.

Risør kommune - eierandel på 0,838% av Å-Energi AS	Utbytte RK	Xtra utbytte	Samlet utbytte
Resultat 2023	2 506 000 000	1 100 000 000	År 3 av 3
70% utbyttegrunnlag	1 754 200 000	-	1,17 %
Aksjonærandel Risør kommune 0,838%	14 700 196	-	3
Fratrekk for kostnader til Arbeidsutvalget	40 000		
Forventet utbytte utbetalt 2025	14 660 196	4 290 000	18 950 196
Utbytte for 2026 vurderes til 70% av utbytte 2025	14 660 196	-	0,00 %
Det er forventet at AE vil ha et godt resultat i 2024, i vurderer 25% lavere fra 2025 som følge av prisutvikling	70,00 %	-	
Forventet utbytte utbetalt 2026	10 262 137	-	10 262 137
Utbytte for 2027 vurderes til 60% av utbytte 2025	14 660 196	-	
Normalisering av prisnivået trekker resultatene ned fra 2026 nivå.	70,00 %	-	
Forventet utbytte utbetalt 2027	10 262 137	-	10 262 137
Utbytte for 2028 vurderes til 60% av utbytte 2025	14 660 196	-	
Normalisering av prisnivået trekker resultatene ned fra 2026 nivå.	60,00 %	-	
Forventet utbytte utbetalt 2028	8 796 118	-	8 796 118

Arbeidsutvalget i Å Energi diskuterer også muligheter for å ta ut ekstraordinære utbytter fra selskapet som har bygd opp en solid egenkapital. Eierkommunene er avhengige av en akseptabel avkastning på sine eierinteresser, men må samtidig sørge for å fortsatt ha et solid kraftselskap med en bærekraftig økonomi fremover. Kommunedirektøren har ikke lagt inn forutsetninger om ekstraordinære utbetalinger i planperioden, og mener at slike ekstraintekter bør avsettes til disposisjonsfond når disse kommer, dersom det er mulig.

Renteutgiftene som fremkommer i oversikten inneholder renter på selvkostområdene og renter på Startlånsordningen i tillegg til renter på kommunens lånemasse. Selvkostrentene og startlånsrentene har ingen direkte påvirkning på kommunens driftsresultat da disse håndteres særskilt gjennom ordningene.

Renteutgifter 2025-28	2024	2025	2026	2027	2028
Renter lån	26 359 000	26 798 000	24 870 000	23 538 000	22 700 000
Rente overkurs	908 000	908 000	908 000	0	0
Renter Selvkostområdet	6 209 000	6 493 000	7 183 000	7 242 000	7 202 000
Renter startlån	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Sum renteutgifter	36 476 000	37 199 000	35 961 000	33 780 000	32 902 000

Rentekostnadene er basert på kommunens lånemasse og utviklingen av denne gjennom planperioden og justert for forventet endring i markedsrenter.

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2024	2025	2026	2027	2028
Lånemasse I/1	700 234 000	704 561 000	700 774 000	688 953 000	668 306 000
Av dette tilhører VAR	150 763 000	187 424 000	188 671 000	185 628 000	182 792 000
Lånebehov totalt eks Husbank	33 890 000	25 920 000	17 760 000	8 540 000	12 800 000
Lånebehov eks.Husbank og VAR	17 442 000	17 120 000	7 840 000	4 040 000	6 450 000
Rentesats estimert flytende	5,35 %	4,95 %	4,45 %	4,20 %	3,95 %
Lån med rentesikring	320 875 000	335 064 750	286 102 000	272 612 750	300 000 000
Rentekostn bundet	7 507 000	8 564 847	6 467 918	6 100 265	8 197 500
Lån flytende rente	378 211 000	368 348 250	413 524 000	415 192 250	367 158 000
Rentekostn flytende	20 234 289	18 233 238	18 401 818	17 438 075	14 502 741
Andel lån flytende	54,0 %	52,3 %	59,0 %	60,3 %	54,9 %
Rentebelastning inkl. VAR	27 741 000	26 798 000	24 870 000	23 538 000	22 700 000

Kommunedirektøren har sikret en vesentlig andel av lånene i rentebindinger fremover for å redusere rentesårbarheten mot kommunens drift. Ved inngangen av planperioden er ca 46% av lånene sikret med fastrente eller rentebytteavtaler, og det legges opp til at bindingsgraden redusere noe utover planperioden som følge av forventet utvikling i markedsrentene. Kommunedirektøren vil vurdere lånebetingelsene ved hvert låneopptak sett i forhold til gjeldende markedsbetingelser og vedtatt finansreglement.

Avdragskostnadene gir uttrykk for verdiforringelsen av kommunens anleggsmidler, slik avskrivninger gjør i private selskap. Størrelsen på avdragene bestemmes av minimumsavdrags-reglene som er en beregning på hvor mye avdrag kommunen er pålagt å betale sett ifht lånemassen og anleggsmidlene. Avdragskostnadene i planperioden vil reduseres gradvis utover planperioden som følge av en nøktern investeringsplan hvor det legges opp til en reduksjon i kommunens gjeld frem mot 2029.

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2024	2025	2026	2027	2028
Lånemasse I/1	700 234 000	704 561 000	700 774 000	688 953 000	668 306 000
Av dette tilhører VAR	150 763 000	187 424 000	188 671 000	185 628 000	182 792 000
Lånebehov totalt eks Husbank	33 890 000	25 920 000	17 760 000	8 540 000	12 800 000
Lånebehov eks.Husbank og VAR	17 442 000	17 120 000	7 840 000	4 040 000	6 450 000
Avdrag forutsatt 30 år	29 563 000	29 707 000	29 581 000	29 187 000	28 499 000
Samlet avdrag selvkost	5 996 000	6 338 000	7 352 000	7 543 000	7 335 000
Avdrag eks. VAR	23 567 000	23 369 000	22 229 000	21 644 000	21 164 000
SUM virkning på driftsbudsjettet	45 144 000	43 674 000	39 916 000	37 940 000	36 662 000

Avsetninger til og bruk av bundne driftsfond viser kommunenes effekt av bundne driftsfond. I hovedsak er dette føringer knyttet til selvkostområdene som skal balanseres mot fond ved årsslutt, eller bruk/avsetninger av øremerkede tilskudd utbetalt tidligere år.

Avsetninger til og bruk av disposisjonsfond viser kommunens effekt av disposisjonsfondstransaksjoner i planperioden. Kommunedirektøren legger til grunn at all premieavviks-inntekt skal avsettes til eget disposisjonsfond, og at alle amortiseringskostnader fra tidligere års premieavvik skal finansieres av det samme disposisjonsfondet.

Disposisjonsfondets utvikling, basert på fremlagt økonomiplan, vil se ut som vist i tabellen nedenfor, hvor det også er vist forventet utvikling i premieavvikselementer og akkumulert forpliktelser.

Handlingsprogram & økonomiplan 2025-28					
Fremskrevet utvikling disposisjonsfond	2024	2025	2026	2027	2028
Ingående balanse	71 750	40 033	41 432	44 770	48 924
Budsjettert bruk av premieavvikfond	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235	-19 235
Budsjettert bruk av frie disp.fond	-2 991	0	0	0	1
Budsjettert avsetning til premieavvikfond	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettert avsetning til frie disp fond	-30 000	3 183	7 198	8 389	9 131
Utgående balanse disp fond	40 033	41 432	44 770	48 924	53 821
Herav premieavvikfond	71 750	77 197	73 337	69 102	64 867
"Frie disposisjonsfond"	-31 717	-35 765	-28 567	-20 178	-11 046
Akkumulert premieavvik og amortisering					
Tall i hele 1000	2 024	2 025	2 026	2 027	2 028
Ingående balanse	77 707	78 981	77 197	73 337	69 102
Budsjettert premieavvik inntekt	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettert amortisering premieavvik	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235	-19 235
Akkumulert premieavvik forpliktelse	78 981	77 197	73 337	69 102	64 867

Kommunedirektøren varslet i tidligere budsjetter at den frie delen av disposisjonsfondet brukes opp i løpet av 2023 som følge av at driftskostnadene overstiger driftsinntektene, og kommunen fondsfinansieres. Ved inngangen til 2024 var det et "underskudd" på disposisjonsfondet ifht det akkumulerte premieavviket, og med kommunedirektørens prognoser for resultat i 2024 vil situasjonen forverres inn i 2025. Premieavviksfondet er også et fritt disposisjonsfond, men er "merket" for å dekke opp for de fremtidige amortiseringskostnadene som premieavviksinntekten genererer. Framskrivningen over viser at det legges opp til positiv utvikling på disposisjonsfondet gjennom hele perioden, men at det ikke fullt ut vil dekke opp for den fremskrevne forpliktelsen premieavviket vil medføre.

Kommunedirektøren har lagt til grunn en premieavviksinntekt på 15 mill årlig i planperioden, og budsjettert med at hele denne vil avsettes til disposisjonsfond ved årsslutt for å opprettholde full dekning for den fremtidige forpliktelsen de neste 7 årene. Gjennom dette gjør kommune-direktøren økonomiplanen nøytral for denne konstruerte inntekten, og bidrar til at ikke kommunen finansierer sin drift med disse midlene.

Med fremlagt økonomiplan, og basert på et negativt resultat i 2024 klarer ikke kommune-

direktøren å opprettholde et disposisjonsfond som tilfredsstiller målindikatoren på ca 8-10% av samlede inntekter samt 100% dekning av det akkumulerte premieavviket. Kommunedirektøren mener allikevel at økonomiplanen setter en kurs i riktig retning, og fondsandelen vil ved enden av perioden ligge på ca 7% av samlede inntekter.

Felles avsetninger til lønn og pensjon utgjør Kommunedirektøren andre "fellesområde". Postene som inngår i dette fellesområdet blir hensyntatt ute sammen med driftssektorene, og ikke sammen med de øvrige postene i Bevilgningsoversikt drift A. Her avsetter kommunedirektøren utgifter som skal overføres driftssektorene etter hvert som utgiftene påløper gjennom året. Disse overføringene gjøres som regel via Tertialrapporteringen.

Oversikten nedenfor viser hvilke avsetninger som gjøres gjennom planperioden på området.

50300 Avsettnings lønn og pensjon	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Lønnsoppgjør neste år	8 500 000	9 500 000	9 500 000	9 500 000	9 500 000
Lønn lærlinger - trekkpliktig	3 115 000	3 277 000	3 277 000	3 277 000	3 277 000
Premieavvik - pensjon	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Amort. premieavvik KLP	13 726 000	16 784 000	18 860 000	19 235 000	19 235 000
Sum lønn og sosiale kostnader	10 341 000	14 561 000	16 637 000	17 012 000	17 012 000
Aktuarkostnader KLP/SPK	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Kjøp som erstatter tj.prod	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Mva.kompensasjon	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Avsetninger tiltak HP/ØP felles	1 250 000	1 500 000	1 250 000	1 500 000	1 250 000
Overføringsutgifter	1 255 000	1 505 000	1 255 000	1 505 000	1 255 000
Mva.kompensasjon (innt)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum netto avsetninger lønn og pensjon	11 621 000	16 091 000	17 917 000	18 542 000	18 292 000

Postene er krevende å vurdere utover budsjettåret, og videreføres derfor omtrent på samme nivå utover planperioden.

Postene som inngår i avsetninger for sentrale tiltak fra HP/ØP på dette området er følgende:

50300 Avsettnings lønn og pensjon	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Felles avsetninger HP/ØP					
Arbeidsmiljøtiltak	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Omstilling og fornying	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Utgifter til valg	0	250 000	0	250 000	0
Tilskudd Risør By AS	750 000	750 000	750 000	750 000	750 000
Sum felles avsetninger	1 250 000	1 500 000	1 250 000	1 500 000	1 250 000

3.2.2 Bærekraft-25, tiltak til handlingsprogram

Kommunestyret vedtok i HP/ØP 2024-27 å iverksette et analyseprosjekt for å søke etter handlingsrom og effektiviseringspotensial i den kommunale virksomheten.

Kommunedirektøren har gjennomført prosjektet 1 halvår av 2024, med Sørlandet kommunerevisjon som prosessveileder og bistand. Prosjektet har hatt som mål å "snu alle stein" og finne tiltak som kan bidra til at kommunen kan fortsette å levere gode kommunale tjenester til innbyggerne, men med mindre ressurser. Kommunedirektøren satt som mål å redusere driftsnivået med inntil 40 mill med utgangspunkt i regnskap 2023, og ville med det målet kunne håndtere merforbruket på budsjettet og skape handlingsrom til positive

netto driftsresultat fremover. Målet var aldri at dette "nedtrekket" skulle skje fra budsjett 2024 til budsjett 2025, men finne tiltak som vil medføre at men oppnår et ønsket nivå ila økonomiplanperioden.

Kommunedirektøren har hatt fokus på involvering i hele organisasjonen, inkludert de tillitsvalgte og det politiske miljø, og den endelige rapporten ble fremlagt til politisk orientering i september.

Kommunedirektøren har lagt rapporten fra Bærekraft-25 til grunn ved utarbeidelse av HP/ØP 2025-28, og ønsker å ta i bruk de fleste av "verktøyene" fra rapporten utover planperioden.

Oversikt over de tiltakene fra Bærekraft-25 som er ventet å gi positiv økonomisk effekt i planperioden vises i tabellen nedenfor.

Tiltaksliste prosjekt Bærekraft 2025		2 025	2 026	2 027	2 028
Tiltak nr.	Tiltaksnavn	Drift	Drift	Drift	Drift
100-1	Annonsering politiske møter	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
100-2	Strømming av politiske møter	-120 000	-120 000	-120 000	-120 000
100-3	Multimaskiner sektor interne tjenester	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
100-4	Kirkelig fellesråd	-340 000	-340 000	-340 000	-340 000
100-5	Reduksjon tilskudd politiske partier	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
200-1	Ny teknologi , renhold		-600 000	-1 200 000	-1 800 000
200-2	Oppsigelse av avtale med Lisand AS vedrørende Arbeidsparken	-600 000	-600 000	-600 000	-600 000
200-5	Reduksjon av dagbemanning ved brannstasjonen	-615 000	-1 230 000	-1 230 000	-1 230 000
200-6	Fordeling av strømforbruk på den enkelte enhet	-250 000	-300 000	-400 000	-500 000
300-1	Digitalisering og velferdsteknologi	-500 000	-500 000	-800 000	-800 000
300-2	Oppgaveforskyvning - Tørn	-800 000	-800 000	-1 200 000	-1 600 000
300-4	Samlokalisering av legesenter		-900 000	-1 200 000	-1 200 000
400-1	Ressursfordelingsmodell skole	-400 000	-4 000 000	-5 300 000	-8 500 000
400-2	Kutte løpende opptak barnehage	-1 500 000	-4 200 000	-4 200 000	-4 200 000
500-4	Eiendomsskatt Alt 1	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
500-4	Eiendomsskatt Taksering	1 750 000	0	0	0

Verktøyene som tas i bruk fra Bærekraft 2025 er estimert til å gi en kostnadsreduserende effekt i 2025 på ca 5,1 mill, mens effekten i 2028 er beregnet til ca 22,6 mill i 2028 basert på de forutsetninger som legges til grunn for tiltakene og utviklingen fremover knyttet til befolkningsutviklingen.

Tiltaket "eiendomsskatt taksering" vil danne grunnlaget for inntektsøkende tiltak etter at nytt takstgrunnlag for fritidsboliger og næringseiendom er etablert. Inntektsøkningen vil gi ytterligere et økt handlingsrom som må fremmes når dette foreligger, da effekten av tiltaket er svært krevende å vurdere før taksering er gjennomført.

Det er i Bærekraft også satt lys på mange andre tiltak som ikke er tatt med i tabellen over, men som det jobbes med kontinuerlig i organisasjonen utover høsten-24, og inn i budsjett 2025. Dette er tiltak som adresserer merkostnader i dagens drift som må ned til korrekt nivå, og som er håndtert gjennom konsekvensjustering av sektorens budsjetter.

Det er også tiltak som går på mer organisatoriske endringer som må kartlegges ytterligere før tiltakene evt foreslås for kommunestyret. Det går på vurderinger av eksisterende samarbeid på tvers av kommuner, nye områder som kommunene kan samarbeide om, samt eventuelle omorganiseringer innad i kommunen som kan gi positive synergier fremover. Disse tiltakene vil kommunedirektøren komme tilbake til i kommende planperiode(r).

3.2.3 Fordeling av driftsrammer til sektorene

Sektorenes rammer for økonomiplanen 2025-28 tar utgangspunkt i opprinnelig budsjett for 2024 oppjustert for pris og lønnsvekst for å løfte rammene opp til 2025 nivå. Det er anslått en deflator på 4,3%, oppbygd av en lønnsvekst på 5,2% og en prisvekst på 3,0%. Kommunedirektøren har følgelig oppjustert alle lønnskostnader med 5,2% og øvrige driftsutgifter med 3,0%. Driftsinntektene oppjusteres med deflatoren 4,3% der annet ikke er relevant.

Før sektorrammene oppjusteres fra 2024 til 2025 med forventet pris og lønnsvekst korrigerer kommunedirektøren rammene for vedtatte tiltak fra handlingsprogram og økonomiplan 2024-27 og kjente rammejusteringer mellom sektorene. Rammene fra 2024 justeres dermed opp eller ned som følge av disse. Oversikten nedenfor viser at spesielt sektor for Interne tjenester og sektor for Samfunnsutvikling får korrigert sine rammer før deflatorjustering gjennomføres. Korrigeringene skyldes vedtak som skulle redusere sektorenes rammer inn i 2025, som sektorene skal ha jobbet med gjennom 2024 og tatt med i konsekvensjusteringen av budsjettene.

Deflatorjustering av sektorrammene fra 2024-25 har en kostnad på ca 22,6 mill som ble tillagt sektorene og ble dekket innenfor handlingsrommet fra fellesområdene gjennom en deflatorjustering av skatt og rammetilskudd og øvrige poster på området. Teoretisk skulle det være ca 9,1 mill "til overs" på sen samlede driftsrammene før konsekvensjusteringen påstartes. Prosessen vises i tabellen nedenfor.

Sektor	Regnskap 2023	Avvik R/B 2023	Oppr. Budsjett 2024	HP/ØP tiltak 2024-27	Deflator 4,3% (RNB-24)	Rammebehov 2025	Særskilt satsn 2025	Tildelt ramme 2025
Interne Tjenester	38 928 000	28 000	38 404 000	-1 500 000	1 370 664	38 274 664	0	38 275 000
Samfunnsutvikling	76 766 000	-1 297 000	53 316 000	-3 400 000	1 275 497	51 191 497	0	51 191 000
Helse og omsorg	269 790 000	-9 179 000	263 735 000	-400 000	12 857 528	276 192 528	0	276 193 000
Oppvekst	157 293 000	-14 540 000	151 706 000	-300 000	7 062 005	158 468 005	0	158 468 000
Felles inntekter og utgifter	-542 778 000	24 988 000	-507 159 000	250 000	-20 763 743	-533 272 743	0	-533 273 000
Sum balanse	0	0	0	-5 350 000	1 801 951	-9 146 049		-9 146 000

I juni publiserte KS oppdaterte anslag for deflator, som innebar en reduksjon i lønnsvekst og en økning i prisveksten ifht tidligere anslag. Dette gir i utgangspunktet et positivt utslag ifht tildelt sektorramme.

Sektorene, og alle driftsenhetene, har gjennom våren og sommeren jobbet med konsekvensjustering av dine driftsbudsjetter for å få etablert et så korrekt og realistisk budsjett for 2025 som mulig. Alle enheter har gjennomgått sine detaljbudsjetter og justert både lønnskostnader, driftskostnader og driftsinntekter med utgangspunkt i regnskap 2023, regnskap hittil i år, og vurderinger rundt hvordan dette skal bli inn i budsjettåret 2025. I turnustjenestene har det vært ekstra fokus på grunnbemanning og vikarbehov, for å kunne bruke budsjettene til kostnadsstyring ut fra turnusene som tjenestebehovene utløser, men kommunens høye sykefravær gjør vurderingene krevende.

Utgangspunktet er svært krevende med et stort overforbruk i 2023, og prognoser som viser en enda mer krevende situasjon i 2024. Det krevende i arbeidet er å skille ut den ordinære driften og kartlegge hva som må til for å drifte de kommunale tjenestene på det ønskede nivået. Med historisk og pågående merforbruk i mange enheter er konsekvensjusteringen svært viktig for å finne korrekt rammenivå som er mulig å drifte med, og for å kunne bruke budsjettet som et styringsverktøy underveis i året. Den kommunale virksomheten kan være svært uforutsigbar, og følgelig er forutsetningene som legges til grunn ved konsekvensjusteringen avgjørende. Dersom det skjer endringer i forutsetningene som legges til grunn vil budsjettavvik oppstå.

Med driftsenhetenes konsekvensjusterte budsjetter var det fremdeles en underdekning på de tildelte rammene, og kommunedirektøren åpnet verktøykassen fra Bærekraft-25 for å finne tiltakene som var nødvendig for å legge et budsjett og en økonomiplan i balanse for perioden 2025-28.

Sektor	Oppr. Budsjett 2024	Tildelt ramme 2025	Konsek.v.just. budsjett 2025	Avvik	Budsjett 2025	Rammer økonomiplan			
						2026	2027	2028	
Interne Tjenester	38 404 000	38 275 000	38 313 000	38 000	38 414 000	38 414 000	38 414 000	38 414 000	
Samfunnsutvikling	53 316 000	51 191 000	55 718 000	4 527 000	54 252 000	54 740 000	58 695 000	62 154 000	
Helse og omsorg	263 735 000	276 193 000	277 840 000	1 647 000	276 536 000	275 636 000	274 938 000	274 540 000	
Oppvekst	151 706 000	158 468 000	162 950 000	4 482 000	161 050 000	154 750 000	153 450 000	150 250 000	
Felles inntekter og utgifter	-507 159 000	-533 273 000	-535 185 000	-1 912 000	-530 252 000	-523 539 000	-525 497 000	-525 358 000	
Sum balanse	0	-9 146 000	-364 000	8 782 000	0	0	0	0	0

Sektorrammene over vises også gjennom den obligatoriske hovedoversikten Bevilgningsoversikt drift §5,4 2 ledd.

Tallene i oversikten nedenfor avviker noe fra kommunedirektørens sektorrammer, og spesielt innenfor sektor for samfunnsutvikling. Dette skyldes i hovedsak at kommunedirektøren har budsjettert de statlige tilskuddene som f.eks integreringstilskuddet på sektorene i stedet for sentralt.

Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Risør kommune						
Driftsinntekter	-169 383 000	-140 741 000	-142 974 000	-144 799 000	-144 799 000	-144 799 000
Driftsutgifter	731 011 000	699 908 000	730 284 000	719 348 000	716 631 000	712 442 000
Netto	561 628 000	559 167 000	587 310 000	574 549 000	571 832 000	567 643 000
Sektor Interne tjenester						
Driftsinntekter	-2 551 000	-1 587 000	-2 289 000	-2 289 000	-2 289 000	-2 289 000
Driftsutgifter	42 030 000	40 406 000	41 142 000	41 142 000	41 142 000	41 142 000
Netto	39 479 000	38 819 000	38 853 000	38 853 000	38 853 000	38 853 000
Sektor Samfunnsutvikling						
Driftsinntekter	-78 422 000	-72 942 000	-77 041 000	-78 866 000	-78 866 000	-78 866 000
Driftsutgifter	191 229 000	159 847 000	163 180 000	159 368 000	158 023 000	157 682 000
Netto	112 807 000	86 905 000	86 139 000	80 502 000	79 157 000	78 816 000
Sektor Helse og omsorg						
Driftsinntekter	-51 647 000	-36 902 000	-36 682 000	-36 682 000	-36 682 000	-36 682 000
Driftsutgifter	324 086 000	300 821 000	314 627 000	313 727 000	313 029 000	312 631 000
Netto	272 439 000	263 919 000	277 945 000	277 045 000	276 347 000	275 949 000
Sektor Oppvekst						
Driftsinntekter	-36 766 000	-29 305 000	-26 957 000	-26 957 000	-26 957 000	-26 957 000
Driftsutgifter	201 235 000	187 058 000	193 324 000	187 024 000	185 724 000	182 524 000
Netto	164 469 000	157 753 000	166 367 000	160 067 000	158 767 000	155 567 000
Felles inntekter, utgifter og avsetning						
Driftsinntekter	3 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Driftsutgifter	-27 569 000	11 776 000	18 011 000	18 087 000	18 712 000	18 462 000
Netto	-27 566 000	11 771 000	18 006 000	18 082 000	18 707 000	18 457 000
Netto driftsrammer sektorene	561 628 000	559 167 000	587 310 000	574 549 000	571 832 000	567 643 000

3.3 Oppsummering handlingsprogram og økonomiplan

Det fremlagte handlingsprogram og økonomiplan for 2025-28 fremstår som meget krevende for den kommunale driftsorganisasjonen og er avhengig av at kommunedirektøren får iverksatt betydelige tiltak fra prosjekt Bærekraft-25 for å snu skuta frem mot 2028. Kommunedirektøren er allikevel optimistisk på at planen er gjennomførbar og realistisk, men er avhengig av at organisasjonen drar lasset sammen fremover.

De siste årene har vært svært krevende for kommunens drift, med mange eksterne faktorer som har gitt negativ innvirkning på kommunens økonomi og resultater. Gjennom 2024 er det jobbet med kartlegging av tjenestene av hvor det kan finnes handlingsrom, for å fortsatt drive gode kommunale tjenester, men innenfor en knappere økonomisk ramme. Dette arbeidet må fortsette som en kontinuerlig prosess gjennom driftsårene i planperioden, og vil kreve tett budsjett- og virksomhetsoppfølging fra ledere i alle ledd i organisasjonen.

Det stilles stadig strengere krav til kommunene, både gjennom stadig strammere lovverk, normer og brukeres rettigheter, men også ifht innbyggernes forventninger til tjenestene kommunen skal levere i det daglige. Digitaliseringsprosesser innebærer ofte at det krever mer administrasjon fra både ledere og ansatte ved implementering, men er viktige for å kunne hente ut gevinster og effektiviseringer gjennom prosessene i et lengre perspektiv. Organisasjonen må bli flinkere til å ta i bruk nye verktøy og arbeidsmåter for å fortsatt kunne levere samme tjenester men med færre hender tilgjengelig. Dette tas inn i handlingsprogrammet både gjennom robotisering av renholdstjenester og implementering av "Tørn-arbeid" i helse og omsorgstjenestene.

Driftssektorene har jobbet kontinuerlig over mange år med å trimme organisasjonen uten at det skal gå vesentlig ut over de kommunale tjenestene som sektorene leverer hver dag, hele året. Kommunedirektørens utgangspunkt for kommende planperiode er derfor en organisasjon som "løper i gangene", med høyt sykefravær, og merforbruk mot budsjettene. Planen som legges frem, med spesielt 2 tiltak inn mot oppvekstsektoren knyttet til barnehage og grunnskole, vil i slutten av planperioden gi kommunen et handlingsrom som er nødvendig for å fortsette veien mot målet om kommunal økonomisk bærekraft.

Kommunens totalregnskap kan oppsummeres i den obligatoriske hovedoversikten Økonomisk oversikt drift § 5-6 for økonomiplanperioden 2025-28

Økonomisk oversikt drift - § 5-6	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Endring 24-25	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Rammetilskudd	-265 440 000	-284 054 000	-310 703 000	-26 649 000	-310 703 000	-310 703 000	-310 703 000
Inntekts- og formuesskatt	-216 648 000	-226 941 000	-224 341 000	2 600 000	-224 341 000	-224 341 000	-224 341 000
Eiendomsskatt	-29 648 000	-29 928 000	-33 100 000	-3 172 000	-34 000 000	-34 900 000	-35 800 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-56 252 000	-56 525 000	-55 017 000	1 508 000	-50 450 000	-44 964 000	-41 005 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-83 425 000	-49 160 000	-47 882 000	1 278 000	-47 882 000	-47 882 000	-47 882 000
Brukerbetalinger	-19 374 000	-18 667 000	-17 440 000	1 227 000	-17 440 000	-17 440 000	-17 440 000
Salgs- og leieinntekter	-66 584 000	-72 914 000	-77 652 000	-4 738 000	-79 477 000	-79 477 000	-79 477 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-737 371 000	-738 189 000	-766 135 000	-27 946 000	-764 293 000	-759 707 000	-756 648 000
Lønnsutgifter	396 487 000	385 967 000	405 172 000	19 205 000	402 825 000	401 565 000	401 075 000
Sosiale utgifter	82 800 000	100 305 000	107 966 000	7 661 000	109 642 000	109 634 000	109 485 000
Kjøp av varer og tjenester	206 999 000	183 911 000	187 773 000	3 862 000	181 858 000	181 458 000	181 358 000
Overføringer og tilskudd til andre	44 725 000	29 725 000	29 374 000	-351 000	25 024 000	23 974 000	20 524 000
Avskrivninger	36 481 000	36 806 000	37 891 000	1 085 000	38 906 000	39 095 000	38 888 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	767 492 000	736 714 000	768 176 000	31 462 000	758 255 000	755 726 000	751 330 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	30 121 000	-1 475 000	2 041 000	3 516 000	-6 038 000	-3 981 000	-5 318 000
Renteinntekter	-15 836 000	-13 994 000	-13 773 000	221 000	-14 063 000	-13 922 000	-13 682 000
Utbytter	-17 779 000	-12 174 000	-18 950 000	-6 776 000	-10 262 000	-10 262 000	-8 796 000
Renteutgifter	35 294 000	36 476 000	37 199 000	723 000	35 961 000	33 780 000	32 902 000
Avdrag på lån	28 640 000	29 563 000	29 707 000	144 000	29 581 000	29 187 000	28 499 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 319 000	39 871 000	34 183 000	-5 688 000	41 217 000	38 783 000	38 923 000
Motpost avskrivninger	-36 481 000	-36 800 000	-37 891 000	-1 091 000	-38 905 000	-39 096 000	-38 888 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	23 959 000	1 596 000	-1 667 000	-3 263 000	-3 726 000	-4 294 000	-5 283 000
NDR i % av driftsinntekter	-3,25 %	-0,22 %	0,22 %		0,49 %	0,57 %	0,70 %
Avsetninger til bundne driftsfond	11 889 000	17 007 000	19 546 000	2 539 000	20 519 000	20 395 000	20 518 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 938 000	-16 886 000	-19 278 000	-2 392 000	-20 131 000	-20 255 000	-20 131 000
Avsetninger til disposisjonsfond	8 694 000	15 000 000	18 183 000	3 183 000	22 199 000	23 389 000	24 131 000
Bruk av disposisjonsfond	-25 603 000	-16 717 000	-16 784 000	-67 000	-18 860 000	-19 235 000	-19 235 000
SUM DISPONERING/DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-23 958 000	-1 596 000	1 667 000	3 263 000	3 727 000	4 294 000	5 283 000

Oversikten viser at de samlede **driftsinntektene** vil øke med ca 28 mill fra opprinnelig budsjett 2024 til 2025 men er ventet å synke gradvis utover planperioden. Reduksjonen i inntekter kommer i hovedsak som følge av at det legges opp til færre flyktninger i planperioden. Kommunedirektøren forsøker å holde betalingssatser og kommunale avgifter på et forsvarlig lavt nivå og justeres med forventet pris og lønnsvekst, men må øke de kommunale gebyrene for vann og avløp med hhv ca 10% og 12% inn i 2025 som følge av store investeringer innen VA, og et fremførbart underskudd på avløpsområdet i 2022 og 2023.

De ordinære **driftskostnadene** øker med ca 31,4 mill fra opprinnelig budsjett 2024 til 2025, men vil reduseres gradvis gjennom planperioden som effekt av kommunedirektøren forslag til kostnadsreducerende tiltak i handlingsplanen. 85% av kostnadsveksten fra 2024-25 skyldes økning i lønn og sosiale kostnader og begrunnes med at sektorene har konsekvensjustert sine budsjetter med lønnsveksten, og bemanningen til reelt driftsnivå for å unngå å ta med seg dagens utfordringer inn i 2025. Totalt sett er det lagt inn ca 10 flere faste årsverk i budsjett 2025 enn i opprinnelig budsjett 2024, fordelt som følger.

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2022	Årsverk Budsjett 2023	Årsverk Budsjett 2024	Årsverk Budsjett 2025	Endring 2024-25
10 Risør	49 787	50 805	52 236	53 233	997
100 Sektor kommunedirektør og stab	1 632	1 729	1 640	1 593	-47
200 Sektor samfunnsutvikling	7 431	8 299	8 227	7 702	-525
300 Sektor helse og omsorg	24 239	24 912	25 702	27 159	1 457
400 Sektor oppvekst	16 485	15 865	16 667	16 779	112

De øvrige driftskostnadene øker med ca 4,6 mill som tilsvarer en økning på ca 1,8% og gir et inntrykk av kuttene som er gjort ifm konsekvensjusteringen i enheten da det er langt lavere enn forventet prisvekstsøkning. De mest vesentlige endringene i sektorenes driftsbudsjetter redegjøres for nærmere under beskrivelsen av hver sektor i kap.5.

Brutto driftsresultat viser at kommunens driftskostnader ikke dekkes av de løpende inntektene i budsjettet for 2025, med et avvik på ca 2 mill. Organisasjonen er derfor avhengig av å øke driftsinntektene eller redusere driftskostnadene for å bedre brutto driftsresultat, for å skape handlingsrom til også å finansiere netto finansutgifter med løpende driftsinntekter. Ved bruk av de foreslåtte tiltakene fra Bærekraft-25, og kjente endringer utover planperioden vil brutto driftsresultat bedres fra 2026 og videre utover planperioden.

Netto finansutgifter reduseres med ca 5,7 mill fra budsjett 2024-25, hovedsakelig som følge av økte utbytteinntekter fra Å-Energi på 6,7 mill, men som er ventet å reduseres utover planperioden. Denne inntekten er krevende å budsjettere 4 år fremover i tid, men kommunedirektøren er relativt trygg på at tallene ikke er for optimistiske utover planperioden. De samlede rente- og avdragskostnadene øker med ca 0,8 mill inn i 2025, men vil reduseres med ca 5,5 mill mot slutten av perioden som følge av en nøktern investeringsplan og forventet renteutviklingen i perioden.

Netto driftsresultat gir uttrykk for kommunens evne til å finansiere sine løpende driftsutgifter med løpende driftsinntekter, og er det måltallet flest ser på når man skal vurdere en kommunes økonomi. Kommunedirektørens fremlagte økonomiplan legges med positive netto driftsresultater gjennom hele planperioden. Resultatene er marginale, men utviklingen i positiv retning er viktig for å komme i posisjon til å begynne å bygge opp disposisjonsfond som en buffer for fremtiden.

De siste årene har vært svært krevende for kommunens disposisjonsfond, og den "frie delen" av fondene forsvant som følge av merforbruket i 2023. Ved inngangen av 2024 dekker ikke lengre disposisjonsfondet det akkumulerte premieavviket, og prognoser for 2024 tilsier at fondene vil tæres ytterligere som følge av nye merforbruk.

Kommunedirektøren tilstreber å ikke bruke av disposisjonsfondene til å dekke kostnader som bør dekkes av løpende driftsinntekter, og legger derfor frem en økonomiplan uten en slik finansiering. Det vil si at all budsjettert bruk og avsetninger til og fra disposisjonsfond i planperioden er koblet til premieavvikелеmenter. Økonomiplanen legger også opp til å avsette alle mindreforbruk gjennom budsjettårene til disposisjonsfond for å fortsatt ha en "premieavviknøytral" drift fremover, og etter hvert bygge frie fond.

Måltallene vedtatt av kommunestyret vil ha en positiv utvikling i planperioden, men kommunedirektøren presiserer at dersom målene fremlagt økonomiplan frem mot 2028 oppnås, så har kommunedirektøren planlagt en vesentlig investering i ny ungdomsskole

som vil løfte gjeldsgraden og finansutgiftene betydelig fra 2029 og utover. Planen fordrer at de ønskede målene oppnås og følgelig skaper handlingsrom i driftsøkonomien til å håndtere denne viktige investeringen for grunnskolen i Risør.

Utvikling måltall i økonomiplanperioden	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027	Budsjett 2028
Netto driftsresultat i % av samlede inntekter (mål 1,75%)	-3,25 %	-0,22 %	0,22 %	0,49 %	0,57 %	0,70 %
Lånegjeld i % av samlede inntekter (mål 75-85%)	94,96 %	95,44 %	91,47 %	90,14 %	87,97 %	86,25 %
Netto finansutgifter i % av samlede driftsinntekter (mål 3%)	4,11 %	5,40 %	4,46 %	5,39 %	5,10 %	5,14 %
Disposisjonsfond i % av samlede inntekter (mål 8-10%)	9,73 %	5,42 %	5,41 %	5,86 %	6,44 %	7,11 %
Disposisjonsfond i % av akkumulert premieavvik (mål 100%)	92,33 %	50,69 %	53,67 %	61,05 %	70,80 %	82,97 %

Kommuner er tunge organisasjoner å drifte og endre, og prosesser tar tid å gjennomføre. Fremlagt plan igangsetter prosesser som må følges tett gjennom planperioden, men vil også kunne bidra til at ikke uønskede strukturelle endringer må gjennomføres for å fortsatt levere gode tjenester til innbyggerne i Risør i fremtiden.

4 Budsjett 2025

4.1 Innledning

Kommunelovens §14-1 viser til 3 grunnleggende krav til økonomiforvaltning i kommunene.

- Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid (generasjonsprinsippet)
- Kommuner skal utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnet eller regionens utvikling
- Kommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Ihht Kommunelovens §§ 14-2 til 5 skal kommunestyret innen utgangen av året vedta et bindende budsjett for det kommende kalenderår. Kommunestyrets budsjett er bindende for de underordnede organ. Budsjettet skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel, settes opp i balanse og være realistisk, fullstendig og oversiktlig.

Kommunedirektørens forslag til budsjett for 2025 er laget med utgangspunkt i følgende grunnlag.

- Prop.102 S - Kommuneproposisjonen 2025
- Vedtatt Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27
- Foreslått Handlingsprogram og økonomiplan 2025-28
- Vedtatt opprinnelig budsjett 2024
- Øvrige vedtak som medfører økonomisk konsekvens for budsjett 2025
-

Kommunedirektøren har videreført de 3 hovedfokusområdene fra tidligere i arbeidet med årets budsjett;

- Sikre fortsatt gode kommunale tjenester
- Klima og Miljø
- Attraktivitet for unge mennesker og barnefamilier

Gitt de forutsetninger budsjettforslaget bygger på, fremmer kommunedirektøren et budsjett for 2025 i balanse.

Kommuneproposisjonen 2025

Som følge av at kommunedirektørenes prosess for Handlingsprogram og økonomiplan for 2025-28 med budsjett 2025 er fremskyndet i et forsøk på å bedre den politiske prosessen, kan ikke regjeringens forslag til Statsbudsjett for 2025 legges til grunn i arbeidet.

Kommunedirektørens budsjettforslag tar derfor utgangspunkt i Kommuneproposisjonen for 2025 (KomPrp) som ble lagt frem før sommeren. Kommuneproposisjonen skal gi tydelig indikasjoner på satsningene som regjeringen vil legge til grunn i Statsbudsjettet som legges frem første halvdel av oktober. Dette kan medføre til at det kan skje til dels vesentlige endringer fra signalene som ble gitt før sommeren til det som legges frem i Statsbudsjettet etter at kommunedirektørens forslag legges frem for kommunestyret. Verdensbildet og den svært krevende økonomiske situasjonen kommunene viser i løypemeldinger 2/3-deler ut i 2024 tilsier at dette vil skje.

Det er kommunedirektørens intensjon at slike endringer med økonomisk effekt bør håndteres mot kommunens disposisjonsfond som skal fungere som en buffer for kommunens drift fremover.

Kommuneproposisjonen (KomPrp) som ble fremlagt medio mai ga signaler om en rekordsatsning på kommunesektoren, med en vekst i frie inntekter på ca 6,4 mrd, hvorav 5,0 mrd til kommunene. Det ble kommunisert at veksten oversteg anslåtte merkostnader til demografi og pensjon med ca 2,5 mrd, hvorav ca 250 mill ble begrunnet med bemanning i barnehager og 1,6 mrd begrunnet med omleggingen av inntektssystemet for kommunene.

Kommuneopplegget for 2025 kan vises som følger

	Kommunene
Vekst i frie inntekter	5,0
- Merkostnader demografi*	2,5
- Merkostnader pensjon	0,2
Sum økt handlingsrom	2,3
<u>«Disponering»</u>	
Omlegging av inntektssystemet	1,6
Bemanning i barnehager	0,25

Som tabellen over viser reduseres realveksten i de frie inntektene når man korrigerer for forventede merkostnader til demografiendring og pensjon, og handlingsrommet til kommunen blir ca 2,3 mrd. Av dette handlingsrommet vil 1,6 mrd brukes til omlegging av inntektssystemet, og slår dermed svært ulikt ut for den enkelte kommune. Trekker vi også ut midlene som går til bemanning i barnehager på 250 mill, sitter kommunene igjen med et handlingsrom på 0,45 mrd.

Det "nye" inntektssystemet som ble lagt frem sammen med KomPrp har hatt som mål å sikre at alle kommuner har ressurser til å levere likeverdige tjenester uavhengig av kommunens størrelse og geografi. Inntektssystemet har et velfungerende utgiftsutjevningssystem, mens inntektsutjevningen har vært mye omdiskutert. Disse elementene har vært sentrale i utvalgets arbeid med revisjonen av systemet, men også tatt inn de regionalpolitiske tilskuddsordningene i arbeidet.

Kommunedirektøren mener at utvalget har gjort en god jobb i revideringen, og lykkes i stor grad med sitt mandat, men dessverre slår endringene ikke så positivt ut for Risør kommune inn mot budsjett og økonomiplanperioden.

Følgende elementer trekkes frem:

1. Inntektsutjevningen medfører for Risør kommune en økt andel av landets skatteinntekter da kommunen er en "lavinntektskommune" med skatteinnngang på ca 82-83% av landsgjennomsnittet. Økt symmetrisk inntektsutjevning (1. del av utjevningen) fra 60-64% fordelt over 2 år gir kommunen en inntektsøkning på ca kr.422 pr innbygger
2. Utgiftsutjevningen påvirkes gjennom endringer i kostnadsnøklerne og vektingen av kriteriene i nøklene. Endringene som foreslås innebærer en samlet positiv effekt for kommunen på ca kr.342 pr innbygger
3. Regionalpolitiske tilskudd endres ved at ny Distriktsindeks men færre og andre kriterier enn i gammel indeks. Dette medfører at kommunen "faller" på indeksen og vil motta ca kr.797 pr innbygger mindre enn tidligere.
4. Toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende helse og omsorgstjenester endres også vesentlig, både gjennom endringer i beregning av innslagspunktet og egenandelen i ordningen. Endringen gir et tap på ca kr.19 pr innbygger

Det innebærer at den samlede effekten av omleggingen i inntektssystemet, etter tapskompensasjon, utgjør ca 283 kr.pr innbygger for Risør kommune. Dette utgjør samlet effekt på ca 1,9 mill av de samlede 1,6 mrd som omfordeles av regjeringens "styrking" av kommunerammen.

Det er i hovedsak elementene knyttet til endring i Distriktstilskudd Sør-Norge og endringene knyttet til nedvekting av PU-kriteriet i utgiftsutjevningen som gjør at Risør kommune ikke får særlig stor økonomisk effekt av revideringen av inntektssystemet. Det ble ellers ikke signalisert særskilte satsninger i KomPrp som ble lagt frem, men det er mer sannsynlig at dette kan komme i oktober sammen med Statsbudsjettet.

Kommunedirektøren har lagt Kommuneproposisjonen for 2025, med endringene i inntektssystemet, til grunn for kommunens frie inntekter i kommunens budsjett for 2025.

Økonomisk oversikt drift 2025

Økonomisk oversikt drift - § 5-6	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Endring 24-25
Rammetilskudd	-265 440 000	-284 054 000	-310 703 000	-26 649 000
Inntekts- og formuesskatt	-216 648 000	-226 941 000	-224 341 000	2 600 000
Eiendomsskatt	-29 648 000	-29 928 000	-33 100 000	-3 172 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-56 252 000	-56 525 000	-55 017 000	1 508 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-83 425 000	-49 160 000	-47 882 000	1 278 000
Brukerbetalinger	-19 374 000	-18 667 000	-17 440 000	1 227 000
Salgs- og leieinntekter	-66 584 000	-72 914 000	-77 652 000	-4 738 000
SUM DRIFTSINTEKTER	-737 371 000	-738 189 000	-766 135 000	-27 946 000
Lønnsutgifter	396 487 000	385 967 000	405 172 000	19 205 000
Sosiale utgifter	82 800 000	100 305 000	107 966 000	7 661 000
Kjøp av varer og tjenester	206 999 000	183 911 000	187 773 000	3 862 000
Overføringer og tilskudd til andre	44 725 000	29 725 000	29 374 000	-351 000
Avskrivninger	36 481 000	36 806 000	37 891 000	1 085 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	767 492 000	736 714 000	768 176 000	31 462 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	30 121 000	-1 475 000	2 041 000	3 516 000
Renteinntekter	-15 836 000	-13 994 000	-13 773 000	221 000
Utbytter	-17 779 000	-12 174 000	-18 950 000	-6 776 000
Renteutgifter	35 294 000	36 476 000	37 199 000	723 000
Avdrag på lån	28 640 000	29 563 000	29 707 000	144 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 319 000	39 871 000	34 183 000	-5 688 000
Motpost avskrivninger	-36 481 000	-36 800 000	-37 891 000	-1 091 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	23 959 000	1 596 000	-1 667 000	-3 263 000
<i>NDR i % av driftsinntekter</i>	<i>-3,25 %</i>	<i>-0,22 %</i>	<i>0,22 %</i>	
Avsetninger til bundne driftsfond	11 889 000	17 007 000	19 546 000	2 539 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 938 000	-16 886 000	-19 278 000	-2 392 000
Avsetninger til disposisjonsfond	8 694 000	15 000 000	18 183 000	3 183 000
Bruk av disposisjonsfond	-25 603 000	-16 717 000	-16 784 000	-67 000
SUM DISPONERING/DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-23 958 000	-1 596 000	1 667 000	3 263 000

Oversikten over viser budsjett 2025 for hele den kommunale organisasjonen sammenlignet med regnskap 2023 og opprinnelig budsjett 2024.

Oversikten viser at mesteparten av inntektsøkningen fra 2024 til 2025 ligger i økt rammetilskudd fra staten, mens budsjetterte skatteinntekter reduseres noe som følge av for høyt budsjett i 2024. Inntekter fra eiendomsskatt økes gjennom oppjustering av takstgrunnlag og økt beskatning fra 3,8-4 promille. Svikt i overføringer og brukerbetalinger kompenseres i stor grad gjennom forventet økte salgs-/leieinntekter på ca 4,7 mill, hvor økte kommunale gebyrer til vann og avløp utgjør ca 3 mill.

Samlet sett øker kommunens frie inntekter med ca 28 mill fra opprinnelig budsjett 2024. Økningen utgjør en vekst på ca 3,8% og er følgelig lavere enn forventet pris og lønnsvekst. Svak økning i inntektene begrunnes delvis med at mange av inntektselementene ikke automatisk følger utviklingen, men mest fordi grunnlaget for inntektene reduseres, som f.eks færre flyktninger med integreringstilskudd, færre plan- og bygningssaker, færre båter i gjestehavna osv. Usikkerheten knyttet til inntektssiden er følgelig stor da det er avhengig av mange eksterne faktorer.

De totale driftskostnadene øker med ca 31,5 mill fra opprinnelig budsjett 2024 til 2025, hvor økning i lønn og sosiale kostnader utgjør mesteparten med ca 26,7 mill, og kjøp av

varer og tjenester utgjør ca 3,8 mill. Økningen i lønnskostnader skyldes høy lønnsvekst i 2024, samt en samlet styrkning i bemanningen på ca 10 faste årsverk mot opprinnelig budsjetterte årsverk i 2024. Økningen i kjøp av varer og tjenester på 3,8 mill utgjør ca 2% og er lavere enn forventet prisvekst. Den lave veksten begrunnes med generelle kutt i driftsbudsjettene, og vesentlige endringer innad i kostnader som gir utslag

- Reduksjon kjøp av tjenester innen barnehagesektor ved omlegging til kommunale spesialpedagoger fremfor frikjøp i private barnehager, ca 2 mill
- Reduksjon av kjøp av tjenester innen grunnskole ved at betaling for gjesteelever til Tvedestrand faller bort som følge av grensejustering, ca 2 mill
- Økning i vedlikeholdskostnader VA på ca 1 mill
- Økning i kjøp av tjenester fra Interkommunalt barnevern, ca 2,5 mill
- Økning i kjøp av tjenester fra interkommunal legevaktordning, ca 1,1 mill.
- Budsjettert takseringskostnad for eiendomsskatt i 2025, ca 1,75 mill

Netto finansutgifter reduseres med ca 5,7 mill fra budsjett 2024 til 2025, hvor forventet økning i utbytteinntekter utgjør ca 6,8 mill, som reduseres av en økning i netto renteeffekt på ca 0,95 mill. Avdragskostnadene holdes på omtrent samme nivå som følge av små endringer i gjeldsporteføljen.

Tar man utgangspunkt i et negativt brutto driftsresultat på ca 2 mill og legger til netto finansutgifter og korrigerer for motpost avskrivninger får vi et positivt netto driftsresultat på ca 1,7 mill for budsjett 2025. Resultatet utgjør ca 0,22% av budsjetterte driftsinntekter og er følgelig langt under anbefalt nivå på ca 1,75% over tid, men på korrekt side av null.

Et positivt netto driftsresultat innebærer at kommunen klarer å finansieres sine driftskostnader med løpende driftsinntekter, som er et fundament for å kunne oppnå en sunn kommuneøkonomi. Disponeringene viser at budsjettet gir en netto avsetning til bundne driftsfond med ca 0,27 mill, og en netto avsetning til disposisjonsfond med ca 1,4 mill.

Bruken av disposisjonsfond på 16,8 mill er utelukkende koblet til dekning av amortiseringskostnadene for tidligere års premieavvikinntekter. Avsetningen til disposisjonsfond på ca 18,2 mill består av 15 mill fra forventet premieavvikinntekter i 2025, og ca 3,2 mill fra saldering av budsjettet. Netto effekt av budsjett 2025 innebærer dermed en styrking av disposisjonsfondet på ca 1,4 mill.

4.2 Bemanning/arbeidsgiverpolitikk

Bemanningsutfordringer

Nesten halvparten av kommunens snaut 600 fast ansatte medarbeidere er 50 år og eldre. Rett i underkant av hver sjette av de faste medarbeiderne er 60 år og eldre. Dette skaper et behov for fornying og medfører at det blir viktig både å rekruttere og å beholde medarbeidere i årene framover.

Alle ansatte i Norge kan nå velge å stå i jobb til de blir 70 år. Samtidig har hver tredje av kommunens faste medarbeidere særaldersgrense på 65 år, og en stor del av disse kan velge å gå av med førtidspensjon når de fyller 62 år. Dermed er det et «usikkerhetsspenn» på inntil åtte år i forhold til når den enkelte velger å pensjonere seg, og det vanskeliggjør bemanningsplanleggingen.

Den demografiske utviklingen innebærer en betydelig vekst i antall eldre de neste tiårene. Dette utgjør en vesentlig utfordring for kommunens tjenesteproduksjon, og særlig gjelder det i forhold til eldre over 80 år. Samtidig er det ventet en moderat nedgang i antall barn i barnehage- og skolealder. Så mens behovet for tjenesteproduksjon vil øke betydelig i helse og omsorg, er det ventet å avta noe i barnehage og skole.

Det er stort sett kommunens ansatte som står for tjenesteproduksjonen, og endringer i tjenestebehovet vil få konsekvenser for bemanningsbehov og –sammensetning framover. Kommunedirektøren har derfor etablert et omplasseringsutvalg for å kunne foreta endringer på tvers av sektorer og enheter så smidig som mulig fremover.

Det er allerede i dag vanskelig å rekruttere nok medarbeidere innenfor enkelte yrkesgrupper, og det vil bli enda mer krevende i framtiden når den yrkesaktive andelen av befolkningen går ned. Dette forsterker behovet for å beholde kommunens medarbeidere lengst mulig. Dermed blir det viktig å sette dem i stand til å løse også morgendagens oppgaver og utfordringer. Det betyr at kompetanseutvikling og livslang læring blir viktige personalpolitiske virkemidler i årene framover.

Selv om vi tar aldri så godt vare på de medarbeiderne vi allerede har, ser vi altså likevel at halvparten av kommunens medarbeidere vil bli pensjonister i løpet av de to neste tiårene. Skal vi greie å erstatte disse medarbeiderne, må vi gjøre oss attraktive både som bostedskommune og som arbeidssted. Vi må kunne tilby gode og moderne arbeidsplasser, ikke bare til én arbeidstaker i en familie men til begge de voksne. I tillegg må vi tilby attraktive oppvekstmiljøer for barna deres.

Omstillingsbehov

Det er ikke realistisk at vi greier å løse morgendagens utfordringer med dagens arbeidsformer og organisering. Behovet for arbeidskraft i kommunal sektor vil øke mer enn nasjonen Norge vil være i stand til å dekke. Dette ble blant annet tydeliggjort i den nasjonale helsepersonellkommisjonens rapport som ble lagt fram i fjor.

Behovet for nytenking, fleksibilitet og omstilling er derfor stort framover. Vi må ta i bruk ny teknologi og nye måter å løse oppgavene på. Vi må tenke nytt om profesjongrensene og oppgavedeling. Dette er utviklingstrekk som gjelder nasjonalt, så vi står ikke alene i dette arbeidet. Men vi må gjøre vårt, og godt samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene vil være vesentlig. Vår endringskompetanse og –vilje blir helt avgjørende for å takle utfordringene de kommende tiårene.

Lærlinger

Kommunen har en viktig samfunnsoppgave ved å tilby læreplasser. Lærlingene vil dessuten bli enda viktigere i forhold til kommunens egeninteresse i å rekruttere ny arbeidskraft. Kommunestyret har vedtatt et mål om at vi skal ha 25 lærlinger i kommunen til enhver tid, men redusert tilgang på aktuelle lærlinger har gjort det vanskelig å oppnå målet. Dette er en samfunnsutfordring som det må jobbes med framover, og Risør kommune må ta sitt ansvar for å gjøre situasjonen bedre.

Mangfold

Vi ønsker å ivareta mangfoldsbegrepet i vid forstand blant kommunens medarbeidere. Det er viktig for å sikre best mulig kontakt med og forståelse for alle kommunens innbyggere

og brukere. Og det er også viktig for kommunens interne samhandling og tjenesteproduksjon og ikke minst for kommunens behov for nytenking, fleksibilitet og omstilling.

Når det gjelder kjønnsfordeling, er bare en fjerdedel av kommunens faste medarbeidere menn. Denne skjevheten er ikke oppsiktsvekkende, det er vanlig at det er flere kvinner enn menn i offentlig sektor og i norske kommuner. Omtrent to tredjedeler av kommunens ledere er kvinner.

Satsing på heltid

Den gjennomsnittlige ansettelsesprosenten til kommunens faste medarbeidere har økte fra 83 % til 84 % i fjor og har økt videre til 85 % i år. Nå er spennet fra 78 % i helse og omsorg (opp fra 75 % i fjor) til 93 % i skole og barnehage (uendret fra i fjor).

Vi arbeider for å redusere bruk av ufrivillig deltid. utfordringene er særlig knyttet til helgebelastningene i helse og omsorg, en utfordring som går igjen i norske kommuner. De sentrale partene har arbeidet aktivt for å tilrettelegge for bruk av årsturnuser som innebærer at alt kjent fravær blir planlagt for 12 måneder av gangen. Halvårsturnuser for 6 måneder av gangen er også en mulighet. Dette vil kunne redusere vikarbehovet og medvirke til at de faste stillingsandelene kan økes noe.

Arbeidsmiljøloven gir muligheter for å avtale lokale ordninger som er mer fleksible enn lovens standardbegrensninger. Slike ordninger har vi allerede, men det er mulig å utvide fleksibiliteten. Samtidig må det gjøres forsvarlighetsvurderinger av de ordningene vi innfører, så her er det en balansegang som vi løpende må ivareta i tett samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.

Sykefravær og nærvær

Sykefraværet i kommunal sektor er generelt høyere enn i privat sektor, og sykefraværet i Risør kommune er høyere enn for kommunal sektor generelt. Medarbeidernes totale sykefravær i de tre første kvartalene i 2024 var på 10,5 %. I kommunens to største sektorer var det i samme periode 12,5 % i helse og omsorg og 9,7 % i skole og barnehage. Korttidsfraværet innenfor arbeidsgiverperiodens 16 kalenderdager utgjorde i denne perioden en sjettedel av det samlede sykefraværet, så det er langtidssykefraværet som er dominerende.

Kartlegging gjennom sykefraværprosjektet i Risør kommune viser at de aller fleste tilfeller av langtidssykefravær ikke har sin hovedårsak i forhold på arbeidsplassen. Kommunedirektøren ønsker å fortsette arbeidet med kartlegging og håndtering av sykefravær utover i 2025, og vil gjennom kommunestyrets vedtak om å tre inn i Agder Arbeidsmiljø IKS fra kommende årsskifte stå enda bedre rustet til denne jobben. Økt nærvær på arbeidsplassen vil ha en positiv effekt for den enkelte ansatte, på arbeidsmiljøet, på de kommunale tjenestene og på kommunens økonomi.

4.3 Felles inntekter og utgifter

Hovedoversikten Bevilgningsoversikt drift § 5,4 1 ledd viser kommunens "felles" inntekter og utgifter, og danner grunnlag for rammene som kan tildeles til driftssektorene.

Oversikten representerer det som kommunedirektøren har omtalt som "kommunens fellesområde", med den endringen at inntekter på KOSTRA-art 181 "andre statlige tilskudd" trekkes ut av sektorenes driftsrammer og legges opp sammen med de øvrige frie inntektene i kommunen. Det blir derfor et avvik mellom budsjetterte netto driftsrammer i sektorene, og linjen i oversikten som viser "Sum bevilgninger drift, netto". Avviket skyldes i hovedsak integreringstilskuddet som føres hos NAV-Flyktning, og andre statlige overføringer som tilhører driften av sektorenes tjenester som f.eks øremerkede tilskudd.

Oversikten viser at kommunen forventer frie inntekter på totalt 623,2 mill i 2025, som er ca 25,7 mill mer enn opprinnelig budsjett 2024, og ca 55,2 mill høyere enn regnskap 2023. Skatt og rammetilskudd øker med ca 24 mill som tilsvarer en vekst på ca 4,7%. Mye av veksten begrunnes med at Risør kommune blir dyrere å drifte i 2025 sammenlignet med 2024. Foreløpige beregninger ut fra kriteriedata fremlagt 1/7-24, korrigert for grensejustering av Røysland krets, tilsier at kommunen blir ca 8,76% dyrere å drifte enn gjennomsnittskommunen. Det er derfor lagt til ekstra midler på utgiftsutjevningen i rammetilskuddet. Eiendomsskatteinntekten øker med 3,2 mill som følge av økt beskatning fra 3,8 til 4 promille, samt prisvekst i takstene på boliger og kontorjustering av fritidseiendommene inn i 2025. Reduksjon i andre generelle driftsinntekter på ca 1,5 mill skyldes i hovedsak nedtrekk på øremerkede tilskudd i oppvekstsektoren knyttet til videreutdanning i grunnskole.

"Sum bevilgninger drift, netto" viser at kommunen vil bruke ca 28,1 mill netto mer på driftssektorene i budsjett 2025 enn i opprinnelig budsjett 2024. Hovedsakelig ligger endringen i økte lønns- og pensjonskostnader som følge av høy lønnsvekst i 2024.

Netto finansutgifter reduseres med ca 5,7 mill fra opprinnelig budsjett 2024, som følge av økningen økt utbytteinntekt fra Å-Energi justert ned av svak økning i netto rente og avdragskostnader fra 2024 til 2025.

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 1 ledd

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 første ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Endring 24-25
Rammetilskudd	-265 440 000	-284 054 000	-310 703 000	-26 649 000
Inntekts- og formuesskatt	-216 648 000	-226 941 000	-224 341 000	2 600 000
Eiendomsskatt	-29 648 000	-29 928 000	-33 100 000	-3 172 000
Andre generelle driftsinntekter	-56 252 000	-56 525 000	-55 017 000	1 508 000
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-567 988 000	-597 448 000	-623 161 000	-25 713 000
Sum bevilgninger drift, netto	561 628 000	559 167 000	587 310 000	28 143 000
Avskrivninger	36 481 000	36 806 000	37 891 000	1 085 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	598 109 000	595 973 000	625 201 000	29 228 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	30 121 000	-1 475 000	2 040 000	3 515 000
Renteinntekter	-15 836 000	-13 994 000	-13 773 000	221 000
Utbytter	-17 779 000	-12 174 000	-18 950 000	-6 776 000
Renteutgifter	35 294 000	36 476 000	37 199 000	723 000
Avdrag på lån	28 640 000	29 563 000	29 707 000	144 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 319 000	39 871 000	34 183 000	-5 688 000
Motpost avskrivninger	-36 481 000	-36 800 000	-37 891 000	-1 091 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	23 959 000	1 596 000	-1 668 000	-3 264 000
Avsetninger til bundne driftsfond	11 889 000	17 007 000	19 546 000	2 539 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 938 000	-16 886 000	-19 278 000	-2 392 000
Avsetninger til disposisjonsfond	8 694 000	15 000 000	18 183 000	3 183 000
Bruk av disposisjonsfond	-25 603 000	-16 717 000	-16 784 000	-67 000
SUM DISPONERING/ DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-23 958 000	-1 596 000	1 667 000	3 263 000

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 1 ledd, viser et positivt netto driftsresultat på ca 1,67 mill, tilsvarende ca 0,22%, i 2025 som indikerer at kommunen skal klare å dekke sine løpende utgifter med løpende inntekter i budsjettåret, som er en grunnleggende forutsetning for en sunn kommuneøkonomi. Ihht sentrale måltall bør netto driftsresultat være ca 1,75% av samlede driftsinntekter over tid for å kunne oppnå kommunal økonomisk bærekraft.

4.3.1 Skatt og rammetilskudd

Som tidligere omtalt foreligger ikke tall fra regjeringens forslag til Statsbudsjett ved kommunedirektørens arbeid med budsjett 2025 som følge av at prosessen er fremskyndet ifht tidligere år. Dette gjør at kommunedirektørens budsjett baseres på Kommune- proposisjonens som ble fremlagt i mai, og oppdatert med befolkningstall fra 1/7-24.

Dette innebærer at det er en vesentlig usikkerhet i tallene som legges til grunn for felles inntekter til bruk i drift for 2025 i kommunedirektørens forslag. Særlig fremheves den økonomiske utviklingen i Risør kommune, og de fleste andre kommuner i landet, som viser til store overforbruk i inneværende år. KS går høyt på banen og oppfordrer regjeringen til å ta situasjonen på alvor og krever at det legges vesentlig mer penger i kommunesektoren i Statsbudsjettet enn det som ble signalisert i Kommuneproposisjonen. Kommunedirektøren kan ikke forutsi hva som legges frem i oktober, og har av forsiktighetshensyn valgt å "spille med kortene som er delt ut".

Et annet element som skaper usikkerhet om nøyaktigheten i tallene er grensejusteringen av Røysland krets som overføres Tvedestrand kommune 1/1-2025. SSB publiserer kun befolkningstall på aldergrupper 1 gang pr år, som er ved nyttår. Kommunedirektøren har klart å hente ut beste estimat på alderssammensetningen pr 1/7-24 fra Røysland krets, men det kan foreligge mindre avvik mellom aldersgrupper. Dette har marginal effekt på

innbyggertilskuddet da det samlede antallet kan skille 1-2 innbyggere opp eller ned, men aldersfordelingen slår sterkere ut på utgiftsutjevningen. Endringen i befolkningen korrigert som følge av grensejusteringen

Innbyggerfordeling RK pr 1/7-24 justert for grensejustering 1/1-25	Røysland 1/7-24		
Innbyggere ialt	6821	105	6716
Innbyggere 0 år	42	0	42
Innbyggere 1-5 år	284	3	281
Innbyggere 6-12 år	445	16	429
Innbyggere 13-15 år	255	6	249
Innbyggere 16-22 år	503	7	496
Innbyggere 23-24 år	145	5	140
Innbyggere 25-66 år	3475	22	3453
Innbyggere 67-79 år	1239	42	1197
Innbyggere 80-89 år	351	4	347
Innbyggere 90 år og over	82	0	82

Parallelt med grensejusteringen foretar regjeringen store endringer i kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen i det nye inntektssystemet som skal tre i kraft 1/1-25, med utgangspunkt i oppdaterte kriteriedata fra 1/7-24. Disse endringen vil ha stor betydning for Risør kommunes rammetilskudd, og tallen blir trolig først lagt frem på kommunenivå medio oktober. Kommunedirektøren har fått foreløpige beregninger fra Telemarkforskning som har estimert effektene av endringene på utgiftsbehovet og utgiftsutjevningen som tilsier at de oppdaterte innsatsfaktorene vil gjøre at Risør kommune blir ca 8,76% dyrere å drifte enn landsgjennomsnittet, og kan vente ca 44,6 mill i utjevningstilskudd i 2025. Det er ca 5 mill mer enn tidligere anslag, og kommunedirektøren har lagt dette til grunn i rammetilskuddet.

Kommunedirektøren har gjort et anslag på effekten av grensejusteringen vil ha på skatt og rammetilskudd i 2025.

Bortfall av skatt/rammetilskudd pga grensejustering basert på telling 1/7-24			
Inntektspost	M/grensejust	U/grensejust	Endring
Innbyggertilskudd	213 690	217 030	-3 340
Utgiftsutjevning	44 632	41 601	3 031
INGAR	-1 023	-1 023	0
Særskilte saker - fordelt	7 971	7 971	0
Distr.tilskudd Sør Norge	4 225	4 225	0
Ordinære skjønnsmidler	600	600	0
Sum rammetilskudd ekskl/inntektsutjevn	270 095	270 404	-309
Inntektsutjevning	40 608	41 242	-634
Sum rammetilskudd	310 703	311 646	-943
Skatt på formue og inntekt	224 341	227 846	-3 505
Sum skatt og rammetilskudd	535 044	539 492	-4 448
Innb 1/7-24	6716	6821	-105
Innb 1/1-25	6721	6826	-105
Deflatoranslag	4,10 %	4,10 %	

Tallene i tabellen er foreløpige beregninger ut fra kjente forutsetninger og korrigeret for uttrekk av innbyggerne som overføres Tvedestrand. Det er svært krevende (om mulig?) å skille ut enkelteffektene innad i utgiftsutjevningen som følge av grensejusteringen og endringene som følge av demografiendringen i Risør og endringer i kostnadsnøkklene.

Utviklingen i skatt og rammetilskudd fra regnskap 2023, via Revidert Nasjonalbudsjett (RNB) 2024, til Kommuneproposisjonen for 2025, og endelig forslag fra Kommunedirektør for 2025 kan vises som følger.

Skatt og rammetilskudd Budsjett 2025 (tall i hele 1000)	Regnskap 2023	RNB 2024	Komprp 2025	KD forslag 2025
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	191 035	204 437	213 690	213 690
Utgiftsutjevningen	26 658	34 062	39 632	44 632
Overgangsordning - INGAR	-279	-500	-684	-1 023
Saker særskilt fordeling	3 426	4 722	7 971	7 971
Sør-Norge tilskudd (kommuner med over 3 200 innb)	9 619	10 125	4 225	4 225
Ordinært skjønn	700	600	600	600
Koronapandemi - ekstra skjønn fra departementet				
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabell-C	516			
Stortinget saldering budsjett 2023	847			
Tilleggsnummer statsbudsjett 2022				
Stortinget opprinnelig saldering budsjett 2018 - 2024		979		
RNB 2018 - 2024 (utenom koronapandemi) m.v.	3 337	-231		
Nysaldering av statsbudsjett 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)				
Sum rammetilskudd uten inntektsutjevning skatt	235 859	254 194	265 434	270 095
Netto inntektsutjevning	29 492	31 339	40 608	40 608
Sum rammetilskudd inklusive inntektsutjevning skatt	265 351	285 533	306 042	310 703
Rammetilskudd - endring i %	4,50	7,60	7,20	8,81
Skatt på formue og inntekt	216 648	224 311	224 341	224 341
Skatteinntekter - endring i %	-6,20	3,50	0,01	0,01
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	482 000	509 800	530 400	535 000
Sum endring fra året før i %	-0,59 %	5,80 %	4,00 %	4,94 %

Oversikten viser at kommunedirektørens forslag til skatt og rammetilskudd for 2025 har en vekst på ca 4,94% fra RNB nivå 2024, og er ca 0,94% høyere enn beregningene fra Kommuneproposisjonen fra mai. Dette skyldes nevnte endring i utgiftsutjevningen som er økt med ca 5 mill fra KomPrp. INGAR-trekk er lagt inn med -1 mill og er trolig noe pessimistisk. Trekket er svært vanskelig å beregne før de endelige tallene foreligger fra forslag til Statsbudsjett, men kommunedirektører antar at trekket blir lavere enn anslått.

Innbyggertilskuddet settes som et fast beløp pr innbygger for hele landet.

Innbyggertilskuddet er satt til kr.31 818 pr innbygger i 2025, som er en økning på ca 6,6% fra 2024. Med 6 716 innbygger vil innbyggertilskuddet utgjøre ca 213,7 mill for Risør kommune. Innbyggertilskuddet kan bli endret ved fremleggelsen av Statsbudsjettet.

Utgiftsutjevningen omfordeler rammetilskuddet fra kommuner som med sin demografisituasjon vil være rimeligere enn gjennomsnittskommunen, til kommuner som med sin demografisituasjon vil være dyrere enn gjennomsnittskommunen. Risør kommune er beregnet til å være ca 8,76% dyrere å drifte en "normalkommunen" i 2025, og derfor får kommunen overført ca 44,6 mill ekstra i rammetilskuddet. De elementene i utjevningen

som gjør at kommunen er spesielt dyr å drifte er i hovedsak en stor andel innbyggere 67 år og eldre, høy andel aleneboende over 67 år, høy andel uføre 18-49 år, og en høy andel psykisk utviklings-hemmede over 16 år. I motsatt ende er kommunen billigere å drifte som følge av alderskriteriene i aldersgruppen 0-67 år, og særskilt i aldersgruppene 1-12 år. Kommunen forventes å være relativt sett ca 2,15% dyrere å drifte i 2025 enn i 2024, hvor hovedårsaken til endringene ligger i at det reviderte inntektssystemet tildels gjør vesentlige endringer innad i beregningene gjennom endringer i kriteriene og vektingen av disse i utjevningen.

INGAR-ordningen er en inntektsgarantiordning som alle kommuner er med å finansiere gjennom et trekk pr innbygger i hele landet. De "innsamlede" midlene brukes igjen til å kompensere kommuner som har en vekst i skatt/rammetilskudd fra et år til det neste som er lavere enn et gitt nivå ved fremleggelse av statsbudsjettet. Trekket på ca 1 mill som er lagt til grunn er pessimistisk og usikkert.

Saker med særskilt fordeling er elementer som behandles særskilt i rammetilskuddet, men som er en del av de frie inntektene. I inntekten på ca 8 mill inngår grunnskoletilskuddet (2,2 mill), satsning helsestasjon og skolehelsetjenesten (1,2 mill), kompensasjon for nedvektig av PU-kriteriet (2,1 mill) og kompensasjon for realvekst (2,4 mill).

Distriktstilskudd Sør-Norge er i flere år varslet at trolig vil bli endret, og ved revidering av inntektssystemet kommer endringer inn for fullt for Risør kommune. Regjeringen tar i bruk den reviderte Distriktsindeksen som ble lagt frem i 2021/22, hvor Risør kommune kommer vesentlig dårligere ut økonomisk. Konsekvensen for Risør slår ut med et inntektsbortfall på ca 5,9 mill fra 2024-25 på dette tilskuddet.

Skatteinngangen på landsbasis er budsjettet til 232,5 mrd inkludert naturressursskatt som tilsier en vekst på 5,5% fra 2024 RNB nivå. Det gir en gjennomsnittlig skatt på formue og inntekt pr innbygger på 41.518 i budsjett 2025. Skatteanslaget innebærer en vesentlig usikkerhet som følge av den varslede skattesvikten høsten 2024, og makroøkonomiske usikkerhetsfaktorer som kan gi utslag for 2025.

Inntektsutjevningen viser at Risør kommune er ventet å få en gjennomsnittlig skatteinntekt på formue og inntekt pr innbygger på ca 80,4% av lands-gjennomsnittet som tilsvarer 33.379 kr pr innbygger. Dette gir et skatteanslag på ca 224,3 mill i 2025 for Risør kommune som er en økning på ca 0,01% fra anslått skatteinngang i 2024, mens gjennomsnittlig skatt pr innbygger øker med ca 1,6%. Det lave skattenivået i kommunen gjør at Risør kommune for overført skatteinntekter fra de skattesterke kommunene i landet gjennom inntektsutjevningen. Ordningen kompenserer først 62% av forskjellen mellom kommunens innbyggernivå og landssnittet, og deretter 35% av forskjellen mellom kommunens innbyggernivå og 90% av landssnittet. Dette er ventet å gi kommunen ca 40,6 mill i ekstra rammetilskudd, og løfter kommunens skatteinntekter inkl. inntektsutjevning opp til ca 95% av landsgjennomsnittet pr innbygger. Ordningen gjør at kommunen er mer sensitiv for svingninger i nasjonal skatteinngang enn lokal skatteinngang.

Med utgangspunkt i en befolkning 1/7-24 (korrigert for grensejustering) på 6 716 innbyggere, og et anslag på befolkning 1/1-25 på 6 721 innbyggere kan kommunen forvente ca 535 mill i skatt og rammetilskudd i 2025. Endringer i befolkningen pr 1/1-25 vil få utslag i økt skatt/inntektsutjevning. Andre endringer som evt legges frem med

Statsbudsjettet vil også slå ut som endring mot kommunedirektørens budsjett. Kommunedirektøren ønsker i så fall at eventuelle mer- eller mindreinntekter dette medfører styres mot disposisjonsfond.

4.3.2 Pensjonskostnader

Kommunens budsjetterte pensjonskostnader er basert på forutsetninger gitt av våre pensjonsleverandører, KLP og SPK. De siste årene har budsjettprognosene på pensjonskostnader vært svært usikre og blitt vesentlig endret gjennom driftsåret. Mye av årsaken til dette har vært det ustabile verdensbildet som gir utslag på de internasjonale og nasjonale økonomibetingelsene. Samtidig gir økt forventet levealder og kostbare lønnsoppgjør at alle aktive ansatte, tidligere ansatte og pensjonister skal få oppjustert sine lønnsgrunnlag gjennom reguleringspremien. Det er varslet at konsekvensene av nye pensjonsregler, særlig knyttet til AFP-ordningen, vil innebære økt pensjonspremie fremover. Kommunedirektøren har liten innvirkning på disse eksterne elementene som påvirker pensjonskostnaden for kommunen, og følger derfor pensjonsselskapenes råd om budsjettering av pensjonskostnader for 2025.

Arbeidstakers andel av pensjon har stått urørt siden "tidenes morgen" med 2% pensjonstrekk, mens arbeidsgivers andel har økt betydelig over tid og holdt seg høy. Kommunedirektøren budsjetterer med arbeidsgivers andel pensjon på lønn med 17,5 % i KLP (alle ordninger), og 9,5 % i SPK.

Samlet anslag på betalt pensjonspremie i begge selskaper er beregnet til ca 59,7 mill totalt for kommunen basert på de forutsetninger som ligger til grunn i bestanden og forventet utvikling. Kommunedirektøren legger da til grunn at ca 17,7 mil av pensjonspremien i KLP dekkes gjennom bruk av premiefond. Dette reduserer premieavviket tilsvarende, og har en positiv likviditetseffekt.

Kommunedirektøren har budsjettert med en premieavviksinntekt på 15 mill i 2025 og budsjettert å avsette hele inntekten til "premieavviksfondet" da denne inntekten skal utgiftsføres/amortiseres igjen de neste 7 årene. Erfaringsmessig er det stor sannsynlighet for at premieavviket vil bli høyere enn budsjettert, men som følge av målsettingen om 100% avsetning til disposisjonsfond blir dette "budsjettøytralt".

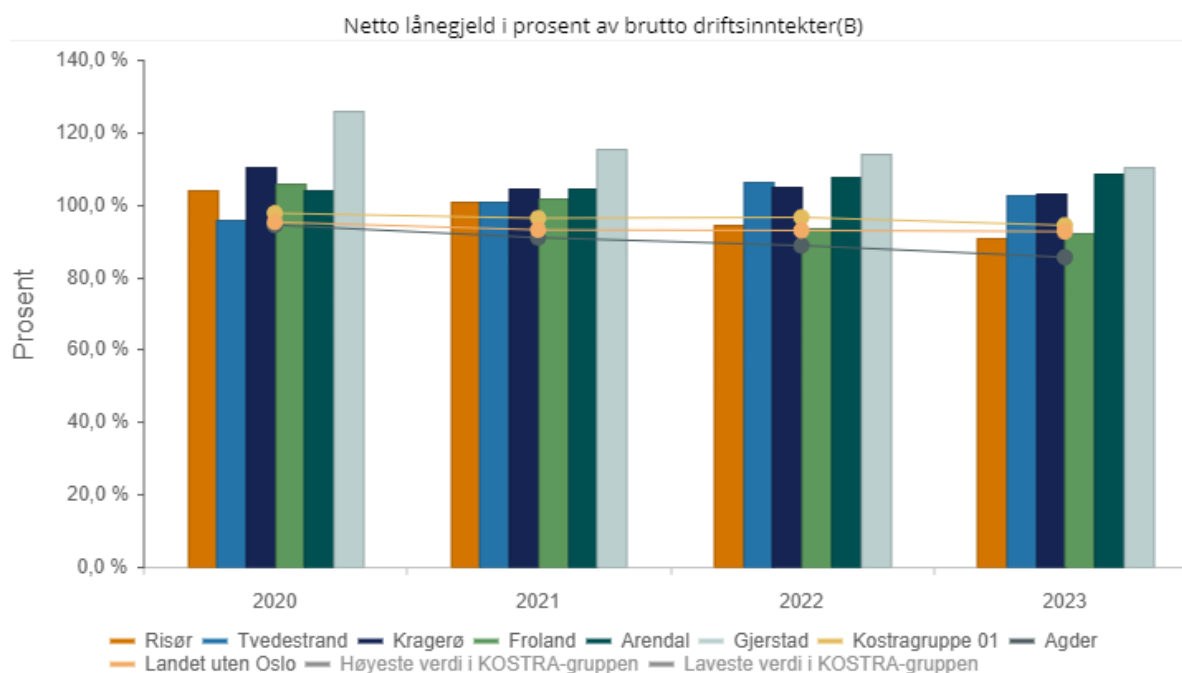
Risør kommune har ved utgangen av 2023 et akkumulert premieavvik i balansen på ca 77,7 mill som skal utgiftsføres fremover ihht gjeldende amortiseringsregler. Det er budsjettert at den akkumulerte forpliktelsen vil øke med ca 15 mill i 2024 til ca 92,7 mill, som igjen reduseres av amortiseringskostnaden på ca 13,7 mill. Forventet akkumulert premieavviksforpliktelse ved inngangen av 2025 vil dermed være ca 78,99 mill, som skal utgiftsføres de neste 7 årene. Amortiseringskostnaden i budsjett 2025 øker med 3 mill, til 16,8 mill, og vil øke progressivt de neste årene. Framskrivning av akkumulert premieavvik kan vises som følger for planperioden 2025-28.

Akkumulert premieavvik og amortisering					
Tall i hele 1000	2 024	2 025	2 026	2 027	2 028
Ingående balanse	77 707	78 981	77 197	73 337	69 102
Budsjettert premieavvik inntekt	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Budsjettert amortisering premieavvik	-13 726	-16 784	-18 860	-19 235	-19 235
Akkumulert premieavvik forpliktelse	78 981	77 197	73 337	69 102	64 867

Risør kommune har som mål å avsette premieavvikinntekter årlig til eget disposisjonsfond "premieavviksfondet". Premieavviksfondet skal dekke fremtidige amortiseringskostnader for å unngå at den økte forpliktelsen skal belaste den "ordinære driften" i kommunen. De siste årenes merforbruk har gjort at det ikke har vært anledning til å avsette premieavviksinntekten til fondet, og fondet har ved inngangen av 2024 en "manko" på ca 6 mill. Situasjonen er ventet å bli vesentlig forverret ila 2024, og skape en større underdekning på fondet sett opp mot forpliktelsen.

4.3.3 Finansområdet

Risør kommune har relativt høy lånegjeld sett i forhold til samlede driftsinntekter. Gjeldsgraden er redusert de siste årene som følge av nøktern investeringsaktivitet og var ved utgangen av 2023 på ca 94,96%, som igjen genererer kapitalkostnader ifht totale driftsinntekter, tilsvarende ca 4,11%. Korrigeres lånegraden med ubrukte lånemidler og utlån får vi netto lånegjeld som ligger på ca 90,6% av de samlede inntektene. Sammenlignet med landet, agder, kommunegruppe 1 og sammenlignbare kommuner kan de siste års utvikling vises i grafen nedenfor.

Kommunedirektøren har en aktiv gjeldsforvaltning og har over tid sikret en stor del av lånene i fastrenter og rentesikringer for å redusere rentesårbarheten ved rentesvingninger. Ved utgangen av 2024 utgjør rentesikringer og rentebindinger ca 47% av den rentebelastende lånegjelden, og bidrar til at økningen i markedsrentene de siste 2 årene ikke har hatt full effekt for kommunen i oppgangsperioden. Spredningen på løpetiden på rentebindingene vurderes til å være god ifht forfallene på rentebindingene som er foretatt, og porteføljen har rentebindinger som løper fram til 2031.

Kommunen har i tillegg til nevnte rentesikringer, indirekte sikringer gjennom de kalkulatoriske rentene fra selvkostområdene på ca 150,8 mill av gjelden ved inngangen av 2024, og rente-kompensasjonsordningene gjennom Husbanken knyttet til eldre investeringer i sykehjemsplasser og skolebygg som ikke er hensyntatt i sikringsgraden.

Norges Bank har de siste 2 årene økt styringsrenten fra 0% til 4,5% og det er ventet at rentetoppen er nådd, og at rentene nå skal gradvis nedover fra starten av 2025. Kommunedirektøren legger til grunn renteprognoser fra Norges Bank og Kommunalbanken ved beregning av rentekostnaden på den flytende delen av låneporteføljen som følger:

Renteforventninger fremover	2024	2025
Norges Bank Styringsrente	4,50 %	3,98 %
Norges Bank -påslag pengemarked	0,35 %	0,30 %
Anslag NBR 3 Mnd	4,85 %	4,28 %
Anslag FRA NBR 3 Mnd	4,73 %	3,80 %
Bankenes påslag	0,60 %	0,60 %
Sikkerhetsmargin (høy gjeld)	0,00 %	0,07 %
Budsjettrenter (NB)	5,45 %	4,95 %
Budsjettrenter (FRA)	5,33 %	4,40 %

Kommunedirektøren har lagt på en marginal sikkerhetsmargin på 0,07% på budsjettrenten, og legger til grunn en gjennomsnittlig markedsrente i 2025 på 4,95%. Markedet har tro på en noe raskere reduksjon i rentene og legger til grunn en forventning om en gjennomsnittlig rente i 2025 på ca 4,4%. Kommunedirektøren legger Norges bank sine anslag fra september til grunn for neste års rentekostnader av forsiktighetshensyn som følge av lite handlingsrom i de neste års budsjetter.

I de obligatoriske hovedoversiktene vil man se at det er budsjettert med rentekostnader på ca 37,2 mill i 2025, som skyldes at denne også tar med rentekostnader som ikke er direkte påvirket av låneporteføljen. Rentekostnaden i oversiktene brytes ned som følger

Renteutgifterbudsjett 2025	2024	2025
Renter lån	26 359 000	26 798 000
Rente overkurs	908 000	908 000
Renter Selvkostområdet	6 209 000	6 493 000
Renter startlån	3 000 000	3 000 000
Sum renteutgifter	36 476 000	37 199 000

Rentekostnadene på selvkostområdene (VAR) og Startlånsordningen har i utgangspunktet ingen innvirkning på kommunens resultat da disse i stor grad håndteres som "selvkostområder" og er budsjettert nøytralt.

Avdragskostnadene på kommunens gjeld er ventet å øke med ca 0,2 mill fra 2022 til 2023. Avdragskostnaden er budsjettert med 28,75 mill i 2022, men vil kunne bli endret noe som følge av reglene rundt minimumsavdrag som angir minste nivå på avdrag basert på aktiverte anleggsmidler sett opp mot kommunens lånegjeld. Avdragene vil også være påvirket av faktisk låneopptak i 2022 som ikke er gjennomført enda. Avdragskostnaden kan vises som følger.

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2024	2025
Lånemasse 1/1	700 234 000	704 561 000
Av dette tilhører VAR	150 763 000	187 424 000
Avdrag forutsatt 30 år	29 563 000	29 707 000
Avdrag selvkost vann	2 501 000	2 676 000
Avdrag selvkost avløp	3 495 000	3 662 000
Samlet avdrag selvkost	5 996 000	6 338 000

Oversikten viser at kommunens gjeld ved inngangen av 2025 anslås å være ca 704,56 mill, avhengig av endelig finansieringsbehov og låneopptak i 2024. Av denne gjelden utgjør ca 187,4 mill lån på investeringer innenfor selvkostområdene vann og avløp, forutsatt at planlagte investeringer gjennomføres ila 2024. Basert på 30 års nedbetalingstid vil kommunen betale ca 29,7 mill i avdrag, hvorav ca 6,34 mill er avdrag på lån på investeringer på selvkostområdet. "Reell" avdragsbelastning på kommunens øvrige drift blir da på ca 23,34 mill. Den endelige avdragsbelastning for 2025 styres av reglene for minimumsavdrag som igjen påvirkes av faktisk gjennomførte investeringer og låneopptak ved utgangen av 2024.

Forventet rentenedgang har også innvirkning på kommunens renteinntekter med stort sett de samme mekanismer koblet mot NIBOR 3 mnd rente, men som følge av forhandlet avtale med hovedbanken Sparebanken Sør har kommunen et marginpåslag på markedsrentene. Marginen er pr dd på 0,45%, men ila 2025 skal kommunen reforhandle avtalen, og utfallet av forhandlingen er ukjent. Kommunedirektøren har følgelig lagt til grunn en uendret margin i budsjettrenten for 2025. Kommunedirektøren har også redusert gjennomsnittslikviditeten fra 90 til 80 mill inn i 2025 som følge av forventet utvikling i likviditeten som en konsekvens av 2 svake driftsår i 2023 og 2024 hvor negative resultater tærer på egenkapitalen og sparepengene.

Innskuddsrenter	2024	2025
Rente snitt(3 mnd NIBOR)	4,85 %	4,35 %
Margin på innskudd	0,45 %	0,45 %
Innskuddsrente	5,30 %	4,80 %
Gjennomsnittlig likviditet	kr 90 000 000	kr 80 000 000
Renteinntekter bank	kr 4 770 000	kr 3 840 000
Renteinntekter Startlån	3 000 000	3 240 000
Renteinntekter fordringer	105 000	200 000
Kalkulatoriske renter VAR	6 209 000	6 493 000
Sum budsjetterte renteinntekter	14 084 000	13 773 000

Hovedoversiktene viser at det er budsjettert med renteinntekter på 13,77 mill i 2025, hvorav 3,84 mill er knyttet til bankinnskuddene. De øvrige renteinntektene fremkommer i tabellen over, hvor også renteinntekter fra Startlån og selvkostområdet fremkommer. Disse utgjør ca 9,9 mill men skal ikke gi effekt på kommunens ordinære drift da disse håndteres etter selvkostprinsipp og budsjetteres nøytralt.

Utbytteinntekter fra Å-Energi

Risør kommune har en eierandel på 0,838% av energiselskapet Å-Energi AS, som er det nye navnet etter fusjonen av Agder Energi og Glitre Energi. Avkastningen på kommunens

energiaksjer har over lang tid gitt kommunen i gode utbytteinntekter. Selskapet har en utbyttepolitikk som angir at 70% av IFRS resultatet i selskapet i år 0, skal være grunnlag for utbytteutbetaling i år 2, som gir eierkommunene forutsigbarhet. Utbyttepolitikken åpner også for at selskapet kan utbetale mer enn 70% av selskapets resultat dersom det inntektsføres engangsgevinster i selskapet.

Dette innebærer at det er resultatet fra selskapets virksomhet i 2023 som danner grunnlag for utbytte som utbetales i 2025 til kommunene.

Risør kommune - eierandel på 0,838% av Å-Energi AS	Utbytte RK	Xtra utbytte	Samlet utbytte
Resultat 2023	2 506 000 000	1 100 000 000	År 3 av 3
70% utbyttegrunnlag	1 754 200 000	-	1,17 %
Aksjonærandel Risør kommune 0,838%	14 700 196	-	3
Fratrekk for kostnader til Arbeidsutvalget	40 000		
Forventet utbytte utbetalt 2025	14 660 196	4 290 000	18 950 196

Selskapets resultat i 2023 ble på ca 2,5 mrd som ihht utbyttepolitikken skal gi Risør kommune ca 14,66 mill i utbytte i 2025. I tillegg medførte fusjonen at det ble besluttet et ekstraordinært utbytte på 1,1 mrd som skal fordeles over 3 år, hvor 2025 blir siste år av utbetalingen. Ekstraresultatet beregnes av gammel eiersits i Agder Energi (1,17%) og vil da utgjøre ca 4,3 mill i 2025. Totalt legger kommunedirektøren til grunn en utbytteinntekt i 2025 på 18,95 mill.

4.3.4 Statlige finansieringsordninger

Risør kommune er sårbar ifht endringer i statlige finansieringsordninger knyttet til driften av kommunale tjenester da det ofte medfører et behov for å øke opp et tjenesteområde, nedskalere eller avvike en tjeneste. Tjenestene innebærer som regel også bemanning, og kommunen erfarer at det kan være krevende både å skaffe korrekt bemanning og kompetanse og avvike bemanning når behovet reduseres eller faller helt bort. Kommunedirektøren er opptatt av å sikre en god og stabil arbeidsplass, men også av å tilstrebe å ha en fleksibel organisasjon som kan omstilles på kort varsel.

Finansieringsordninger med høy risiko og sårbarhet er i hovedsak disse:

Integreringstilskudd knyttet til mottak av flyktninger. Ordningen medfører at kommunen mottar høye tilskudd i år 1 og 2, før tilskuddet faller i år 3-5. Fordelingen er logisk ifht mottak og integreringsarbeidet, men innebærer en risiko dersom kommunen ikke klarer å kvalifisere og integrere ihht forventning. Store svingninger i antall flyktninger som mottas gir også store svingninger i tilskuddene til kommunen, og det er da viktig at organisasjonen klarer å tilpasse seg disse svingningene.

Finansieringsordningen for særlig ressurskrevende helse og omsorgstjenester er en viktig ordning som sikrer at en innbyggergruppe blir ivaretatt på en god måte.

Refusjonsordningen er styrt ut fra brukernes behov og vedtak ihht et strengt regelverk fra Helsedepartementet. Ordningen er en toppfinansieringsordning som er strammet inn over flere år, og ifm revidering av inntektssystemet gjøres det omfattende endringer i ordningen som vil påvirke refusjonsinntektene for kommunen. Endringer i finansieringsordningen endrer ikke på brukernes behov og kommunens ressursinnsats, og kommunens

egenandel forventes dermed å øke fremover. Ordningen har også en øvre aldersgrense på 67 år, hvor brukeren etter denne alderen ikke lenger omfattes av ordningen, til tross for at ressursbehovet kan være uendret.

Distriktpolitiske virkemidler som kommunens distriktstilskudd Sør-Norge og redusert sats for arbeidsgiveravgift er også sårbare ordninger som kommunen må forholde seg til. Som nevnt tidligere taper Risør kommune ca 5,9 mill på at distriktstilskudd Sør-Norge endres fra 2024 til 2025. Det gis signaler om at ordningen med redusert arbeidsgiveravgift som ble vurdert på nytt i 2023 skal stå i 6 år, frem til 2029. Dette virkemidlet har både kommunen og det lokale næringsliv hatt glede av i mange år. Dersom ordningen reverseres vil det innebære en vesentlig kostnadsøkning for kommunen i størrelsesorden 16-18 mill. Dersom det skulle skje forventer kommunedirektøren at endringen i stor grad kompenseres gjennom rammetilskuddet, men næringslivet i kommunen har ingen slik sikringsordning og konsekvensene vil kunne bli en betydelig utfordring for dem.

4.3.5 Avsetninger lønn og pensjon

Kommunedirektøren avsetter årlig egne budsjettmidler sentralt for å kompensere driftssektorene for påløpte kostnader for lønn og avsetninger til driftstiltak fra handlingsprogrammet. I budsjettet for 2025 er det budsjettert med følgende sentrale avsetninger.

Lønnsoppgjør

Kommunedirektøren har avsatt 9,5 mill til neste års lønnsoppgjør. Det er anslått en årslønnsvekst på 4,6 % i 2025 (SSB), som reduseres med overhendet fra lønnsoppgjøret i 2024 med 2,3%. Kommunen bør dermed avsette ca 2,3% (årslønnsvekst-overheng) av forventet lønnsmasse 1/1-2025 i kapittel 4 for å kunne kompensere sektorene for denne kostnaden. Det ble avsatt 8,5 mill til lønnsoppgjøret for 2024, men kostet som følge av høy lønnsvekst i underkant av 13 mill.

Kommunedirektøren anslår lønnsmassen 1/1-25 i kapittel 4 til ca 402,5 mill, og har basert på dette økt avsetningen inn i 2025 med 1 mill.

Lærlinger

Det budsjetteres sentralt med en pott på 3,3 mill for å kunne kompensere driftssektorene for påløpte kostnader ved å ta inn lærlinger i sin virksomhet. Sektorene kompenseres for lønnskostnaden, og får selv beholde lærlingstilskuddet som kommer fra Opplæringskontoret. Avsetningen på 3,3 mill vil dekke lønn til 15 lærlinger. Kommunedirektøren tilstreber å ta imot inntil 25 lærlinger, men opplever dessverre lav forespørsel på lærlingkontrakter. Kommunedirektøren har tett kontakt med opplæringskontorene for å få inn flere gode lærlinger.

Avsetning til felles tiltak fra tidligere vedtak HP/ØP

Kommunedirektøren har ved tidligere vedtak i HP/ØP videreført faste driftstiltak som budsjetteres sentral og kompenseres ut til sektorene etter hvert som kostnadene påløper. For budsjettåret 2025 er det følgende tiltak som avsettes sentralt.

50300 Avsettning lønn og pensjon	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Felles avsetninger HP/ØP		
Arbeidsmiljøtiltak	300 000	300 000
Omstilling og fornying	200 000	200 000
Utgifter til valg	0	250 000
Tilskudd Risør By AS	750 000	750 000
Sum felles avsetninger	1 250 000	1 500 000

Prinsippet med å budsjettere disse tiltakene sentralt er at dersom ikke tiltakene blir gjennomført, eller utgiftene lavere enn anslått, så vil midlene bli stående ubrukt gjennom året, eller kunne foreslås omdisponert gjennom tertialrapporter til kommunestyret.

I tillegg til de nevnte budsjettposter som også fremkommer i tabellen nedenfor, budsjetteres også pensjonselementene knyttet til inntektsføring og amortisering av premieavvik på dette fellesområdet og kan vises i følgende oversikt. Vurderinger rundt disse elementer omtales i kapittel 5.3.2 pensjon.

50300 Avsettning lønn og pensjon	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Lønnsoppgjør neste år	8 500 000	9 500 000
Lønn lærlinger - trekkpliktig	3 115 000	3 277 000
Premieavvik - pensjon	-15 000 000	-15 000 000
Amort. premieavvik KLP	13 726 000	16 784 000
Sum lønn og sosiale kostander	10 341 000	14 561 000
Aktuarkostnader KLP/SPK	30 000	30 000
Kjøp som erstatter tj.prod	30 000	30 000
Mva.kompensasjon	5 000	5 000
Avsetninger tiltak HP/ØP felles	1 250 000	1 500 000
Overføringsutgifter	1 255 000	1 505 000
Mva.kompensasjon (innt)	-5 000	-5 000
Sum netto avsetninger lønn og pensjon	11 621 000	16 091 000

4.4 Sektorrammer 2025

Kommunestyret vedtar budsjettene på netto driftsrammer pr sektor. Dette gir kommunedirektøren og kommunalsjefene handlingsrom til å forvalte rammene på best mulig vis, uten å måtte ha kommunestyrets vedtak i når det gjøres mindre vesentlige endringer innad i sektorene.

Budsjettrammene som foreslås vedtatt for sektorene avviker fra de tildelte sektorrammene i budsjettprosessen. Dette skyldes at sektorene i noen tilfeller forventer vesentlige endringer i sitt driftsgrunnlag i form av endring i oppgaver, eller vesentlige endringer i driftsinntekter eller driftsutgifter. Disse er forsøkt beskrevet under eget kapittel pr sektor.

Kommunedirektøren foreslår i budsjett 2025 å ta bruk mange av tiltakene fra prosjekt Bærekraft-25 for å kunne oppnå målet om å redusere de samlede driftskostnadene utover i økonomiplanperioden.

Tiltakene som gir direkte innvirkning på budsjetttrammene for 2025 kan vises som følger.

Tiltaksliste prosjekt Bærekraft 2025		2 025
Tiltak nr.	Tiltaksnavn	Drift
100-1	Annonsering politiske møter	-40 000
100-2	Strømming av politiske møter	-120 000
100-3	Multimaskiner sektor interne tjenester	-50 000
100-4	Kirkelig fellesråd	-340 000
100-5	Reduksjon tilskudd politiske partier	-50 000
200-2	Oppsigelse av avtale med Lisand AS vedrørende Arbeidsparken	-600 000
200-5	Reduksjon av dagbemanning ved brannstasjonen	-615 000
200-6	Fordeling av strømforbruk på den enkelte enhet	-250 000
300-1	Digitalisering og velferdsteknologi	-500 000
300-2	Oppgaveforskyvning - Tørn	-800 000
400-1	Ressursfordelingsmodell skole	-400 000
400-2	Kutte løpende opptak barnehage	-1 500 000
500-4	Eiendomsskatt Alt 1	-1 600 000
500-4	Eiendomsskatt Taksering	1 750 000
Sum tiltak som påvirker budsjetttrammene		-5 115 000

Basert på sektorenes konsekvensjusterte budsjett justert for foreslåtte tiltak i handlingsprogram og økonomiplan 2025-28 med effekt i 2025, foreslår Kommunedirektøren følgende netto driftsrammer for sektorene som budsjett 2025.

Sektor	Regnskap 2023	Oppr. Budsjett 2024	Tildelt ramme 2025	Konsek.v.just. budsjett 2025	Avvik	Budsjett 2025
Interne Tjenester	38 928 000	38 404 000	38 275 000	38 313 000	38 000	38 414 000
Samfunnsutvikling	76 766 000	53 316 000	51 191 000	55 718 000	4 527 000	54 252 000
Helse og omsorg	269 790 000	263 735 000	276 193 000	277 840 000	1 647 000	276 536 000
Oppvekst	157 293 000	151 706 000	158 468 000	162 950 000	4 482 000	161 050 000

Foreslåtte sektorrammer skal også vises gjennom de lovpålagte hovedoversiktene
Bevilgningsoversikt drift §5,4 1 ledd og 5,4 2 ledd som følger.

Bevilgningsoversikt drift § 5,4 første ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Rammetilskudd	-265 440 000	-284 054 000	-310 703 000
Inntekts- og formuesskatt	-216 648 000	-226 941 000	-224 341 000
Eiendomsskatt	-29 648 000	-29 928 000	-33 100 000
Andre generelle driftsinntekter	-56 252 000	-56 525 000	-55 017 000
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-567 988 000	-597 448 000	-623 161 000
Sum bevilgninger drift, netto	561 628 000	559 167 000	587 310 000
Avskrivinger	36 481 000	36 806 000	37 891 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	598 109 000	595 973 000	625 201 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	30 121 000	-1 475 000	2 040 000
Renteinntekter	-15 836 000	-13 994 000	-13 773 000
Utbytter	-17 779 000	-12 174 000	-18 950 000
Renteutgifter	35 294 000	36 476 000	37 199 000
Avdrag på lån	28 640 000	29 563 000	29 707 000
NETTO FINANSUTGIFTER	30 319 000	39 871 000	34 183 000
Motpost avskrivinger	-36 481 000	-36 800 000	-37 891 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	23 959 000	1 596 000	-1 668 000
Avsetninger til bundne driftsfond	11 889 000	17 007 000	19 546 000
Bruk av bundne driftsfond	-18 938 000	-16 886 000	-19 278 000
Avsetninger til disposisjonsfond	8 694 000	15 000 000	18 183 000
Bruk av disposisjonsfond	-25 603 000	-16 717 000	-16 784 000
SUM DISPONERING/ DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-23 958 000	-1 596 000	1 667 000

Bevilgningsoversikt drift 5,4 2 ledd bryter deretter ned "sum bevilgninger drift, netto" fra
Bevilgningsoversikt drift 5,4 1 ledd på sektornivå som følger.

Bev.oversikt drift §5,4 andre ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Risør kommune			
Netto	561 628 000	559 167 000	587 310 000
Sektor Interne tjenester			
Netto	39 479 000	38 819 000	38 853 000
Sektor Samfunnsutvikling			
Netto	112 807 000	86 905 000	86 139 000
Sektor Helse og omsorg			
Netto	272 439 000	263 919 000	277 945 000
Sektor Oppvekst			
Netto	164 469 000	157 753 000	166 367 000
Felles inntekter, utgifter og avsetning			
Netto	-27 566 000	11 771 000	18 006 000
Netto driftsrammer sektorene	561 628 000	559 167 000	587 310 000

Driftsrammene i Bevilgningsoversikt drift 5,4 1 og 2 ledd avviker på netto driftsrammer i sammenlignet med kommunedirektørens sektorrammer som følge av at bestemte statlige tilskudd, og spesielt integreringstilskuddet, holdes utenfor og inngår i kommunens andre generelle driftsinntekter i hovedoversiktene.

I de påfølgende kapitler vil kommunedirektøren ta for seg hver sektor og beskrive de mest vesentlige momentene som er lagt til grunn for budsjettammen og driften i 2025.

4.4.1 Interne tjenester

Sektor for Interne tjenester utgjør kommunens sentraladministrasjon og inkluderer kommunedirektøren. Sektoren består av 15,9 årsverk inkludert 1,2 årsverk for politisk ledelse og 2,3 årsverk frikjøpte tillitsvalgte fra de store fagforeningene og hovedverneombud.

Sektoren har ansvar for alle funksjoner innen HR/personal, publikumstjenesten, dokumentcenter, kommunikasjon, økonomi, regnskap, lønn, innfordring, politisk sekretariat, IKT, Startlansordningen mm, og jobber tett sammen med ledere og ansatte i hele organisasjonen.

Sektor Interne tjenester består av følgende budsjettområder med tilhørende budsjettammen:

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Endring %
100 Sektor Interne tjenester	38 928 000	38 404 000	38 414 000	0,0 %
10100 Kommunedirektørens ledergruppe	3 860 000	3 528 000	3 116 000	-11,7 %
10200 Kommunedirektørens ledergruppe - Felles	7 986 000	7 141 000	7 141 000	0,0 %
10400 Kommunedirektøren politisk	5 287 000	4 572 000	4 667 000	2,1 %
10500 IKT	10 168 000	11 827 000	11 551 000	-2,3 %
10600 Stab organisasjonsutvikling	8 711 000	8 595 000	9 076 000	5,6 %
10800 Stab økonomi	2 916 000	2 741 000	2 863 000	4,5 %

Store deler av sektorens budsjettammen på ca 38,4 millioner er bundet opp i faste kostnader som gjelder hele den kommunale organisasjonen, men føres sentralt i administrasjonen. Eksempler på dette er blant annet;

- Diverse felles kommunale kontingenter som KS/OU/FOU/OFA/Tono/Gramo/kopinor mm utgjør ca 1,3 mill
- IKT-kostnader og drift av IKT Agder, felles datasystemer, internett og telefoni, datautstyr, og lisenser til ansatte og brukere utgjør ca 11,5 mill
- Aust-Agder arkivet 0,83 mill
- Felles jusnettverk 0,41 mill (25% stilling)
- Felles personvernombud (ØA) 0,1 mill
- Bedriftshelsetjenesten 0,8 mill
- Beredskapstjeneste 0,1 mill
- Felles ansvarsforsikring 0,1 mill
- Politisk styring utgjør ca 3,3 mill
- Kontrollutvalg og revisjon utgjør ca 1,56 mill
- Tilskudd til kirkelig fellesråd ca 5,34 mill

Totalt utgjør disse elementer nesten 2/3 av sektorens driftsutgifter og reduserer handlingsrommet for endringer uten at det går på bekostning av tjenester som ytes på vegne av resten av organisasjonen.

KOSTRA-/Effektivitets-analyser viser at kommunen har høyere administrasjonskostnader og utgifter til tilskudd til kirkelig virksomhet sammenlignet med landsgjennomsnittet og beregnet "normert behov" for kommunen. Kommunedirektøren jobber kontinuerlig med å redusere administrasjonskostnader, og har de siste årene redusert avviket mot landet og normert nivå. Sammenligning av tall fra 2022 til 2023 viser at merkostnad til administrasjon og styring er redusert med ca 2,8 mill.

Tall fra 2023 kan vises som nedenfor.

Analyse mer-Mindreforbruk aktuelle KOSTRA-funksjoner mot landet						
Område/funksjon	Utgiftsbehov	Netto driftsutgifter 2023 (kr.pr innb)		Mer-/mindreutgifter 2023 (mill kr.) sammenlignet med		
		Risør	Landsgj.snitt	Landsgj.snitt	"Normert nivå"	"normert og inntektsjustert nivå"
Administrasjon og Styring	104,84 %	6 709	5 804	6,2	4,3	5,0
100 Politisk styring		600	488	0,8	0,6	0,7
110 Kontroll og revisjon		227	112	0,8	0,8	0,8
120 Administrasjon		5 049	4 278	5,3	3,9	4,4
121 Eiendomsforvaltning		478	419	0,4	0,3	0,3
130 Administrasjonslokaler		355	508	-1,0	-1,2	-1,2
Kirke		973	673	2,0	1,8	1,8
390 Den norske kirke		942	565	2,6	2,4	2,4
393 Gravplasser og krematorie		30	108	-0,5	-0,6	-0,6

Følgende tiltak med økonomisk effekt for Interne tjenester er lagt inn i kommune-direktørens forslag til budsjett 2025

Tiltaksliste prosjekt Bærekraft 2025		2 025
Tiltak nr.	Tiltaksnavn	Drift
100-1	Annonsering politiske møter	-40 000
100-2	Strømming av politiske møter	-120 000
100-3	Multimaskiner sektor interne tjenester	-50 000
100-4	Kirkelig fellesråd	-340 000
100-5	Reduksjon tilskudd politiske partier	-50 000

I tillegg ble det besluttet i kommunestyret i september at kommunen skal gå inn i det interkommunale bedriftshelsetjenestesamarbeidet Agder Arbeidsmiljø. Tiltaket er innarbeidet i kommunedirektørens budsjett, utenom Bærekraft-25 tiltakene. Kostnadseffekten for sektoren utgjør en økning på 0,65 mill.

Sektoren har allerede iverksatt tiltak for å redusere kostnader til mulimaskiner som er ventet å gi en kostnadsreduserende effekt på ca 50.000 årlig, i tillegg til å være et godt tiltak for å redusere bruken av papir.

Kontrollutvalget har direkte innstillingsrett til kommunestyret, hvilket innebærer at foreslått budsjett skal gå direkte til kommunestyret for behandling, uten at kommunedirektør kan foreslå endringer i dette. Foreslått budsjett for 2025 på kr.1.563.000 viser en kostnadsøkning på ca 4,5% fra 2024, og ligger vedlagt saksfremlegget.

Kommunedirektøren har ila 2024 fått søknader fra Kirkelig fellesråd i Risør med

anmodning om betydelig økning i tilskudd fra kommunen til sin virksomhet. Kirkelig fellesråd flytter ila høsten 2024 sin virksomhet opp på kommunehuset i Risør, og har gjennom året hatt fokus på kostnadsreduserende tiltak. Kommunedirektøren har oppjustert tilskuddet med lønnsveksten i 2024 med kr.267.000 til kr.5.679.000, i tillegg vil Kirkelig fellesråd bli kompensert for effekten av lønnsoppgjøret for 2025 når dette foreligger høsten 2025. Som følge av prosjekt Bærekraft-25 forslår kommunedirektøren å redusere tilskuddet til fellesrådet fra 2025 med kr.340.000 for at tilskuddet skal ligge på samme nivå som sammenlignbare kommuner. Kommunedirektøren har følgelig lagt inn et tilskudd til Kirkelig fellesråd på 5.339.000, - for budsjett 2025.

Driftsrapport

Budsjettrammen kan vises i driftsrapporten, hvor sektorens budsjett deles opp på hovedpostnivå:

Driftsrapport hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Interne tjenester			
Lønn og sosiale utg	17 529 000	15 685 000	16 182 000
Kjøp inngår i tj prod	3 525 000	4 649 000	3 838 000
Kjøp erstatter tj prod	13 037 000	13 924 000	14 693 000
Overføringer fra komm	7 939 000	6 148 000	6 430 000
Finansutgifter	4 254 000	3 000 000	3 000 000
Salgsinntekter	-315 000	-220 000	-280 000
Refusjoner	-2 236 000	-1 367 000	-2 009 000
Overføringer til komm	-132 000	0	0
Finansinntekter	-4 673 000	-3 415 000	-3 440 000
Sum	38 928 000	38 404 000	38 414 000

Fremlagt budsjett for 2025 legger opp til en videreføring av dagens driftsnivå, men med noe knappere ressurser til å drive for. Det medfører til at sektoren må se etter løsninger for å jobbe smartere og ta i bruk de mulighetene som ligger i digitalisering av tjenesteområdene. Tiltakene som foreslås gjennom Bærekraft-25 er kostnadsreduserende spesielt inn mot politisk styring gjennom reduksjon i tilskudd politiske partier, og kutt i kostnader til annonsering og streaming ved gjennomføring av politiske møter.

Det boligsosiale tilskuddet til etablering og tilpasning opprettholdes med kr.200.000 årlig og finansieres av bundne driftsfond.

Netto lønnskostnader

Sektorens samlede lønnskostnader kan vises gjennom rapporten netto lønnskostnader.

Lønn hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Interne tjenester			
Fast lønn	10 587 000	10 386 000	10 602 000
Vikarlønn	137 000	0	65 000
Ekstrahjelp	176 000	0	0
Overtid	276 000	35 000	50 000
Annen lønn	176 000	0	0
Folkevalgte	1 896 000	1 811 000	1 933 000
Skyss og kost	84 000	110 000	91 000
SUM LØNNSUTG	13 332 000	12 342 000	12 741 000
Pensjon og aga	4 281 000	3 453 000	3 532 000
SUM BRT LØNNSUTG	17 613 000	15 795 000	16 273 000
Lønnsrefusjoner	-171 000	0	-100 000
SUM NTO LØNNSUTG	17 442 000	15 795 000	16 173 000

Som oversikten viser, består mesteparten av lønnskostnadene faste lønninger og godtgjørelse til folkevalgte. Endringen fra 2024 til 2025 består av forventet lønnsvekst, korrigert for nedtrekk i bemanningen på ca 0,6 årsverk som er gjennomført i 2024.

Budsjettert vikarlønn og lønnsrefusjoner er direkte koblet til erstatning av ansatte i foreldrepermisjon, mens budsjettert overtid er koblet til politiske kveldsmøter.

Ved sykdom erstattes normalt ikke ressurser da alle stillinger krever særlig fagkompetanse og kjennskap til kommunens interne systemer.

Årsverksutvikling

Bemanningen i sektoren er redusert med ca 0,6 årsverk ila 2024 ifm naturlig avgang som ikke er erstattet.

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Endring 2022-23	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24	Årsverk Budsjett 2025	Endring 2024-25
100 Sektor Interne tjenester	1 729	97	1 640	-89	1 593	-47
10100 Kommunedirektørens ledergruppe	208	-32	200	-8	200	0
10400 Kommunedirektøren politisk	115	0	120	5	120	0
10600 Stab organisasjonsutvikling	897	355	920	23	860	-60
10700 Stab fellestjenester	0	-335	0	0	0	0
10800 Stab økonomi	509	109	400	-109	413	13

Det er budsjettert med 15,9 årsverk inn i 2025, hvorav 1,2 årsverk er politisk ledelse med ordfører og varaordfører, samt 2,3 årsverk frikjøp av hovedtillitsvalgte og hovedverneombud.

Kommunedirektøren legger til grunn at særlig fagområdene HR/Personal/lønn og økonomi/regnskap har knapp bemanning i forhold til oppgavene som leveres. Inntreden i Agder Arbeidsmiljø fra 2025 vil styrke kompetansen innenfor HR/personal, internkontroll og tildels organisasjonsutvikling, men avhenger av at det er et "mottaksapparat" i kommunene til å dra arbeidet i organisasjonen. Første året blir en test på om kommunen er sterkt nok rustet til å inneha dette mottaksapparatet for å få full effekt av det nye

samarbeidet. Alternativt vil kommunedirektøren trolig innstille på å øke kommunens ressurser fremover på fagområdet.

Sektoren er bemannet ut fra at det er omtrent ett årsverk pr fagfelt, som innebærer en sårbarhet for tjenestene som leveres. Mange av de ulike fagområdene jobber derfor tett sammen med tilsvarende fagfelt i Østre agder-samarbeidet, som til en viss grad kan være en "beredskaps-funksjon" for tjenesten.

Interne tjenester samhandler tett med forvaltningsmiljøet i IKT-Agder og deltar i fag- og systemgrupper knyttet til drift og utvikling av fagsystemene i kommunen. Det er høyt fokus på digitalisering i tjenestene og gevinstrealisering fra de nye systemene. Erfaringer så langt viser at gevinstene som regel kommer ut i form av redusert digital sårbarhet og økt kvalitet på tjenesten, ikke i redusert ressursbehov eller kostnader.

4.4.2 Sektor for Samfunnsutvikling

Sektor for Samfunnsutvikling er sektoren med størst spekter av tjenester i organisasjonen, og består av følgende driftsenheter.

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
200 Sektor Samfunnsutvikling	76 767 000	53 316 000	54 252 000
20100 Samfunnsutvikling leder	6 203 000	6 015 000	6 022 000
21100 Plan og byggesak	4 038 000	3 149 000	2 870 000
22100 Eiendom forvaltning	12 657 000	9 586 000	9 318 000
22200 Eiendom vaktmestertjenester	5 115 000	5 583 000	5 919 000
22300 Eiendom renhold	12 477 000	12 559 000	11 012 000
22400 Eiendom tekniske tjenester	16 976 000	12 255 000	12 673 000
22500 Risør Biovarmeanlegg	550 000	0	628 000
23100 Vann og Avløp - Selvkostområder	3 750 000	0	0
24100 Kultur leder	6 890 000	6 577 000	6 595 000
24200 Kultur Risørhuset	973 000	718 000	850 000
24300 Risør bibliotek	2 915 000	1 968 000	1 942 000
24400 Risør kino	873 000	1 179 000	788 000
26100 NAV - sosial	15 571 000	15 107 000	15 062 000
26200 NAV - flyktning	-12 221 000	-21 380 000	-19 427 000

Som oversikten viser er det stort sett mindre økonomiske endringer i driftsrammene i enhetene i sektor for samfunnsutvikling. Kommentarer til de viktigste endringene i enhetenes budsjettammer er som følger:

Samfunnsutvikling leder har omtrent uendret ramme, men innad i enheten har kommunedirektøren tatt ut engangsbevilgingen på 0,4 mill til ungdomshus i 2024, og samtidig fjernet effektiviseringskravet fra 2024 på 0,5 mill. Innenfor næring er det lagt inn 0,3 mill til utredning av næringsområdet Moland Vest, og økt opp bevilgningen til Regionalt næringsfond med 0,15 mill. Det er ellers videreført 2 ungdomsarbeidere i 50% stillinger, og etablert en ny frivillighetssentral på Hope.

Enhet for Plan og byggesak viderefører virksomheten omtrent på samme nivå som i 2024, men trekker ut ekstrabevilgning i 2024 på 150.000 til kjøp av landmålerutstyr, samt

reduserer de merkantile ressursene med 0,5 årsverk. Inntektsbudsjettet er justert opp med ca 250.000, tilsvarende 5%, for å møte pris- og lønnsveksten generelt. Kommunedirektøren ønsker også å kartlegge en overgang til bruk av selvkostprinsipp innen tjenestene som varslet i 2024, men som det ikke har vært kapasitet til å gjennomføre ilet året.

Enhet for Eiendom er delt inn i 4 avdelinger hvor **Eiendomsforvaltning** legger opp til en videreføring av driftsnivået men har økt energikostnadene med ca 0,4 mill etter prognoser fra strømlleverandør, kuttet 0,5 mill som ble gitt i engangsbevilgning til utredning av ny svømmehall, økt vedlikeholdsbudsjettet for kommunale bygg med 1,2 mill for å møte prisveksten og forventer økte leieinntekter med 0,95 mill. **Avdeling for vaktmestertjenester** videreføres på samme nivå som 2024 med forventet lønnsvekst og uten bemanningsendringer, mens **avdeling for renhold** har redusert bemanningen med ca 2,2 årsverk inn i 2025 gjennom naturlig avgang og forsøksordning med bruk av robotisering av tjenestene i enkelte tjenestebygg. **Avdeling for Tekniske** tjenester har redusert bemanningen med 0,35 årsverk, men kostnadsøkninger innen ØABV (interkom.brannvesen) på ca 0,95 mill spiser opp hele innsparingen. Inntekter fra havn holdes omtrent uendret, mens parkeringsinntektene justeres opp med prisvekst på ca 5% fra 2024. Kommunedirektøren foreslår også gjennom bærekraft-25 å starte prosess med nedskalering av dagkassering på brannstasjonen i Risør fra 4 til 2 mann på dagtid, og er i dialog med vertskommunen og samarbeidet om denne prosessen. Det er lagt inn en forventet innsparing i 2025 på ca 0,6 mill som effekt av tiltaket 1 år.

Som følge av den stramme budsjettsituasjonen er det ikke lagt opp til noe vesentlig styrking av eiendomsforvaltningen til ekstraordinært vedlikehold av de kommunale byggene i 2025. Enheten har prisjustert vedlikeholdsbudsjettet til kommunale bygg som også skal dekke brannsikringstiltak. Kommunedirektøren har lagt inn 3 mill til oppgraderinger av kommunale bygg i investeringsbudsjettet.

Enhet for Kultur er også delt opp i 4 avdelinger hvor **kultur leder** viderefører sin virksomhet inn i 2025 på omtrent samme nivå som 2024. På **Risørhuset kultur** videreføres også dagens drift, men får økte rammer som følge av bortfall av forventede tilskuddsinntekter fra budsjett 2024. På **Risør biblioteket** og **Risør kino** opprettholdes driften på omtrent samme nivå, med en kostnadsreduksjon på i budsjetttrammen som følge av reduksjon i bemanningen med 1 årsverk ifm naturlig avgang, som løses gjennom omfordeling av ansvar og oppgaver internt.

Enhet for NAV-tjenestene er delt i to avdelinger hvor **NAV-sosial** viderefører sine budsjetttrammer på 2024-nivå. Bemanningen reduseres med 0,5 årsverk, mens utgifter til deltakere i Kvalifiseringsprogrammet økes med 0,8 mill. Forventede utgifter til økonomisk sosialhjelp holdes på samme nivå som i 2024, mens det gjøre mindre endringer ordningen for "Aktiv på dagtid". Kommunedirektøren har også sagt opp avtalen med Lisand om drift av tilbudet i Arbeidsparken, med en kostnadsreduserende effekt på ca 0,6 mill. **NAV-flyktning** øker budsjetttrammen med ca 1,95 mill fra 2024 til 2025. Det gjøres en reduksjon i bemanningen med 1 årsverk og kutt i budsjetterte tolkekostnader i driften. Samtidig økes budsjettet til Introduksjonsordningen med ca 2,2 mill, Kvalifiseringsprogrammet med 0,3 mill, og budsjetterte kostnader til økonomisk sosialhjelp med 0,5 mill fra 2024 nivå for å møte utgiftsnivået. Det er lagt opp til mottak av 40 nye flyktninger i 2025, og er beregnet at kommunen vil motta ca 44,5 mill i tilskudd for flyktningene som er i 5-års perioden.

Kommunedirektøren har lagt inn 3 driftstiltak i tiltaksplanen som påvirker sektorens budsjett for 2025

Tiltaksliste prosjekt Bærekraft 2025		2 025
Tiltak nr.	Tiltaksnavn	Drift
200-1	Ny teknologi , renhold	0
200-2	Oppsigelse av avtale med Lisand AS vedrørende Arbeidsparken	-600 000
200-5	Reduksjon av dagbemanning ved brannstasjonen	-615 000
200-6	Fordeling av strømforbruk på den enkelte enhet	-250 000

Selvkostområdene, Feier-, Vann- og Avløpstjenestene, ligger i en egen enhet under sektor for Samfunnsutvikling, men har ingen netto driftsramme da inntekter og utgifter skal balanseres mot bundne driftsfond (selvkostfond) ved årsslutt. Kommunedirektøren har fokus på at de kommunale gebyrene skal holdes stabile og på et moderat nivå over tid, og har i stor grad klart dette.

De siste årene har driftskostnadene spesielt innen avløpsområdet vært høyere enn forventet, og har blitt forsterket av økte renter, og høy pris- og lønnsvekst. Kommunedirektøren økte gebyrene utover pris og lønnsvekst inn i 2024, og må fortsette å øke gebyrene inn i 2025 for å dekke opp for de økte driftskostnadene. Store investeringer innen tjenestene gir også innvirkning på gebyrene for å dekke opp for kapitalkostnadene disse medfører. De siste årene er det gjort moderate investeringer på vann og avløp, mens kommunestyrets vedtak om full utbygging av vann og avløp fra Fie til Krabbesund innebærer en investering på ca 36 mill som er ventet å slå ut på gebyrene i 2025. Samtidig iverksettes arbeidet med ny Hovedplan for Vann og Avløp i 2024 som vil kartlegge investeringsbehovet de neste 10 årene for selvkostområdene, og avdekke eventuelle nye behov for store investeringer som vil ha innvirkning på gebyrsatsene fremover.

Følgende utvikling legges til grunn for gebyrene i 2025. (budsjetter fra RTA foreligger ikke pr dd)

Kommunale avgifter 2024-25	Endring-%	Ny sats 2025
Abonnement vann	12,00 %	1 848,00
Forbruk vann pr m3	11,11 %	9,00
Leie vannmåler	14,29 %	400,00
Tilkobl.avg Vann og avløp pr tj	0,00 %	10 000,00
Abonnement Avløp	10,05 %	2 760,00
Forbruk avløp pr m3	10,00 %	19,25
Renovasjon normalabonnement	0,00 %	0,00
Slamgebyr	0,00 %	0,00
Feier/tilsyn pr pipe	0,00 %	350,00

Gebyrutviklingen de siste 5 år vises nedenfor, hvor siste kolonne også viser samlet økningen siste 10 år.

Gebyr / År eks mva	2021		2022		2023		2024		2025		Endring kr 2014-24
	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	
Vann abonnement	1 500,00	0,00	1 500,00	0,00	1 500,00	0,00	1 650,00	10,00	1 848,00	12,00	559,00
Vann forbruk pr. m3	7,35	-4,67	7,35	0,00	7,35	0,00	8,10	10,20	9,00	11,11	2,17
Avløp abonnement	1 900,00	-3,23	1 900,00	0,00	2 090,00	10,00	2 508,00	20,00	2 760,00	10,05	1 060,00
Avløp forbruk pr. m3	13,64	0,00	13,64	0,00	15,00	9,97	17,50	16,67	19,25	10,00	7,44
Renovasjon normalabo.	3 215,00	5,27	3 365,00	4,67	3 465,00	2,97	3 673,00	6,00			
Feieavgift pr pipe	300,00	5,26	300,00	0,00	310,00	3,33	350,00	12,90	350,00	0,00	128,00
Slamgebyr	1 280,00	4,07	1 280,00	0,00	1 200,00	-6,25	1 200,00	0,00			

I tillegg til økningen i gebyrene ut over pris- og lønnsvekst i 2025, beregnes det at prisene vil måtte økes med mellom 5-7% ut over pris- og lønnsvekst inn i 2026 for å komme opp på et nivå som er bærekraftig ifht driftskostnadene. Fra 2027 og utover legges det kun opp til endring gjennom pris- og lønnsvekst, men det er selvfølgelig også avhengig av hvilket investeringsnivå det legges opp til utover det som ligger i denne planen.

Som følge av merforbruk på avløpsområdet i 2022 og 2023 er hele dette selvkostfondet brukt opp, og kommunens fellesområde måtte dekke opp for merforbruk på ca 4,3 på avløpsområdet som må dekkes opp igjen før et selvkostfond blir tilgjengelig. Avhengig av at selvkostområdene holder seg innenfor budsjett i 2024 vil oppbyggingen av dette fondet starte i 2026, og ligge på ca 2,8 mill i utgangen av planperioden. Framskrivning i utviklingen i selvkostfondene fra utgangen av 2022 til utgangen av 2028 framkommer i tabellen nedenfor, og forutsetter at budsjetttrammene holdes og at gebyrene omtrent som nevnt ovenfor.

Fondskonto	Feier 25100003	Vann 25100007	Avløp 25100008
31.12.2022	125 007	4 613 677	-579 519
Endring R-2023	-34 336	-2 489 399	-3 750 368
Endring B-2024	18 546	-540 885	1 251 000
Endring B-2025	6 869	95 000	1 382 000
Endring B-2026	6 869	8 000	1 590 000
Endring B-2027	6 869	-120 000	1 470 000
Endring B-2028	6 869	96 000	1 501 000
31.12.2028	136 693	1 662 393	2 864 113

Kommunedirektøren har ikke fått oversendt budsjetter fra renovasjonsselskapet RTA og kan ikke ta høyde for endringer i renovasjonsgebyrene uten dette. Tabellen nedenfor inneholder derfor uendrede gebyrer fra 2024.

Samlet sett vil de kommunale avgiftene for en "normalbolig" utgjøre ca 17.710 pr år inkl. mva, som tilsvarer en kostnadsvekst på ca 9,18% fra 2024.

	RISØR 2025		RISØR 2024			
	Eks.mva	Inkl.mva	Eks.mva	Inkl.mva	Endr.24-25 kr.	
Vann - bruksareal = 140m2	3 612,00	4 515,00	3 237,60	4 047,00	374,40	11,6 %
Vann - ab.avg.	1 848,00		1 650,00		198,00	12,0 %
Vann - forbruksavg.	9,00		8,10		0,90	11,1 %
Avløp - bruksareal = 140 m2	6 533,00	8 166,25	5 938,00	7 422,50	595,00	10,0 %
Avløp - ab.avg.	2 760,00		2 508,00		252,00	10,0 %
Avløp - forbruksavg.	19,25		17,50		1,75	10,0 %
Renovasjonsavgift	3 673,00	4 591,25	3 673,00	4 591,25	0,00	0,0 %
Feieavgift	350,00	437,50	350,00	437,50	0,00	0,0 %
Slamgebyr	1 200,00	1 500,00	1 200,00	1 500,00	0,00	0,0 %
						%-endring
Årsavg.(min.avg.) bolig	14 168,00	17 710,00	13 198,60	16 498,25	1 211,75	9,18 %
Pr. termin (6 terminer)	2 361,33	2 951,67	2 199,77	2 749,71	201,96	9,18 %
Det er tatt utgangspunkt i en bolig med bruksareal på 140 m2 og et forbruk på 1,4 m3 pr m2						

Driftsrapport

Budsjettrammen for 2025 kan vises gjennom driftsrapporten hvor sektorens budsjett deles opp på hovedpostnivå.

Driftsrapport hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Samfunnsutvikling			
Lønn og sosiale utg	77 329 000	71 786 000	74 601 000
Kjøp inngår i tj prod	61 108 000	49 851 000	50 610 000
Kjøp erstatter tj prod	22 693 000	18 998 000	19 289 000
Overføringer fra komm	29 765 000	18 848 000	18 460 000
Finansutgifter	23 605 000	29 427 000	32 597 000
Salgsinntekter	-62 386 000	-68 945 000	-73 315 000
Refusjoner	-14 487 000	-3 652 000	-3 561 000
Overføringer til komm	-46 310 000	-46 546 000	-46 195 000
Finansinntekter	-14 551 000	-16 451 000	-18 233 000
Sum	76 766 000	53 316 000	54 253 000

Fremlagt budsjett for 2025 viser at sektorrammen ligger på omtrent samme netto nivå som for 2024, med en økning på ca 0,9 mill. Rammeendringen tar inn forventet pris og lønnsvekst i konsekvensjusteringen, men reduseres som følge av endringer i enhetenes drift og kommunedirektørens forslag til tiltak fra Bærekraft-25 som nevnt over.

De mest vesentlige endringene kommer gjennom "robotiseringen" av renholdstjenesten, og konsekvensjusteringer av flyktningebudsjettet. Fremtidig investeringer i "renholds-roboter" er ventet å gi besparelser på bemanningen i tjenesten fremover som det fremkommer i økonomiplanen.

Kommunedirektøren legger til grunn mottak av 40 flyktninger i 2025 og deretter 35 personer årlig i perioden fremover. Det er forsøkt å tilpasse effekten reduksjonen har på tjenestene i budsjett og økonomiplan, samtidig som det er tilstrebet å oppjustere budsjettet på kort sikt for å tilpasse faktisk utgiftsnivå fra 2024.

Netto lønnskostnader

Sektorens samlede lønnskostnader kan vises gjennom rapporten netto lønnskostnader.

Lønn hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Samfunnsutvikling			
Fast lønn	34 195 000	38 593 000	39 209 000
Vikarlønn	3 163 000	595 000	602 000
Ekstrahjelp	3 343 000	786 000	685 000
Overtid	814 000	756 000	789 000
Annen lønn	512 000	368 000	386 000
Løn renhold	7 266 000	8 166 000	7 199 000
Kvalifisering og introduk stønad	11 894 000	8 000 000	11 280 000
Skyss og kost	72 000	106 000	89 000
SUM LØNNSUTG	61 259 000	57 370 000	60 239 000
Pensjon og aga	16 141 000	14 521 000	14 451 000
SUM BRT LØNNSUTG	77 400 000	71 891 000	74 690 000
Lønnsrefusjoner	-2 318 000	-617 000	-592 000
SUM NTO LØNNSUTG	75 082 000	71 274 000	74 098 000

Som oversikten viser er det en relativt liten endring i de ordinære lønnskostnadene i sektoren fra 2024 til 2025 som følge av bemanningsendringer. Kostnadsøkningen ligger først og fremst i økningen i utgifter til Kvalifiseringsprogrammet og Introduksjonsprogrammet som følge av flere deltakere i programmene.

Årsverksutvikling

Bemanningen i sektoren reduseres med 5,25 årsverk totalt fra kommunedirektørens forslag til budsjett 2024 til fremlagt budsjett 2025, hvor endringene kan vises på enhetsnivå som nedenfor.

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24	Årsverk Budsjett 2025	Endring 2024-25
200 Sektor Samfunnsutvikling	8 299	8 227	-72	7 702	-525
20100 Samfunnsutvikling leder	500	475	-25	500	25
21100 Plan og byggesak	796	800	4	750	-50
22100 Eiendom forvaltning	200	200	0	195	-5
22200 Eiendom vaktmestertjenester	700	700	0	700	0
22300 Eiendom renhold	1 841	1 841	0	1 621	-220
22400 Eiendom tekniske tjenester	932	872	-60	837	-35
23100 Vann og Avløp - Selvkostområder	1 100	1 100	0	1 100	0
24100 Kultur leder	100	100	0	100	0
24200 Kultur Risørhuset	100	100	0	93	-7
24300 Risør bibliotek	243	192	-51	150	-42
24400 Risør kino	177	177	0	127	-50
24500 Kultur frivillighetssentralen	0	0	0	0	0
26100 NAV - sosial	640	640	0	600	-40
26200 NAV - flyktning	970	1 030	60	929	-101

Bemanningsendringene i sektorens enheter er beskrevet under hver enhets beskrivelse av budsjett 2025 overfor, og utredes derfor ikke nærmere her.

4.4.3 Sektor for Helse og omsorg

Sektor for helse og omsorg er kommunens største tjenesteområde, både i budsjettrammer og i antall ansatte, og består av følgende driftsenheter.

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
300 Sektor else og omsorg	269 789 000	263 734 000	276 536 000
30100 Helse og omsorg - leder	4 096 000	3 994 000	3 156 000
31100 Habilitering - leder	978 000	-662 000	708 000
31200 Habilitering - Linken	8 989 000	9 673 000	9 192 000
31300 Habilitering - Orreveien	13 637 000	13 580 000	14 636 000
31400 Habilitering - Sandnes ressursenter	44 225 000	38 560 000	37 575 000
31500 Habilitering - Tyriveien	11 027 000	11 918 000	12 511 000
32100 Hjemmetjenester - leder	1 294 000	0	0
32200 Hjemmetjenester	55 199 000	56 291 000	58 970 000
33100 Helse - leder	1 259 000	1 273 000	1 284 000
33200 Helse barnevern	17 972 000	16 727 000	19 300 000
33300 Helse helsetjenester	12 546 000	12 515 000	13 681 000
33400 Risør helsestasjon	5 891 000	7 586 000	8 211 000
33500 Søndeled legekantor	2 822 000	1 954 000	2 186 000
33700 Solsiden legesenter	3 048 000	2 739 000	3 008 000
32300 Institusjon	60 490 000	60 813 000	64 325 000
34100 Institusjon - leder	1 205 000	1 116 000	1 239 000
34200 Institusjon kjøkken og vaskeri	7 400 000	6 903 000	7 450 000
32400 Psykisk helse	17 711 000	18 754 000	19 104 000

Oversikten viser at sektorens netto budsjettrammer øker med ca 12,8 mill, tilsvarende ca 4,9% fra opprinnelig budsjett 2024 til 2025, hvor hovedvekten av dette ligger i konsekvensjusteringen av dagens drift til korrekt nivå i 2025. Sektoren søker gjennom konsekvensjustering å ta inn avvikene fra innværende år, og for å møte det økte behovet i spesielt hjemmetjenestene og institusjon. Det har også vært et mål å finne riktig driftsnivå på turnustjenestene i sektoren for å få kontroll på merkostnader som følge av vikarbruk og overtid. For å klare å oppnå dette legges det opp til bedre turnusplanlegging, og tettere oppfølging av tjenestene på ledernivå fremover.

De mest vesentlige endringene omtales pr enhet som følger:

Helse og omsorg leder viderefører driftsrammene med ca 0,8 mindre enn i 2024. Pris og lønnsvekst på kostnadene i enheten dekkes opp av forventet økning i oppholdsbetaling og økte inntekter fra trygghetsalårer og hjemmetjenester.

Habilitering leder får en rammeøkning på ca 1,4 mill inn i 2025. Det reduseres med ca 1,5 årsverk samtidig som det ventes økte kostnader til private BPA tjenester (Brukerstyrt Personlig Assistanse). Omleggingen av refusjonsordningen fra Særlig ressurskrevende helse og omsorgstjenester venter å gi en svikt på ca 1,5, mill mot budsjett 2024.

Linken arbeidssenter viderefører en stabil drift inn i 2025, med en liten reduksjon i driftsrammene som følge av forventet reduksjon i utgifter til støttekontakter, omsorgslønn og fosterhjemsgodtgjørelse.

Orreveien ressursenter får en økning i driftsrammene inn i 2025 som følge av økt tjenestebehov blant beboerne, og styrkes med ca 2,2 årsverk for å møte behovet.

Tyriveien ressursenter ble styrket med ca 3 årsverk i budsjett 2024 blant annet som følge av etableringen av Tyribo brl, og reduseres i 2025 med 0,4 årsverk. Driften videreføres dermed omtrent på samme nivå med en rammeøkning på ca 5% som følge av lønnsvekst.

Sandnes ressursenter reduserer sin driftsramme med ca 1 mill fra 2024 til 2025 som følge av reduksjon i tjenestebehovet. Virksomheten har i konsekvensjusteringen av budsjett 2024 hatt fokus på å tilpasse virksomheten til budsjetttrammene med ekstra fokus på turnusbehov for å unngå høye vikarkostnader og overtid.

Habiliteringsenhetene vil få et ekstra fokus fremover for å følge opp forvaltningsrevisjonsrapporten som ble fremlagt tidlig høst-24. Det skal jobbes med å styrke lederstrukturen og lederrollen i avdelingene, og jobbes med bedre turnusplanlegging på tvers av avdelingene for å bedre situasjonen for de ansatte og tjenestemottakerne, og for å redusere enhetens merforbruk knyttet til vikarbruk og overtid.

Hjemmetjenestene opplever et økende behov for mer ressurser for å dekke opp for økt tjenestebehov og mer krevende pasienter. Enhetens budsjetttrammer er økt med ca. 2,7 mill som følge av konsekvensjustering av dagens drift inn i budsjett 2025. Tjenesten har økt bemanningen med ca 4,9 årsverk fra budsjett 2024, hvorav noe begrunnes i at ferievikarer er lagt inn i bemanningen. Enheten har fått på plass nye avdelingsledere som skal forbedre lederspennet i enheten som har flest ansatte i kommunen. Enheten jobber i tett samarbeid med innetjenestene på Frydenborgsenteret og korttidsavdelingen og søker utnytte tilgjengelige ressurser på best mulig måte for å unngå merkostnader til vikarer og overtid.

Institusjonsdriften på Frydenborgsenteret er delt opp i 2 avdelinger med sykehjemsdrift og kjøkken og vaskeri. Enhetens samlede budsjetttramme økes med ca 4,2 mill fra 2024 til 2025, og bemanningen viser en økning på ca 6,3 årsverk. Mye av økningen skyldes at budsjetterte ferievikarer er lagt inn i bemanningen i budsjett 2025. Totalt økes rammene med ca 6% som omtrent tilsvarer forventet lønnsvekst. Sykehjemmet har stort sett fullt belegg og driftes i tett samarbeid med hjemmetjenestene for å utnytte ressursene på best mulig måte og unngå merkostnader, men opplever utfordringer med tilgang på nye ressurser med rett kompetanse.

Psykisk helse viderefører sin virksomhet inn i 2025 på omtrent samme nivå. Tjenesten jobber også med oppfølgingsplan på rusområdet, og har startet et prosjekt med ansettelse av "erfaringskonsulent" i tjenesten i 2024 som videreføres i 2025, og mottar driftstilskudd til dette prosjektet. Budsjetttrammene økes følgelig med ca 0,35 mill fra 2024 til 2025, som også innebærer en økning i bemanningen på ca 1,7 årsverk.

Enhet for Helse er delt inn i 6 avdelinger som inneholder forebyggende helsetjenester, det interkommunale barnevernet, helsestasjon, helsetjenester (lege og fysio), og 2 kommunale legekontor. Enhetene øker sine budsjetttrammer med totalt ca 4,9 mill fra budsjett 2024, hvor mesteparten av økningen ligger i økte kostnader til barnevern med ca 2,6 mill. Det er også en vesentlig økning i kostnadene til den interkommunale legevaktordningen i Arendal med ca 1,16 mill som følge av økte kostnader i samarbeidet. De øvrige virksomhetene videreføres omtrent på samme nivå som i 2024 etter konsekvensjustering av budsjettene.

Kommunedirektøren ønsker å skjerme sektoren som allerede har en krevende driftssituasjon og et forventet økt tjenestebehov fremover. Kommunedirektøren foreslår i økonomiplanen å igangsette tiltak som skal bedre ressurs situasjonen på kort og lang sikt gjennom økt bruk av velferdsteknologi og oppgaveforskyvning mellom profesjonene i helsetjenestene. Kommunedirektøren vil også jobbe med organisering og drift av habiliteringstjenestene ihht forvaltningsrevisjonsrapporten bestilt av kontrollutvalget.

Tiltaksliste prosjekt Bærekraft 2025		2 025
Tiltak nr.	Tiltaksnavn	Drift
300-1	Digitalisering og velferdsteknologi	-500 000
300-2	Oppgaveforskyvning - Tørn	-800 000
300-3	Organisering og økonomistyring HAB	0
300-4	Samlokalisering av legesenter	0

Kommunestyret har vedtatt en samlokalisering av kommunens legetjenester på Frydenborgsenteret. Det er avsatt 19 mill i investeringsbudsjettene 2023-25 med mål om ferdigstilling i 2025, og det er ventet å gi positive synergier i driftsbudsjettene utover økonomiplanen med virkningseffekt fra 2026. Prosessen har blitt noe forsinket, men det forventes at endelig løsning vil foreligge ved inngangen av 2025. Eventuelle endringer som påvirker investeringsplanen eller driftsrammene fremover må da håndteres i egen sak til kommunestyret.

Driftsrapport

Sektorens budsjetttrammer for 2025 kan vises gjennom driftsrapporten hvor budsjettet deles opp på hovedpostnivå

Driftsrapport hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Helse og omsorg			
Lønn og sosiale utg	264 169 000	249 637 000	260 063 000
Kjøp inngår i tj prod	16 426 000	17 348 000	15 399 000
Kjøp erstatter tj prod	40 387 000	32 301 000	37 530 000
Overføringer fra komm	3 104 000	1 536 000	1 636 000
Finansutgifter	209 000	0	0
Salgsinntekter	-16 998 000	-16 288 000	-16 898 000
Refusjoner	-34 410 000	-20 614 000	-19 784 000
Overføringer til komm	-2 644 000	0	-400 000
Finansinntekter	-453 000	-185 000	-1 010 000
Sum	269 790 000	263 735 000	276 536 000

Oversikten viser at sektorens største kostnader ligger på lønnsområdet med samlede

lønnsutgifter på ca 260 mill tilsvarende ca 83% av totale kostnader. Lønnskostnadene øker med 10,4 mill tilsvarende ca 4,18% fra 2024.

Økningen i kjøp av varer og tjenester på totalt ca 3,3 mill begrunnes i økte kostnader til tjenester som ligger utenfor den kommunale driften, og spesielt det interkommunale barnevernet og legevaktsamarbeidet som nevnt under beskrivelsen av hver enhet tidligere.

Økningen i salgsinntekter begrunnes i forventet økte inntekter fra oppholdsbetaling sykehjem og betaling for trygghetsalarmer og hjemmetjenester, mens reduksjonen i refusjonsinntekter kobles opp mot forventet nedgang i refusjon på særlig ressurskrevende helse og omsorgstjenester som følge av omlegginger i ordninger ifm revisjon av inntektssystemet.

Netto lønnskostnader

Sektorens samlede lønnskostnader kan vises gjennom rapporten netto lønnskostnader

Lønn hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Helse og omsorg			
Fast lønn	155 443 000	168 394 000	170 939 000
Vikarlønn	25 366 000	17 807 000	21 373 000
Ekstrahjelp	9 683 000	3 092 000	4 807 000
Overtid	8 185 000	1 540 000	1 840 000
Annen lønn	5 186 000	2 288 000	1 914 000
Skyss og kost	477 000	759 000	370 000
SUM LØNNSUTG	204 340 000	193 880 000	201 243 000
Pensjon og aga	60 307 000	56 515 000	59 189 000
SUM BRT LØNNSUTG	264 647 000	250 395 000	260 432 000
Lønnsrefusjoner	-17 290 000	-4 845 000	-5 405 000
SUM NTO LØNNSUTG	247 357 000	245 550 000	255 027 000

Oversikten viser at økningen i lønnskostnader i hovedsak er knyttet til vikarkostander og tillegg som øker med ca 5,6 mill fra opprinnelig budsjett 2024. Økningen begrunnes i økt tjenestebehov og flere brukere som følge av demografiendringene med en stor vekst i innbyggere over 67 år.

De største virksomhetene i sektoren leverer heldøgntjenester og er avhengig av vikarer for å levere gode tjenester. Sektoren har fokus på å legge gode turnuser for de ansatte og redusere uønsket deltidsstillinger og vikarer så langt det er mulig.

Helse og omsorgssektoren har normalt sett høyere sykefravær enn resten av organisasjonen av naturlige årsaker, men har i etterkant av pandemien hatt utfordringer med å redusere fraværet. Det høye fraværet kan trolig også kobles til økt tjenestebehov og knapp bemanning som fører til "slitne ansatte". Konsekvensen av sykefraværet, kombinert med stram bemanning medfører at sektoren får merkostnader på vikarbruk og overtidslønn. Sektoren vil ha stort fokus på å gi tjenester "på rett nivå" fremover, og vil jobbe med kartlegging av turnusordninger og ressursplanlegging i året som kommer. Det er gjort en grundig jobb knyttet til gjennomgang av faste stillinger, vikarer, tillegg og overtid i sektoren inn i budsjettet for 2025 for å bedre kunne bruke budsjettet som styringsverktøy.

Årsverksutvikling

Årsverk-oversikten viser faste stillinger i sektoren, fordelt på de enkelte enheter

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett 2023	Årsverk Budsjett 2024	Endring 2023-24	Årsverk Budsjett 2025	Endring 2024-25
300 Sektor Helse og omsorg	24 912	25 702	790	27 159	1 457
30100 Helse og omsorg - leder	420	420	0	440	20
31100 Habilitering - leder	869	769	-100	622	-147
31200 Habilitering - Linken	765	800	35	800	0
31300 Habilitering - Orreveien	1 200	1 300	100	1 525	225
31400 Habilitering - Sandnes ressursenter	4 400	4 000	-400	4 130	130
31500 Habilitering - Tyriveien	900	1 300	400	1 263	-37
32200 Hjemmetjenester	5 827	6 207	380	6 695	488
33100 Helse - leder	100	100	0	100	0
33300 Helse helsetjenester	280	280	0	270	-10
33400 Risør helsestasjon	820	874	54	895	21
33500 Sønedeled legekantor	188	265	77	215	-50
33700 Solsiden legesenter	412	412	0	427	15
32300 Institusjon	5 838	6 148	310	6 720	572
34100 Institusjon - leder	100	100	0	100	0
34200 Institusjon kjøkken og vaskeri	695	695	0	755	60
32400 Psykisk helse	2 098	2 032	-66	2 202	170

Oversikten viser en økning i faste stillinger på ca 14,6 årsverk fra opprinnelig budsjett 2024, hvor de mest sentrale endringene er omtalt tidligere.

Sektoren har høyt fokus på å bruke rett bemanning, med rett kompetanse, på rett sted. Det innebærer at sektoren vil allokere ressursen dit behovet er størst til enhver tid, og ansatte vil måtte være rustet til å endre arbeidsplass og arbeidsoppgaver ut fra dette. Gjennom "tørn-tiltaket" vil sektoren jobbe for å en større fleksibilitet i bemanningsressursene ved å tilrettelegge for oppgaveforskyvninger mellom profesjonen, samtidig som det videreføres et høyt fokus på bruk av velferdsteknologi tjenestene.

Kommunedirektøren legger frem et budsjett for 2025 for sektoren som vil være krevende ressursmessig, samtidig som de lenge varslede endringene om økt tjenestebehov som følge av demografiutviklingen i stor grad merkes i tjenestene. Det er en krevende balansegang på hvor mye sektoren kan forventes å effektiviseres uten at det går for mye på bekostning av arbeidsmiljø og økt sykefravær.

4.4.4 Sektor for Oppvekst

Sektor for oppvekst er en ren oppvekstsektor som ivaretar kommunens barn og voksne gjennom hele opplæringsforløpet fra barnehage til de er ferdig med grunnskolen og voksenopplæringen VIRK, herunder også skolefritidsordningen og den interkommunale PP-tjenesten.

Sektoren består av følgende driftsenheter.

Netto driftsrammer pr sektor og ansvar	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
400 Sektor Oppvekst	157 293 000	151 706 000	161 050 000
40100 Skole og barnehage - leder	41 918 000	38 081 000	38 962 000
41100 Risør barneskole - grunnskole	36 241 000	32 224 000	37 271 000
41200 Risør barneskole SFO	3 034 000	2 447 000	3 662 000
42100 Hope oppvekstsenter - grunnskole	5 253 000	5 474 000	5 999 000
42200 Hope oppvekstsenter - SFO	67 000	145 000	409 000
42300 Hope oppvekstsenter - barnehage	4 082 000	4 667 000	4 563 000
43100 Søndeled barneskole - grunnskole	13 346 000	13 264 000	12 480 000
43200 Søndeled barneskole - SFO	736 000	867 000	985 000
44100 Risør ungdomskole - grunnskole	25 848 000	25 857 000	27 672 000
45100 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	2 872 000	2 978 000	3 203 000
46100 Fargeskrinet barnehage	8 217 000	8 489 000	7 927 000
47100 Trollstua barnehage	10 078 000	10 709 000	10 679 000
25300 Voksenopplæringen (VIRK)	5 601 000	6 504 000	7 238 000

Sektorens samlede netto driftsramme for 2024 øker med ca 9,3 mill fra opprinnelig budsjett 2024 hovedsakelig som følge av høy lønnsvekst. Endringene innad i sektorens enheter varierer i stor grad som følge en grundig konsekvensjustering av enhetenes bemanning og driftsbudsjetter.

Oppvekst leder øker budsjetttrammene med ca 0,9 mill fra opprinnelig budsjett 2024, men endringer i tjenestene i enheten er til dels vesentlige. Det er lagt inn en endring i hvordan kommunen skal levere spesialpedagogiske tjenester i private barnehager, ved at det er ansatt egne ressurser som skal jobbe ambulant der behovene er, fremfor å frikjøpe ressurser i de private barnehagene. Det er også lagt inn en forventet økning i tilskudd til private barnehager på ca 2 mill som følge av at det er flere barn i barnehagene. Grensejusteringen med Røysland krets medfører at betaling for gjesteelever faller bort fra 2025, kostnaden på ca 1,7 mill er tatt ut av budsjettet.

Risør barneskole og SFO har en stor budsjettøkning på ca 6,3 mill fra 2024 til 2025. Den største endringer ligger i økte lønnskostnader på skolen med ca 3,4 mill gjennom konsekvensjustering av bemanningen som øker med 0,9 årsverk og vikarbudsjetter i enheten. Skolen har de siste årene hatt utfordringer med å tilpasse sin virksomhet til budsjetttrammen blant annet som følge av økte behov for tilpasset opplæring. Samtidig med økningen i lønnskostnader er inntekter fra tilskudd og refusjoner redusert med ca 1,5 mill fra budsjett 2024. SFO har også økt sin bemanning med 0,8 årsverk fra 2024 til 2025 som følge av flere barn i SFO, og lønnskostnadene øker med ca 0,4 mill. Inntektene reduseres med ca 0,7 mill som følge av utvidingen av reglene for gratis kjernetid i SFO.

Hope oppvekstsenter viderefører i stor grad budsjettrammene fra 2024 justert for pris og lønnsvekst, men har konsekvensjustert driften innad ifht utviklingen i behov. Det innebærer at skole og SFO er styrket med 0,25 årsverk hver, mens barnehagen er redusert på 1,3 årsverk hovedsakelig som følge av at en ansatt er tilbake fra fødselspermisjon. Tilhørende refusjonsinntekter er følgelig også redusert i barnehagens budsjett. I skole er det budsjettert med noe mindre tilskudd til kompetanseheving, mens det i SFO er reduserte foreldrebetaling som følge av utvidet rett til gratis kjernetid i SFO.

Søndeled barneskole og SFO har redusert sine driftsrammer med ca 0,7 mill fra 2024 til 2025. Reduksjonen kommer gjennom en konsekvensjustering av skoledriften og en reduksjon i bemanningen på ca 1,6 årsverk, blant annet som følge av ansatte som er tilbake fra fødselspermisjon. Tilhørende refusjonsinntekter er følgelig også redusert. Det forventes en reduksjon i andre refusjoner og tilskudd i skolen, samt en reduksjon i foreldrebetaling i SFO, på ca 0,4 mill fra 2024 til 2025.

Risør ungdomsskole har en økning i budsjettrammene på 1,8 mill fra opprinnelig budsjett 2024, og viderefører dermed sine driftsrammer på omtrent samme nivå som i 2024 justert for lønnsvekst. Skolen har en stabil elevmasse stabil bemanning som gir grunnlag for videreføring av driftsnivået, mens skolens bygninger, som nå er over 50 år gamle, ikke lenger oppleves som tilrettelagt for en moderne og fremtidsrettet skoledrift. Kommunedirektøren har som mål å kunne igangsette bygging av en ny moderne ungdomsskole i 2028 som vil løfte grunnskolesektoren i kommunen for elever og ansatte.

Voksenopplæringen VIRK har som følge av økt mottak av flykninger de siste årene hatt en vekst i antall elever og har høsten 2024 ca 185 elever, inkludert elever fra Gjerstad og Vegårshei som kjøper undervisning av Risør kommune. Skolen viderefører sin drifts på omtrent samme nivå som i 2024, justert for pris og lønnsvekst, men har redusert bemanningen med 0,3 årsverk inn i 2025. Skolens driftskostnader er ventet en liten økning fra 2024, spesielt for å tilrettelegge for sommerkurs til elevene, mens inntektene er holdt på samme nivå.

Fargeskrinet barnehage viderefører sin aktivitet på omtrent samme nivå som i 2024. Driften av barnehagene er justert for pris og lønnsvekst, men som følge av en reduksjon på ca 1,6 årsverk reduseres driftsrammene med ca 0,6 mill. Nedbemanningen begrunnes til tilpasning av årsverk ifht behov, og en overføring av 0,5 årsverk spesialpedagog til teamet som er etablert under oppvekst leder som nevnt overfor. Forventet oppholdsbetaling er redusert med ca 0,3 mill som følge av reduserte makssatser og moderasjonsordninger for betaling i barnehage.

Trollstua barnehage viderefører sin aktivitet på omtrent samme nivå som i 2024. Driften av barnehagene er justert for pris og lønnsvekst, men som følge av en reduksjon på ca 1,4 årsverk er budsjettrammen videreført. Nedbemanningen begrunnes til tilpasning av årsverk ifht behov, og en overføring av 0,7 årsverk spesialpedagog til teamet som er etablert under oppvekst leder som nevnt overfor. Forventet oppholdsbetaling er redusert med ca 0,4 mill som følge av reduserte makssatser og moderasjonsordninger for betaling i barnehage.

Det interkommunale samarbeidet PPT viderefører sine budsjettramme inn i 2025 justert for pris og lønnsvekst. De totale driftskostnadene for samarbeidet øker med 0,9 mill som følge av konsekvensjusteringen og lønnsveksten. Bemanningen holdes omtrent uendret på 9 årsverk. Risør kommunes andel av samarbeidet utgjør ca 32,3 % som innebærer en kostnadsbelastning på ca 3,2 mill.

Kommunedirektøren fremmer to konkrete tiltak for 2025-2028 for oppvekstsektoren i foreslåtte handlingsprogram og økonomiplan. Tiltakene er nærmere beskrevet i vedlegg 1.

Tiltaksliste prosjekt Bærekraft 2025		2 025
Tiltak nr.	Tiltaksnavn	Drift
400-1	Ressursfordelingsmodell skole	-400 000
400-2	Kutte løpende opptak barnehage	-1 500 000

Ressursfordelingsmodell skole, også kalt "rammebrev" foreslås innført fra 2025, men med lav forventet økonomisk effekt da konsekvensjusteringen av budsjettet skal fange opp mesteparten av endringene i grunnskolen. Hovedformålet med tiltaket er å etablere en nøytral ordning for tildeling av budsjettrammer til grunnskolen basert på endringer i demografien. Tiltaket får følgelig vesentlig større samlet effekt utover planperioden basert på forventet utvikling i elevmassen, samtidig som modellen vil danne grunnlag for en rettferdig omfordeling av budsjettrammene mellom de enkelte skolene.

Foreslått endring i løpende opptak i barnehage, og endringer i telletidspunkt gjennom året, er ventet å gi en positiv effekt på ressursstyringen i både kommunale og private barnehager fremover. Det forventes også å ha positiv effekt på barnas hverdag ved at barnegruppene blir mer stabile gjennom året. Den økonomiske effekten er ventet å komme gjennom redusert behov for bemanning og vikarer i barnehagene, og en reduksjon i kommunens kostnader til tilskudd til private barnehager utover planperioden.

KOSTRA-/effektivitetsanalyser fra 2023 viser at Risør kommune bruker ca 6,7 mill mer enn normert nivå på grunnskolene, og ca 5,3 mill mer enn normert nivå på barnehager. Kommunedirektøren mener de foreslåtte tiltakene vil gi en positiv effekt på kort og lang sikt for å redusere kostnadene til normert nivå fremover.

Analyse mer-Mindreforbruk aktuelle KOSTRA-funksjoner mot landet						
Område/funksjon	Utgiftsbehov	Netto driftsutgifter 2023 (kr.pr innb)		Mer-/mindreutgifter 2023 (mill kr.) sammenlignet med		
		Risør	Landsgj. snitt	Landsgj. snitt	"Normert nivå"	"normert og inntektsjustert nivå"
Barnehage/førskole	72,33 %	8 702	11 006	-15,7	5,1	6,6
201 Barnehage		7 447	9 213	-12,1	5,3	6,6
211 Styrket tilbud førskole		823	961	-0,9	0,9	1,0
221 Barnehagelokaler		432	833	-2,7	-1,2	-1,1
Grunnskole	0,93 %	17 186	17 455	-1,8	6,1	8,6
202 Grunnskole		13 531	13 450	0,6	6,7	8,6
215 Skolefritidstilbud		616	695	-0,5	-0,2	-0,1
222 Skolelokaler		2 631	3 001	-2,5	-1,2	-0,8
223 Skoleskyss		407	309	0,7	0,8	0,9

Kommunedirektøren legger ikke opp til vesentlige endringer i betalingssatser i sektoren i budsjett 2025, og vil følge de statlige føringene som legges til grunn for opphold i barnehage og skolefritidsordningen.

Driftsrapport

Sektorens budsjettrammer for 2025 kan vises gjennom driftsrapporten hvor budsjettet deles opp på hovedpostnivå

Driftsrapport hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Oppvekst			
Lønn og sosiale utg	147 794 000	137 513 000	146 919 000
Kjøp inngår i tj prod	10 869 000	12 482 000	11 433 000
Kjøp erstatter tj prod	39 564 000	35 490 000	33 849 000
Overføringer fra komm	3 008 000	1 573 000	1 123 000
Finansutgifter	458 000	0	0
Salgsinntekter	-6 259 000	-6 128 000	-4 599 000
Refusjoner	-30 372 000	-23 177 000	-22 358 000
Overføringer til komm	-5 493 000	-6 047 000	-5 317 000
Finansinntekter	-2 275 000	0	0
Sum	157 294 000	151 706 000	161 050 000

Rapporten viser at sektorens budsjettrammer øker med ca 9,34 mill fra opprinnelig budsjett 2024 til foreslått budsjett 2025, som utgjør en økning på ca 6,2%. Årsaken til økte lønnskostnader som følge av konsekvensjustering av bemanning og vikarkostnader, og lønnsvekst i 2024. Det er gjort en grundig gjennomgang av bemanningen i alle enhetene, sett opp mot bemanningsnormer og behov, og fremlagt budsjett skal følgelig være realistisk ut fra de forutsetninger som legges til grunn.

Øvrige driftskostnader reduseres med ca 2,7 mill, hvor det mest vesentlige ligger i bortfall av kostnader til gjesteelever i Tvedestrand og omlegging av ordning for refusjon av kostnader til spesialpedagogiske tiltak i barnehager.

De siste årenes mottak av flyktninger (60-70 stk årlig) har bidratt til at elevutviklingen i grunnskolen har vært stabil, mens det for planen for 2025-28 legges opp til en reduksjon i mottak fra 60 til 40 i 2025 og videre til 35 stk årlig fremover. Dette vil ha en innvirkning på elevutviklingen i grunnskolene, men kanskje spesielt for voksenopplæringen. Kommunedirektøren vil følge utviklingen tett fremover da den har en stor betydning for de foreslåtte tiltakene inn mot grunnskole og barnehage fremover.

Netto lønnskostnader

Sektorens samlede lønnskostnader kan vises gjennom rapporten Netto lønnskostnader

Lønn hovedpost pr sektor	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sektor Oppvekst			
Fast lønn	100 233 000	103 198 000	110 002 000
Vikarlønn	9 679 000	5 708 000	6 350 000
Ekstrahjelp	3 942 000	590 000	428 000
Overtid	2 536 000	698 000	928 000
Annen lønn	970 000	228 000	201 000
Skyss og kost	198 000	337 000	262 000
SUM LØNNSUTG	117 558 000	110 759 000	118 171 000
Pensjon og aga	30 435 000	27 090 000	29 010 000
SUM BRT LØNNSUTG	147 993 000	137 849 000	147 181 000
Lønnsrefusjoner	-10 916 000	-4 365 000	-4 010 000
SUM NTO LØNNSUTG	137 077 000	133 484 000	143 171 000

Oversikten viser en økning i netto lønnskostnader på ca 9,7 mill fra opprinnelig budsjett 2024. Økningen skyldes i hovedsak på økt lønn i faste stillinger med ca 6,8 mill, som tilsvarer en vekst på ca 6,6% fra 2024. Økningen skyldes i stor grad høy lønnsvekst, men også korrigeringer av bemanningen i enheten for å tilpasse til forventet tjenestebehov i 2025.

Sektoren har i 2023 og 2024 høyt sykefravær med tilhørende høye vikarkostnader og overtidskostnader. Kommunedirektøren vil rette økt fokus på vikarbruk og overtid fremover for å redusere disse kostandene, uten at det går på bekostning av nødvendig tjenestebehov.

Årsverksutvikling

Årsverks-oversikten viser utviklingen i faste stillinger i sektoren, fordelt på de enkelte enheter.

Utvikling faste årsverk Sektor-ansvar	Årsverk Budsjett	Årsverk Budsjett	Endring	Årsverk Budsjett	Endring
	2023	2024	2023-24	2025	2024-25
400 Sektor Oppvekst	15 865	16 667	802	16 779	112
40100 Skole og barnehage - leder	420	380	-40	890	510
41100 Risør barneskole - grunnskole	3 723	4 092	369	4 184	92
41200 Risør barneskole SFO	471	521	50	600	79
42100 Hope oppvekstsenter - grunnskole	585	585	0	610	25
42200 Hope oppvekstsenter - SFO	35	35	0	60	25
42300 Hope oppvekstsenter - barnehage	580	750	170	620	-130
43100 Søndeled barneskole - grunnskole	1 585	1 573	-12	1 415	-158
43200 Søndeled barneskole - SFO	149	169	20	169	0
44100 Risør ungdomskole - grunnskole	3 166	3 232	66	3 223	-9
45100 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	911	890	-21	900	10
46100 Fargeskrinet barnehage	1 280	1 240	-40	1 078	-162
47100 Trollstua barnehage	1 570	1 620	50	1 480	-140
25300 Voksenopplæringen (VIRK)	1 390	1 580	190	1 550	-30

Som oversikten viser økes bemanningen samlet for sektoren med ca 1,1 årsverk sammenlignet med opprinnelig budsjett 2024. Innad i sektoren viser tabellen at det er foretatt større endringer på enhetene, og hvor overføring av årsverk mellom enhetene er en del av disse.

Store deler av sektorens enheter styres gjennom statlige bemanningsnormer i både barnehager og grunnskoler, som setter en nedre grense for bemanning og kompetanse i virksomhetene. Det er gjort en fullstendig gjennomgang av alle enhetene med fokus på at budsjettene skal tilfredsstillende disse normene for budsjettåret 2025. De foreslåtte tiltakene vil bidra til at bemanningsutviklingen skal følge demografiutviklingen innenfor disse normene.

Det er kommunedirektørens oppfatning at sektorens grunnskoler og barnehager skal være godt rustet til å drive gode tjenester til barn og voksne i året som kommer gjennom det fremlagte budsjett. Samtidig legger kommunedirektøren inn oppstart av bygging av ny ungdomsskole i 2028 som vil styrke grunnskolen i kommunen fremover. Tiltaket er avhengig av at hele den kommunale virksomheten klarer å tilpasse sin virksomhet til foreslått økonomiplan for perioden frem mot 2028.

4.5 Investeringsbudsjett 2025

Investeringsbudsjettet for 2025 er første året i investeringsplanen for 2025-28 og kan spesifiseres pr prosjekt med finansiering som vist nedenfor.

Investeringsbudsjett 2025	2 025				
	MVA-komp	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån
Biler og utstyr ihht vedlegg 2	25 %	2 000	-400	0	-1 600
Hovedplan vann og avløp ihht vedlegg 3	0 %	8 000	0	0	-8 000
Oppgradering kommunale veier ihht vedlegg 4	25 %	3 000	-600	0	-2 400
Standardheving kommunale bygg ihht vedlegg 5	25 %	3 000	-600	0	-2 400
Energiltak kommunale bygg ihht vedlegg 5	DIV	0	0	0	0
Friluftsområder ihht vedlegg 6	25 %	1 120	-225	-895	0
Kommunale kaier og havn ihht vedlegg 7	DIV	3 000	0	0	-3 000
Nærmiljø-, trafikksikkerhet(T) Ihht vedlegg 8	25 %	950	-190	0	-760
Utbygging/salg Rønningsåsen	0 %	0	0	-1 000	1 000
Egenkapitalinnskudd KLP (T)	0 %	2 000	0	-2 000	0
Startlånsordningen Husbanken	0 %	30 000	0	0	-30 000
Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	25 %	500	-100	0	-400
Oppgradering Digitale kartgrunnlag (T)	25 %	150	-30	0	-120
Samordnet legesenter - Frydenborg	25 %	9 000	-1 800	0	-7 200
Robotisering renholdstjenester	25 %	500	-100	0	-400
Frydendal kirke - Tilskudd maling innvendig	0 %	0	0	0	0
Dampskipsbrygga Oppgradering	25 %	800	-160	0	-640
Ny ungdomsskole m/parkeringsløsning	25 %	0	0	0	0
Enkel oppgradering av svømmehallen	25 %	0	0	0	0
Sum investeringer		64 020	-4 205	-3 895	-55 920

Totalt skal det investeres for brutto 64 mill i 2025, og inneholder ingen nye store investeringstiltak. Investeringskostnaden på 9 mill til samordnet legesenter, er del 2 av totalprosjektet på totalt 19 mill ved utbygging av Frydenborgsenteret, men utbyggingsprosjektet er ikke påstartet og ligger dermed langt etter fremdriftsmessig. De øvrige tiltakene er mindre prosjekter hvor mange av dem allerede ligger inne med løpende tiltak ihht handlingsplaner som rulleres årlig.

Det største tiltaket er utlånsrammen til Startlånsordningen med 30 mill som ikke direkte vil belaste kommunens drift fremover, og i tillegg er det ca 8,8 mill som skal belastes selvkostområdene. Korrigert for disse blir det ca 17,1 mill av lånefinansieringen som vil ha innvirkning på kapitalkostnadene i årene som kommer. Finansiering kan vises som nedenfor.

Finansiering av investeringsbudsjett	2 025
Sum investeringskostnad brutto	64 020
Sum finansiering MVA-kompensasjon	-4 205
Sum finansiering tilskudd/salg/fond	-3 895
Sum finansierings låneopptak	-55 920
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	38 800
Sum Lånebehov Ekskl.VAR og Husbank	-17 120

De budsjetterte investeringskostnadene finansieres i hovedsak med låneopptak på ca 55,9 mill, og resterende finansiering kommer fra mva-komp 4,2 mill, salg eiendom 1 mill, tilskudd 0,9 mill, og bruk av investeringsfond 2 mill.

Dette gir investeringsbudsjettet en høy lånefinansieringsgrad på 87,35% som følge av at det ikke er planer om å gjennomføre vesentlige investeringer innenfor områder hvor det er gode eksterne tilskuddsordninger som kan bidra til finansieringen. Dersom man trekker ut investeringene innen selvkostområdene og Startlån reduseres lånefinansierings-graden til ca 56,65%.

Egenkapitalfinansiering av investeringsbudsjett	2 025
Sum investeringskostnad brutto	64 020
Lånefinansieringsbehov	-55 920
Andel av investering som lånefinansieres	87,35 %

Det foreslås å bruke 2 mill av ubundne investeringsfond til dekning av egenkapitaltilskuddet i KLP, som ikke kan lånefinansieres. Kommunedirektøren ønsker ikke å bruke disposisjonsfondsmidler til investeringer, da disse fortrinnsvis bør benyttes eller bevares i driftsbudsjettet som handlingsrom for tjenestene. Kommunedirektøren har foreslått å bruke en stor andel av ubundne investeringsfond senere i planperioden knyttet til prosjektene med Oppgradering av svømmehall (2026) og Bygging av ny ungdomsskole (2028-2030).

Vedlegg 1 til dokumentet gir en forklaring til de enkelte investeringsprosjektene i budsjettet og omtales derfor ikke nærmere her.

Hovedoversikten "Bevilgningsoversikt investering § 5-5 1 ledd" fremstiller investeringsbudsjett 2025 ihht lovpålagt oppstilling, sammen med regnskap 2023 og opprinnelig budsjett 2024 som følger.

Bev.oversikt investering ihht §5-5 1 ledd	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Investeringer i varige driftsmidler	67 341 700	37 475 000	32 020 000
Tilskudd til andres investeringer	0	3 000 000	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	9 686 726	2 000 000	2 000 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	77 028 426	42 475 000	34 020 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-8 705 967	-4 120 000	-4 205 000
Tilskudd fra andre	-13 623 088	-1 465 000	-895 000
Salg av varige driftsmidler	-19 943 657	-1 000 000	-1 000 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-80 000	0	0
Bruk av lån	-28 334 534	-33 890 000	-25 920 000
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-70 687 246	-40 475 000	-32 020 000
Videreutlån	33 648 750	30 000 000	30 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-33 648 750	-30 000 000	-30 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 812 991	7 000 000	7 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-7 860 942	-7 000 000	-7 000 000
Netto utgifter videreutlån	-1 047 951	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	1 745 549	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1 809 032	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-5 229 747	-2 000 000	-2 000 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-5 293 229	-2 000 000	-2 000 000

Kommunedirektøren har ved prioritering av investeringsplanen for 2025-28 og herunder investeringsbudsjettet for 2025 videreført fokuset på forsiktighet og nødvendighet rundt

investeringer som er foreslått. Fokuset er viktig for å videreføre en positiv gjeldutvikling og unngå at ikke kapitalkostnadene øker mer enn nødvendig i årene som kommer. Nærmere vurderinger rundt investeringene og effekten på kommunens fremtidige driftsrammer kan sees i kapittel 4,1 Investeringsplan 2025-28.

5 Handlingsprogram 2025-2028 - Tiltaksplan

5.1 Vedlegg 1 Tiltaksplan Drift og Investering 2025-28

Tiltaksplan	Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27	Beskrivelse	2 025		2 026		2 027		2 028	
			I	D	I	D	I	D	I	D
ref.nr	Felles for hele organisasjonen									
500-1	Egenkapitalinnskudd KLP	Som medeier i pensjonsselskapet KLP, må kommunen bidra med et obligatorisk egenkapitalinnskudd. Finansieres fra ubundne investeringsfond.	2 000		2 000		2 000		2 000	
500-2	Startlåns ordningen Husbanken	Risør kommune låner midler av Husbanken og videreformidler lånet til kommunens innbyggere med langvarige økonomiske utfordringer knyttet til etablering av egen bolig. Ordningen er behovsprøvd. Tiltaket har ingen direkte økonomisk effekt på kommunens gjeld eller driftsutgifter, da inntekter og utgifter i investerings- og driftsregnskapet forvaltes mot fond. Tiltaket er viktig ifht kommunens boligsosiale arbeid.	30 000		30 000		30 000		30 000	
500-3	Eiendomsskatt	Øke eiendomsskatt til fra 3,8 til 4 promille	-1 600		-1 600		-1 600		-1 600	
500-4	Taksering eiendomsskatt	Gjennomføring av taksering vil innbære en kvalitetsikring av dagens foreliggende takster.	1 750							
500-5	Arbeidsmiljøtiltak	Det avsettes årlig kr. 200.000 til arbeidsmiljøtiltak for å sikre organisasjonen i en krevende omstillingsfase. Midlene kan brukes til kompetanseheving og tiltak som sikrer et godt arbeidsmiljø for ansatte i organisasjonen. Midlene disponeres av Arbeidsmiljøutvalget.	300		300		300		300	
500-6	Omstilling og fornying	Midlene brukes i hele organisasjonen til tiltak som har til formål å omstille, fornye og effektivisere. Kommunedirektørens ledergruppe forvalter denne potten	200		200		200		200	
500-7	Utgifter til valg	Det avholdes valg hvert annet år som påfører kommunen ekstra utgifter ifm gjennomføring. Det avsettes kr.250.000 hvert annet år i planperioden.	250		0		250		0	
500-8	Tilskudd Risør By AS	I økonomiplanen 2021-2024 vedtok kommunestyret desember 2020 at tilskuddet i 2021 skulle være på 1 mill, men fra 2022 og ut planperioden skulle det reduseres til kr. 750.000. Iht avtalen med Risør By AS, skal Risør kommune som eier av ca 33% av selskapet, bidra med opp til 50% av selskapets totale markedsbidrag. Siden opprettelsen av selskapet i 2015, har kommunen bidratt med langt mer enn 50 % av markedsbidraget årlig.	750		750		750		750	
500-9	Tilskudd Kirkeleg fellesråd - investering Frydendal Kirke	Frydendal kirke har behov for oppgradering av maling innvendig. Risør kommune eier ikke kirken, men kan yte investeringsstilskudd til Fellesrådet som utfører investeringen.			800					
500-10	Kommunesamarbeid	Risør kommune deltar aktivt i dialog med våre nabokommuner om mulige samarbeid. Dette gjøres som en del av Østre Agder samarbeidet. Kommunesammenslåing er ikke del av samarbeidsdiskusjonen, men Risør kommune vil holde muligheten åpen for videre med dialog om dette med nabokommunene								

Tiltaksplan	Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27	Beskrivelse	2 025		2 026		2 027		2 028	
			I	D	I	D	I	D	I	D
	Oppvekst									
400-1	Ressursfordelingsmodell skole	Ved å sikre et bedre system for fordeling av ressurser mellom skolene, vil det være potensiale besparelser i sektoren		-400		-4 000		-5 300		-8 500
400-2	Kutte løpende opptak i barnahage	Mer forutsigbar bemanning i barnehagene, som følge av redusert mulighet for fortløpende opptak i barnehage.		-1 500		-4 200		-4 200		-4 200
	Interne Tjenester									
100-1	Annonsering politiske møter	Annonsering lunn på kommunens hjemmeside og digitale flater		-40		-40		-40		-40
100-2	Strømming av politiske møter	Kun strømming av kommunestyret. -		-120		-120		-120		-120
100-3	Multimaskiner sektorinterne tjenester	Redusere antall printere		-50		-50		-50		-50
100-4	Kirkelig fellesråd	Reduksjon tilskudd til drift		-340		-340		-340		-340
100-5	Reduksjon tilskudd til politiske partier			-50		-50		-50		-50
	Samfunnsutvikling									
200-1	Ny teknologi, renhold	Innføre vaskeroboter	500	0	500	-600	500	-1 200	500	-1 800
200-2	Oppsigelse av avtale med Lisand AS vedrørende Arbeidsparken	Navetablere lignende tilbud i egen regi.		-600		-600		-600		-600
200-3	Handlingsplan for kommunale kaier og havn	Prioritering av investeringer og utbedringer av havneanlegg. I 2025 - Dampskipsbygga, Solsiden Pir 3 og 4, Steinvik Pir 2	3 000		1 000		0		2 400	
200-4	Handlingsplan for nærmiljø og trafiksikkerhet	Prioritering av tiltak for nærmiljø og trafiksikkerhet. Det tilstrebes å delfinansiere tiltak med eksterne tilskudd.	950		1 000		150		0	
200-5	Reduksjon av dagbemanning ved brannstasjonen	Redusere fra dagens 4 personer til 2 personer i dagkassermering.	0	-615		-1 230		-1 230		-1 230
200-6	Fordeling av strømforbruk på den enkelte enhet	Større fokus på den enkelte enhets strømforbruk		-250		-300		-400		-500
200-7	Utbygging Rønningsåsen	Tiltaket er gjennomført i henhold til politiske vedtak. Tiltaket innebærer salg løpende gjennom planperioden, hvor salgsinntektene går til finansiering av andre investeringsprosjekter. Det er vanskelig å anslå hva som er sannsynlige salgsinntekter. Kommunedirektøren har lagt til grunn salg av 1-2 tomter pr. år.	-1 000		-1 000		-1 000		-1 000	
200-8	Oppgradering av kartgrunnlag	Kommunen er forpliktet til å ha et oppdatert kartgrunnlag og er med i et Geovekst-samarbeid med Statens Kartverket og de andre kommunene på Agder. Det settes av kr. 150 hvert år til dette arbeidet.	150		150		150			
200-9	Handlingsplan for vann og avløp	Prioritering av tiltak fra hovedplan VA. Planen er fra 2013 og skal rulleres i perioden	8 000		8 600		4 500		4 500	
200-10	Handlingsplan for biler, maskiner og annet utstyr	Innkjøp og utskiftningsplan for biler og utstyr til bruk i Enhet for eiendom og tekniske tjenester. El-biler prioriteres der det er mulig.	2 000		3 300		0		5 000	
200-11	Handlingsplan for standardheving kommunale bygg	Prioritering av tiltak i planperioden, i henhold til vedlikeholds- og oppgraderingsbehov, samt enøk-tiltak i kommunale bygg. Driftsutgiftene er innarbeidet i enhetens budsjett.	3 000		3 000		3 000		3 000	

Tiltaksplan	Tiltaksliste til Handlingsprogram og økonomiplan 2024-27	Beskrivelse	2 025		2 026		2 027		2 028	
			I	D	I	D	I	D	I	D
200-12	Enkel oppgradering av svømmehall	Det foretas enkle oppgraderinger av teknisk og kosmetisk art på dagens svømmebasseng i Idrettsbygget.			3 000					
200-13	Ny ungdomsskole	Etablering av ny ungdomsskole med ny trafikkavviklingsløsning på Kjempesteinsmyra. Prosjektering på begynnes i 2028, med ferdigstillelse 2030							5 000	
200-14	Handlingsplan for tiltak for friluftsliv	Prioritering av tiltak fra forvaltningsplan for statlig sikrede friluftsområder. Det søkes tilskuddsmidler der det er mulig.	1 120		1 125		4 500		0	
200-15	Handlingsplan for kommunale veier	Vedlegg 4 - Tiltak for oppgradering av kommunale veier.	3 000		2 000		0		0	
200-16	Utredning av selvkostprinsipp i Plan og bygg	Plan- og bygningsloven gir kommunene hjemmel til å pålegge gebyrer ved plan- og byggesaksbehandling. Gebyr på plan- og byggesaksområdet hører inn under det såkalte selvkostprinsippet. Det vil si at gebyret ikke kan være høyere enn de «nødvendige kostnadene» kommunen har med behandling av slike saker. Selvkostprinsippet gjelder for et tjenesteområde samlet, og det er ikke lagt opp til at kommunene skal ha oversikt over de faktiske kostnadene i hver enkelt sak. Kommunene utarbeider selvkostkalkyler i forkant av budsjettåret, og bruker disse i utarbeidelse av et gebyrregulativ. Gebyrregulativet vedtas årlig ved forskrift og inneholder gebyrsatser for kommende år								
200-17	Boligområder	Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede mulighetene for å utvikle boligfeltet på strekningen Bossvik-Akland for bl.a. å tiltrekke oss barnefamilier spesielt hvor jobbmarkedet ligger utenfor kommunen (pending), men også andre i etableringsfase som trenger bolig. Det må legges til rette for en miks av eneboliger og utleieboliger. Temaet følges opp i arbeidet med kommuneplanens arealdel								
200-18	Næringsområder	Kommunestyret ber kommunedirektøren sette forgang i arbeidet med å utvikle næringsarealer på Moland og andre områder nært opp til E18. Teamet bearbeides i kommuneplanens arealdel		300						
200-19	Oppgradering Damskibsbrygga	Oppgradering av Damskibsbrygga fundamenter for å sikre kaia for planlagt bruk	800							
	Helse og omsorg		I	D	I	D	I	D	I	D
300-1	Digitalisering og velferdsteknologi	Øke innføring av velferdsteknologi i helse og omsorg - trygghets og varlingsystem, kamertilsyn m.v. Avtale om velferdsteknologi er inngått via OFA. Tidsperspektiv sees i sammenheng med årlige kostnader. Satsing på velferdsteknologi vil styrke de samlede helse- og omsorgstjenestene, inkludert habiliteringstjenesten. Inngår i en felles satsing sammen med alle kommunene i Agder og der Agder i denne sammenheng har plassert seg i toppen i Norge.	500	-500	500	-500	500	-800	500	-800
300-2	Oppgaveforskyning - Tørn	Risør kommune deltar i prosjekt som gjennomgår bl. annet oppgavefordeling mellom arbeidsgrupper innfor helse		-800		-800		-1 200		-1 600
300-3	Organisering og økonomistyring HAB	Oppfølging og etterlevelse av forvaltningsrapporten for Habiliteringstjenestene i kommunen.								
300-4	Nytt legesenter	Kommunedirektøren foreslår å bygge et samlokalisert legesenter i den gamle korttidsavdelingen på Frydenborgsenteret. Kommunestyret vedtok våren 2024, at det også skulle sees nærmere på Tjenngt 9 (Navbygget) som et alternativ. KD har fulgt opp dette, og vil legge frem en egen sak på dette, hvor en løsning på Kragsgata legesenter vil være et aktuelt alternativ.	9 000			-900		-1 200		-1 200

5.2 Vedlegg 1 Hovedplan Vann og Avløp 2025-28

Tilak	År	Investering uten mva.	Totalt pr år
Utskifting av kritiske ventiler på hovedledning.	2025	1 000 000	
Sanering av demning Garthetjenn	2025	7 000 000	
Sum 2025			8 000 000
Bossvik RA - rehabilitering	2026	500 000	
Overbygg p.stasjon Krantoppen	2026	200 000	
Sanering Viddefjell-/Vardeveien	2026	2 700 000	
Sanering Moland	2026	5 000 000	
Oppgradering / utbedringer høydebasseng	2026	200 000	
Sum 2026			8 600 000
Videre prosjekter vil komme fra Hovedplan VA	2028 til 2036	ca. 3-6 Mill kr. pr år.	

5.3 Vedlegg 3 Tiltak for friluftsområder 2025-28

Sted	Tiltak	Kostnad	Årstall
Risøya	Etablere robust anløpspunkt for ferge og passasjerbåter	150 000	2025
Randvik	Rydde sti til steinbrygge, Randvik vest	150 000	2025
Stangholmen	Universelt utformet gangsti fra molo til Stakebua	750 000	2025
Stangholmen	Møblering med benker, bord etc	50 000	2025
Stangholmen	Skilting, informasjon (ihht reg. plan)	20 000	2025
Sum tiltak i 2025		1 120 000	
Linpon	Oppgradering av nedslitt bryggeanlegg	200 000	2026
Randvik	Restaurere den gamle steinbrygga til Amandus	500 000	2026
Mindalen	Fornye badebrygge i Mindalen	425 000	2026
Sum tiltak i 2026		1 125 000	
Karolina	Opparbeide oppholdsareal for uu ved badeplass	300 000	2027
Saltbuholmen	Brygge for ilandstigning og renovasjon	200 000	2027
Stangholmen	Badestrand og molo ved småbåthavn	4 000 000	2027
Sum tiltak i 2027		4 500 000	

Kommunedirektøren søker 100 % tilskudd til støtte i alle prosjekter, vurderer tiltak ut fra egne ressurser og tilsagn.